

Semmelweis Egyetem

Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola Képzési Terve

Dr. Bagdy György

egyetemi tanár

2020

A Mentális Egészségtudományi Doktori Iskola Képzési Programja, Terve

Tartalomjegyzék

I. A képzés célja, szerkezete és kialakításának elvei.....	2
II. Képzési terv	5
1.Melléklet: Kurzusaink felsorolása programok szerint.....	9
2.Melléklet: Részletes kurzusleírások.....	15

I. A képzés célja, szerkezete és kialakításának elvei

„Az Európai Unió 2000 óta deklarált célja egy versenyképes, tudásalapú, innovatív európai gazdaság és társadalom feltételeinek megteremtése.” (Csehó, 2009. 57. o.) A doktori képzés tág perspektíváit elemző, előbbi műhelytanulmányban ismertetett salzburgi tíz alapelv doktori képzés céljait és képzési stratégiáját érintő pontjait hivatkozási alapként idézzük:

*„1. alapelv: A doktori képzések alapvető eleme továbbra is az **eredeti kutatásokon** keresztül elért újszerű tudományos eredmények létrehozása, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a doktori képzéseknek egyre nagyobb mértékben meg kell felelniük az akadémián kívüli munkaerő-piaci elvárásoknak is”. (Csehó, 2009. 59. o.)*

*2. Beépülés az intézményi stratégiákba és politikákba: az egyetemeknek mint intézményeknek felelősséget kell vállalniuk azért, hogy az általuk kínált **doktori programok és kutatási képzések** úgy vannak kialakítva, hogy azok megfeleljenek az új kihívásoknak, és megfelelő szakmai karrierfejlődési lehetőségeket kínálnak a résztvevők számára.*

A Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola képzési programja illeszkedik a Salzburgi alapelvekben megfogalmazott célokhoz, a jelen önértékelés **I.1.2. pontjában megfogalmazott hazai és nemzetközi perspektívákhoz**, azonosulva a Semmelweis Egyetem mint kutató elit egyetem céljaival és képzési stratégiáival. A Semmelweis Egyetem Doktori Szabályzatának (továbbiakban DSz) Preambuluma és a doktori képzésre vonatkozó első paragrafusa rögzíti a doktori képzési és fokozatszerzési célokat és egyúttal az első Salzburgi alapelvvel való azonosulást is deklarálja:

„1. § A doktori képzés célja minőségi, nemzetközi mércével is rendkívül kompetens szakemberek képzése, akik rendelkeznek elsőrangú tudományos teljesítmény eléréséhez szükséges tudással és tapasztalattal, és erről doktori értekezésükben, ill. védésük során

bizonyosságot adnak.”(...) A doktori fokozat odaítélésével „az Egyetem elismeri és tanúsítja, hogy a doktori fokozattal rendelkező személy alkalmas önálló kutatómunkára, egy adott tudományág/tudományterület/kutatási terület magas színvonalú, új eredményekkel gazdagító művelésére”. (DSz, Preambulum)

Doktori iskolánk programokon belüli kurzuskínálata a képzési **struktúrát**, az iskolánk képzési **folyamatát** pedig egységesen az egyetemi Doktori Szabályzat és Működési Szabályzat rögzíti. A kurzusainkat strukturáltan bemutató képzési tervünk a **képzési program nyilvánossági elvével** összhangban a Semmelweis Egyetem doktori képzést bemutató honlapján és a doktori.hu iskolánk adatait tartalmazó felületén érhető el.

A doktori képzésekkel kapcsolatos salzburgi „tíz alapelv” közül a képzési programot érintő pontokban foglaltaknak megfelelően alakítottuk ki kurzuskínálatunkat és azok teljesítésének idő korlátaikat és tartalmát.

7. alapelv: „**A képzés hossza:** a doktori képzések hosszának megfelelő időkorláton belül kell maradniuk (3–4 év, teljes idős képzés esetén).

8. *Innovatív megoldások támogatása: **interdiszciplináris képzések feltételeinek megteremtése**; általános készségek (transferable skills) képzésének beépítése a doktori programokba”*

9. Mobilitás növelése: a doktori programoknak keresniük kell a lehetőséget, hogy hogyan tudnák támogatni mind a földrajzi, mind a **tudományágak közötti**, mind a különböző szektorok közötti **mobilitást**, továbbá a nemzetközi együttműködéseket. Mindezt egy, az egyetemek és az egyéb partnerek együttműködésén alapuló integrált kereten belül.. (Csehó 59-60. o.)

A 2016. szeptember 1-je előtt rendszerbe lépett hallgatók részére a képzési periódus 3 tanév, a 2016. szeptember 1-je után doktori képzésbe lépett hallgatók esetében pedig 4 tanév.

Doktori Szabályzatunk erről így rendelkezik *A doktori képzés felépítése* című fejezetben:

*„4. § .1. A doktori képzés **képzési és kutatási**, valamint **kutatási és disszertációs szakaszból** áll. A képzési idő - ha az Nftv. eltérően nem rendelkezik – nyolc félév, ami a képzés két szakaszának és a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének, a kutatómunka végzésének, valamint a doktori ösztöndíj folyósításának időtartamát jelenti”.*

Képzési tervünk leképezi az **interdiszciplináris képzési alapelv**nek megfelelően a MAB klasszifikáció szerint (a MAB 2012/7/III/9., 2014/7/VI/1., 2018/8/VI. és 2018/10/VIII/3. számú

határozatai

http://old.mab.hu/web/index.php?option=com_content&view=article&id=387&Itemid=894&lang=hu) az orvostudományok tudományterületén belül a klinikai orvostudományok és az egészségtudományok tudományágak, valamint a társadalomtudományok tudományterületén belül a szociológiai tudományágon belüli kutatóképzést, amely az iskolán belül működő

három program – 4/1. Pszichiátria- Mentális egészségtudomány - Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése – képzési időkorlátokon belüli kurzuskínálatában testesül meg. A 9. salzburgi alapelv **tudományágak közötti mobilitásának** követelményét igyekszünk megvalósítani a képzési programok koherenciájára való törekvésben.

A Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola képzési programjának jogszabályi háttérét a Semmelweis Egyetem Doktori Szabályzata biztosítja, amely meghatározza az abszolutóriumhoz szükséges kreditek számát, a megszerezhető kreditek típusát és ezen belül a doktori képzés 4 félévén belüli kurzuslátogatással megszerezhető tanulmányi kreditek számát:

*4. § 4. A doktori képzésben legalább **240 kreditet** kell szerezni. Az a doktorandusz, aki tanulmányi kötelezettségeit teljesítette, a doktori képzésben az előírt krediteket megszerezte végbizonyítványt (abszolutórium) szerez. A szervezett képzésben részt vevő – magyar állami ösztöndíjas, nem állami ösztöndíjas és önköltséges – hallgatóknak a képzési és kutatási, valamint a kutatási és disszertációs szakasz teljesítéséért (kurzusok, kutatómunka) azonos feltételeket kell teljesíteniük a végbizonyítvány (abszolutórium) elnyeréséhez. A feltételeket e Szabályzat tartalmazza.*

6. § 3. A 240 kreditpontot 8 félév alatt lehet megszerezni. Ez alól az EDT egyéni kérelemre – amennyiben jogszabály engedi – felmentést adhat; ebben az esetben a 240 kredit kevesebb félév alatt is teljesíthető.

7. § .5. A doktori iskolának 2 éves képzési (kurzus) tervet kell készíteniük, amelyet minden évben frissíteni kell további egy évre. A doktori iskolában képzésüket megkezdő hallgatóknak kettő évre előre lehetőséget kell kapniuk arra, hogy tanulmányaikat megtervezhessék.

Felhasznált irodalom

Csehó Julianna: Doktori képzések, fiatal kutatók helyzete Európai dimenzió, In. *Felsőoktatási Műhely*, 2009. sz. sz. 57-70. oldal
https://matarka.hu/cikk_list.php?fusz=102004

I. Képzési terv

A képzési idő alatt teljesítendő **240 kreditpont** a következő Doktori Szabályzatban rögzített szabályok szerint gyűjtendő össze:

- **kurzusok teljesítéséért minimum 16 tanulmányi kreditpont** (7. §.9. „A képzés során a hallgatónak legalább 16 tanulmányi kreditet (tanegység) kell teljesítenie.)

- **oktatási tevékenységért maximum 45 kreditpont**, (9. § .1. „Az oktatási kreditek száma a teljes képzési ciklus alatt nem lehet több 45-nél”.

- **kutatómunkáért maximum 179 kreditpont gyűjtendő.** (8. § .1. Az adott félévben a kutatási kreditek indokolt (lehetséges) számát a két másik creditszerzés alapján (30-ra történő kiegészítéssel) kell számolni”.)

Mintatantervünk elvi struktúrája (240 kredit megoszlása):

1-4. szemeszter (összesen 120 kredit)

Kurzusok teljesítése:	4 kredit
Kutatómunka, oktatómunka	26 kredit
Összesen:	30
kredit/szemeszter	

5-8. szemeszter (összesen 120 kredit)

Kutatómunka, oktatómunka	Összesen: 30
kredit/szemeszter	

A tanulmányi kreditek (összesen 16 kredit a 2 képzési év alatt) teljesítése kurzusokkal lehetséges, amelyből legfeljebb egy kredit a az egyetemi PhD Tudományos Napok tesztkérdéseinek sikeres megválaszolásával szerezhető.

A Mentális Egészségtudományok Doktori Iskolán belül széleskörű kurzusadatbázissal rendelkezünk, amelyet minden félévben a 2 éves időstruktúrán belül tervezetten közzéteszünk, megjelenítve a központi kötelezően választható, a programokon belüli kötelezően választható, illetve választható, opcionális és a nem orvosi alapidplomával rendelkező hallgatóink számára a felzárkóztató kurzusainkat.

A felzárkóztató kurzusaink tematikája erős átfedést mutat a komplex vizsga, illetve a régi rendszerben tanulók esetén a doktori szigorlat – egységes tételsorral tesztelhető - fő tárgyával, amely programokon belül egységes. Pszichiátria 4/1-es programon belül:

pszichiátria, a Mentális egészségtudományokon belül 4/2 egészségtudomány, a 4/3-as programon belül pedig szociológia.

A kurzusadatbázisból minden PhD hallgatónk a kutatási témájához leginkább hasznosnak ítélt kurzust választ egyeztetve témavezetőjével, így viszonylagos szabadsággal rendelkezik a tanulmányi kreditek teljesítése terén. A Doktori Szabályzat ugyanakkor egységesen minden programunk számára iránymutatást ad, hogy a megszerzendő tanulmányi kreditek milyen megoszlást mutassanak az első négy félév- a képzési és kutatási szakasz - végén, azaz a komplex vizsga előtt.

Az alábbiak szerint rögzíti az egyetemi KV kurzusok, az iskolán belüli és a képzési programon belüli kreditértékek ajánlott számának pontos lebontását is:

7. §.9. „A képzés során a hallgatónak legalább 16 tanulmányi kreditet (tanegység) kell teljesítenie. Ebből legalább 8 tanegységet kötelezően választható tárgyakkal kell megszerezni. A DI Tanácsa további, legfeljebb 8 tanegységig előírhatja, hogy a hallgató mely foglalkozásokon vegyen részt. A többi tanegység az EDT által jóváhagyott bármely kurzus, tanfolyam, előadássorozat elvégzésével is megszerezhető. A tanulmányi kreditpontoknak legalább felét az Egyetem által meghirdetett kurzusokon kell megszerezni.”

A kurzusok teljesítését a kurzusvezetők a kurzust záró vizsgát követően értékelik és a doktori hallgató leckekönyvében igazolják. Az oktató munka teljesítésének igazolója: „a tanszékvezető (programvezető vagy DI vezető)”. 9. §.1.

A témavezető értékeli írásban doktorandusza előrehaladását és eredményeit. A beszámolók egy-egy példányát a témavezetőnek, másik példányát a programvezetőnek, harmadik példányát a Doktori Hivatalba kell leadni.

Minden tanév második félévében a félév elfogadásának feltétele az iskolán belül egyedi módon meghatározott konferenciárésztétel: A Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola a Semmelweis Egyetem PhD Tudományos Napok éves konferenciáján az elsőéveseknek résztvétel, a másodéveseknek poszter prezentációs, harmadéveseknek pedig tudományos előadás követelményt ír elő.

A kutatási krediteket a kutatási terv figyelembe vételével a témavezető írja jóvá minden szemeszterben. „Az adott félévben a kutatási kreditek indokolt (lehetséges) számát a két másik creditszerzés alapján (30-ra történő kiegészítéssel) kell számolni”. 8. §.1-2.

Munkabeszámoló: a doktorandusz intézeti vagy kutatócsoporti szemináriumon számol be kutató munkájának eredményéről. A 4/1-es Pszichiátria program számára a Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika heti rendszerességgel tartott tudományos ülésein biztosítunk lehetőséget. A 4/2-es Mentális egészségtudomány program a Magatartástudományi Intézetben szerda délelőttönként tudományos fórum (Agytorna) és 4/3-as Szociológia program pedig a Mentálhigiéné Intézetben pénteki napon félévente négy alkalommal doktori műhelyfoglalkozásokon biztosít rendszeres beszámolási lehetőséget a programban kutató PhD hallgatóknak.

A DI keretében végzett tudományos kutatás és publikáció etikai vonatkozásaival kapcsolatban a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Kódexében lefektetett alapelvek és ajánlások az irányadóak.

Komplex vizsgára jelentkezés feltétele: A doktorandusz köteles a második tanév végén részletes beszámolót készíteni az elvégzett kutatómunkáról, amelynek tartalmaznia kell:

- a felvett és teljesített kurzusokat, az eredmény és kreditpont megadásával,
- az oktatási tevékenységet, az óraszám és kreditpont megjelöléssel,
- a kutatómunka legfontosabb eredményeit,
- megtartott előadásait,
- megjelent, elfogadott, ill. beküldött közleményeit.

A Mentális Egészségtudományok Doktori Iskolába az értekezés benyújtásakor elvárt kumulatív impakt faktor értéke a Doktori Szabályzat 19. § 4. és 5. pontja [A fokozatszerzés publikációval kapcsolatos feltételei] pontjával összhangban a következő:

Mindhárom tudományszakon az értekezés témájában megjelent publikációkkal lehet a publikációs követelményeket teljesíteni *DSZ 19. §.3. : A 4/1-es Pszichiátria program* orvostudományok tudományterületen belül a klinikai orvostudományok tudományszak esetén 2 IF, a 4/2. *Mentális egészségtudomány* program egészségtudomány tudományszakon 1,5 IF, amelyeket a Doktori Szabályzat III.3.-7-9. melléklete ír elő. A 4/3-as Szociológiai program társadalomtudomány szociológiai tudományok tudományágban pontszerzés a követelmény: legalább 12 publikációs pont. A Doktori **Szabályzat III.3-8. melléklete** rögzíti ennek megszerzésének lehetőségeit az alábbiak szerint:

Publikációs feltételek a társadalomtudományi tudományterületeken

A publikációk pontértékei:

SCI-ben, SSCI-ben, Arts and Humanities Citation Index-ben, ERIH PLUS-ban, illetve a <i>III.3.-9. mellékletben</i> szereplő szakfolyóiratban	Első szerző: 5 pont, Társszerző: 4 pont.
Lektorált nemzetközi folyóiratban, könyvben	Első szerző: 3 pont, Társszerző: 2 pont.
Lektorált hazai, ill. más nemzeti szaklapban, könyvben:	Első szerző: 2 pont, Társszerző: 1 pont.
Önálló könyv	Első szerző: 6 pont, Társszerző: 4 pont.

Kurzusaink típusai

Egyetemi szintű kötelezően választható KV kurzusok

Programokon belüli kötelező kurzusok

Programon belüli kötelezően választható kurzusok

Felzárkóztató kurzusok

Opcionális kurzusok

1. MELLÉKLET: KURZUSAINK FELSOROLÁSA PROGRAMOK SZERINT

4/1.sz. Pszichiátria Program kurzusai

Kód	Kurzusvezető és kurzuscím	Óra
	Kötelező kurzus	
4101-K	A magatartás modellezése neurokémiaja és gyógyszeres befolyásolása. (magyar/angol) (Dr. Bagdy György)	14
4101-K	Neurochemistry, Pharmacology and Models of Behaviour (Dr. Bagdy György)	14
	Központi kötelezően választható kurzus	
0008-KV	Bevezetés a biometriába 2 kredit (Dr. Dinya Elek)	28
0004-KV	Tudományos kutatás módszertana és etikája 2 kredit (Dr. Csermely Péter)	28
0013-KV	Irodalomkutatási módszerek 3 kredit (Dr. Vasas Livia)	45
	Opcionális kurzus	
6206	Stressz a neurobiológiai alapoktól a stresszel kapcsolatos idegrendszeri betegségekig 2 kredit Dr. Kovács Krisztina, Dr. Tóth Zsuzsa (6. Doktori Iskola)	
	Felzárkóztató kurzus	
	*Pszichiátria a hétköznapiakban (Dr. Réthelyi János, Dr. Tringer László)	28

Klinikai orvostudományág (pszichiátria)

A doktori iskola 4/1-es Pszichiátria programjában a nem orvos végzettségű PhD hallgatók kötelezően felveszik a *Pszichiátria a mindennapokban* c. a doktori iskolán belüli

felzárkóztató kurzust. Ajánlott kurzusok még az ELTE és a Műszaki Egyetem Pszichológia Doktori Iskola a hallgató témájának megfelelő kurzusai

Ajánlott kurzusok még: ELTE és Műszaki Egyetem Pszichológia Doktori Iskola a hallgató témájának megfelelő kurzusai

Speciális – választható - kurzusok a 4/ 1. és a 4/2. programok számára

Kód	Kurzusvezető és kurzuscím	Óra
4131	Klinikai pszichofarmakológia (Dr. Bitter István)	28
4144	Családi hálózatok kutatása a pszichiátriában (Dr. Kurimay Tamás)	14
4117	Bevezetés a családterápia klinikai gyakorlatába (Dr. Kurimay Tamás)	14
4122	Klinikai neuropszichológia (Dr. Pataky Ilona)	15
4147	A személyiségpszichológia alapjai (Dr. Perczel –Forintos Dóra)	28
4139	Molekuláris pszichiátria (Dr. Réthelyi János)	14
4140	A virtuális valóság alkalmazása a pszichoterápiában (Dr. Simon Lajos)	14
4148	Az emóciók felismerése és kifejezése a különböző pszichiátriai betegségekből (Dr. Simon Lajos)	14
4150	Központi idegrendszeri MRI vizsgálatok elemzésének elmélete és gyakorlata (Dr. Csukly Gábor, Dr. Kozák Lajos)	46
6511	A fájdalom tudománya (Dr. Bereczki Dániel, Dr. Réthelyi János)	14

4/2. sz. Mentális egészségtudományok Program kurzusai

Kód	Kurzusvezető és kurzuscím	Óra
	Kötelező kurzus	
4115-K	Az egészségtudomány módszertana I. 2 kredit (Dr. Bódizs Róbert)	28
4116-K	Az egészségtudomány módszertana II. 2 kredit (Dr. Bódizs Róbert)	28
4112-K	A magatartás orvoslás alapjai I. 2 kredit (Dr. Bódizs Róbert)	28
4113-K	A magatartás orvoslás alapjai II. 2 kredit (Dr. Bódizs Róbert)	28
	Központi kötelezően választható kurzus	
0044-KV	A klinikai kutatás etikai kérdései 2 kredit (Dr. Kovács József)	28
0008-KV	Bevezetés a biometriába 2 kredit (Dr. Dinya Elek)	28
0004-KV	Tudományos kutatás módszertana és etikája (Dr. Csermely Péter)	28
0013-KV	Irodalomkutatási módszerek 3 kredit (Dr. Vasas Livia)	33
	Opcionális kurzus	
	Alvás-ébrenlét állapotok elektrofiziológiai elemzésének módszertana (Dr. Bódizs Róbert)	28
	Felzárkóztató kurzus	

4204 F	Orvosi pszichológia - I	
4205 F	Orvosi pszichológia - II	

Egészségtudományok tudományág

A doktori iskola 4/2-es *Mentális egészségtudomány* programjában a nem orvosi végzettségű hallgatók kötelezően felveszik a harmadéves graduális képzés **Orvosi pszichológia** című tantárgyát, amely a doktori iskolán belül felzárkóztató kurzusként szerepel.

A nem orvosi végzettségűek felvehetik még az Orvosi antropológia, Kommunikáció, Bioetika című graduális tantárgyakat

4/3. Szociológia program kurzusai

Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése

Kód	Kurzusvezető és kurzuscím	Óra
	Kötelező kurzus	
4323-K	Szociológia és mentálhigiéné I. kurzusfelelős: Dr. Pethesné Dávid Bea oktató(k): Dr. Pethesné Dávid Bea	30
4324-K	Szociológia és mentálhigiéné II. kurzusfelelős: Dr. Pethesné Dávid Bea oktató(k): Dr. Széman Zsuzsa, Dr. Török Péter	30
4328-K	Szociológia és mentálhigiéné III. kurzusfelelős: Dr. Pethesné Dávid Bea oktató(k): Dr. Martos Tamás	30
	Központi kötelezően választható kurzus („KV”-jelű)	
0046-KV	Társadalomtudományi kutatási módszerek (Dr. Ittész András)	15
0057-KV	Statisztikai módszerek a társadalomtudományi kutatásokban (Dr. Ittész András)	15
0048-KV	Társadalomelmélet és értékaszociológia (Dr. Nagy Endre)	30
0050-KV	Közösségek és közösségképződés (Dr. Török Péter)	15
0060-KV	A népesedés szociológiája (Dr. Tóth Pál Péter)	15
	Választható kurzusok	
4326	A mentálhigiéné jelenségvilága: kiegészítés, értékátadás, poszttraumás növekedés (Dr. Tomcsányi Teodóra)	15

4327	Nemzeti és szervezeti kultúra: elmélet és kutatás (Dr. Bakacsi Gyula)	15
	Publikálás angol nyelven a társadalom-tudományokban (Dr. Ittész Gábor)	15
4325	Radikális személyiségváltások (Dr. Nagy Endre)	15
	Felzárkóztató kurzusok	
4317-F	Szociálpszichológia (Dr. Martos Tamás)	15
4306-F	Matematikai statisztika (Dr. Ittész András)	15
4307-F	XIX. és XX. századi szociológiatörténet (Dr. Nagy Endre)	15
4316-F	A szociológia alapfogalmai, fő irányzatai (Dr. Török Péter)	15

Megjegyzés: X = 1 kredites kurzus meghirdetése, XX = 2 kredites kurzus meghirdetése

2. MELLÉKLET:

RÉSZLETES KURZUSLEÍRÁSOK

1. Dr. Bagdy György egyetemi tanár: A magatartás modellezése, neurokémiaja és gyógyszeres befolyásolása

Kurzus címe	A magatartás modellezése, neurokémiaja és gyógyszeres befolyásolása
Kurzus angol címe	Neurochemistry, Pharmacology and Models of Behaviour
Kurzus meghirdetője	Dr. Bagdy György egyetemi tanár, az MTA Doktora, intézetigazgató, DSC
Program	4. TDI
Tantárgy besorolása	Kötelező
A tantárgy oktatásáért felelős szervezeti egység	SE GYTK Gyógyszerhatástani Intézet
Óraszám	1 óra elmélet, tömbösített kurzus (2X7 óra)
Kredit	1 kredit
A tantárgy oktatásában résztvevő(k) neve(i):	Dr. Bagdy György, intézetigazgató, egyetemi tanár Juhász Gabriella, egyetemi docens, PhD Lévay György, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar, (főiskolai tanár), PhD

	Gyertyán István, PhD Gonda Xénia, PhD Ujváry István, PhD Tamási Viola, PhD Eszlári Nóra, PhD Papp Noémi, PharmD (PhD-hallgató) Koncz Szabolcs, PharmD (PhD-hallgató)
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A tantárgy célja a központi idegrendszer (KIR) speciális működésének bemutatása az ezzel kapcsolatos zavarok, betegségek ill. kezelésük (pl. pszichiátria, neurológia, idegsebészet, addiktológia) iránt érdeklődő PhD hallgatók számára. A tantárgy hidat képez az elméleti és a klinikai tárgyak között. Ennek során többek között a genetika, a molekuláris tudományok, az állatkísérletes modellek és a humán vizsgáló módszerek, valamint ezek alkalmazásának lehetőségei és korlátai kerülnek ismertetésre konkrét példákon keresztül. A tantárgy rövid leírása: A tanfolyam olyan hallgatóknak (orvosoknak, gyógyszerészeknek, biológusoknak, pszichológusoknak, biológus mérnököknek) szól, akik a neuropszichofarmakológia tudományterületéről, illetve a magatartás és a kémiai ingerületátvitel kapcsolatáról szeretnének képet kapni. A kurzus a farmakogenetika alapjaival, illetve a pszichofarmakogenetika néhány konkrét, gyakorlati jelentőséggel bíró kérdésével kiemelten foglalkozik. A humán, klinikai vonatkozások külön hangsúlyt kapnak, így a fontosabb pszichiátriai megbetegedések, zavarok állatkísérletes modellezhetőségének kérdései, az érdeklődés központjában álló receptorok, élettani szabályozó mechanizmusok egyaránt terítékre kerülnek. A genetikailag módosított egereken végzett magatartásvizsgálatok témaköre, gyakorlati tudnivalói, speciális kérdései szintén elhangzanak. Elsősorban a pszichiátria, neurológia, magatartástudomány, pszicho- és neurofarmakológia illetve az ezekkel kapcsolatos gének funkciói iránt érdeklődő, az ezeken a területeken tudományos diákköri tevékenységet végző vagy azt tervező hallgatók jelentkezését várjuk.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	Elméleti órák tematikája (heti bontásban): 1-2. A központi idegrendszer működésének és gyógyszeres befolyásolásának alapelvei (Bagdy György) 3. A magatartást közvetlenül szabályozó néhány neurotranszmitter-rendszer jellegzetességei és funkciói (Bagdy György)

	4-5. Központi idegrendszeri betegségek állatkísérletes modelljei (Lévay György) 6-7. A szkizofrénia dopamin elmélete. Az antipszichotikumok kutatása I-II. (Gyertyán István) 8. Tanulási paradigmák rágszálókban kognitív zavarok modellezésére (Gyertyán István) 9. Pszichiátriai zavarok kialakulásában szerepet játszó viselkedésjellemzők genetikája (Eszlári Nóra) 10. Képkalkotó vizsgálatok alkalmazása a neuropszichofarmakológiában (Juhász Gabriella) 11. Farmakogenetika (Gonda Xénia) 12. A magatartás és az alvás kapcsolata. Az alvás, vigilancia neurotranszmitter szabályozása (Papp Noémi, Koncz Szabolcs) 13. A hallucináció jelensége: törzsi szokásoktól a kémiai struktúrákig (Ujváry István) 14. Az "omic" módszer szerepe a pszichofarmakonok fejlesztésében (Tamási Viola)
Tantárgyi vonatkozású tudományos eredmények, kutatások:	1. X. Gonda, et al (2019). Genetic variants in major depressive disorder: From pathophysiology to therapy. <i>PHARMACOLOGY & THERAPEUTICS</i> 194 pp. 22-43. 2. X. Gonda, et al (2019). Effects of Different Stressors Are Modulated by Different Neurobiological Systems: The Role of GABA-A Versus CB1 Receptor Gene Variants in Anxiety and Depression. <i>FRONTIERS IN CELLULAR NEUROSCIENCE</i> 13 Paper: 138 , 12 p. 3. P. Petschner, et al (2018). Genes Linking Mitochondrial Function, Cognitive Impairment and Depression are Associated with Endophenotypes Serving Precision Medicine. <i>NEUROSCIENCE</i> 370 pp. 207-217 4. G. Juhasz, et al (2014). Brain galanin system genes interact with life stresses in depression-related phenotypes. <i>Proc Natl Acad Sci U S A</i>. 2014 Apr 22;111(16):E1666-73. doi: 10.1073/pnas.1403649111. Epub 2014 Mar 24. 5. G. Bagdy and G. Juhasz (2013). Biomarkers for personalised treatment in psychiatric diseases. <i>Expert Opin Med Diagn</i>. 2013 Sep;7(5):417-22.

	doi:10.1517/17530059.2013.821979. Epub 2013 Jul 22. 6. J. Lazary, et al (2011). Personalized medicine can pave the way for the safe use of CB₁ receptor antagonists. <i>Trends Pharmacol Sci.</i> 2011 May;32(5):270-80. doi: 10.1016/j.tips.2011.02.013. Epub 2011 Apr 16. 7. C. Adori, et al (2011). Ultrastructural characterization of tryptophan hydroxylase 2-specific cortical serotonergic fibers and dorsal raphe neuronal cell bodies after MDMA treatment in rat. <i>Psychopharmacology (Berl)</i>. 2011 Feb;213(2-3):377-91. doi: 10.1007/s00213-010-2041-2. Epub 2010 Oct 30.
A foglalkozásokon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás igazolásának módja, pótlás lehetősége:	Az előadásokon való részvétel a tananyag elsajátításához, a vizsga teljesítéséhez szükséges, ezért erősen ajánlott.
Évközi ellenőrzés:	Jelenlét
A félév végi számonkérés formája:	számítógépes írásbeli teszt, javítási lehetőség szóban
Ajánlott irodalom	• J.M. Monti, S.R. Pandi-Perumal, B.L. Jacobs and D.J. Nutt (Eds): <i>Serotonin and Sleep: Functional, and Clinical Aspects</i>, Birkhauser, Basel, 2008. • J.N. Crawley: <i>What's Wrong with my Mouse?</i> Wiley-Liss, New York, 2000. • Stephen M. Stahl: <i>Stahl's Essential Psychopharmacology: Neuroscientific Basis and Practical Applications</i>. 4th Edition – 9781107686465

	J. Zohar, et al (2015). A review of the current nomenclature for psychotropic agents and an introduction to the Neuroscience-based Nomenclature. <i>Eur Neuropsychopharmacol.</i> 2015 Dec;25(12):2318-25. doi: 10.1016/j.euroneuro.2015.08.019. Epub 2015 Sep 7.
--	---

2. Dr. Bitter István egyetemi tanár : KLINIKAI PSZICHOFARMAKOLÓGIA

Kurzus címe	KLINIKAI PSZICHOFARMAKOLÓGIA
Kurzus meghirdetője	Dr. Bitter István egyetemi tanár
Program	4. TDI: Pszichiátria
Órák helye	Hely: Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika, I. em. Tanácsterem
Óraszám	28
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	Ez a magyar nyelvű kurzus szorosan kapcsolódik a kurzus vezetője által meghirdetett témához, mely a pszichiátriai betegségek gyógyszeres kezelésével kapcsolatos kutatásokkal foglalkozik. A téma keretein belül II-IV fázisú klinikai vizsgálatok folynak, melyek a gyógyszerek hatékonyságát/hatásosságát és biztonságát tesztelik. A vizsgált paraméterek közé tartoznak pszichometriai (pl. diagnosztikai interjú, tüneti skálák, neuropszichológiai tesztek) és biológiai adatok (pl. haematológia, EKG, EEG, MRI). A témához tartoznak a klinikai pszichofarmakológia módszertani kutatásai és más szakterületekkel közösen folytatott vizsgálatait, - beleértve de nem kizárólagosan - tesztek fejlesztése és adaptálása, homogén vizsgálati csoportok kialakítása (különös tekintettel endofenotípusok vizsgálatára), farmakoepidemiológiai és farmakogenetikai vizsgálatok, a kezelések költséghatékonysági vizsgálatait, a pszichofarmakonok hatásainak megértését segítő nem gyógyszeres pszichiátriai kezelési módszerek. A kutatások bázisintézménye a Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikája, ahol Pszichofarmakológiai Munkacsoport is működik. Hazai és nemzetközi együttműködések segítik a téma keretein belül folyó kutatásokat. A kurzus célja, hogy a hallgatók elsajátítsák a klinikai

	pszichofarmakológiai vizsgálatok értékelésének a szempontjait és képessé váljanak önálló kutatási terv elkészítésére, fel tudják mérni, hogy a terv készítésének mely részeinél szorulnak segítségre, további képzésre (pl. statisztika). A kurzus sok önálló munkával jár, a hallgatók rendszeresen referálnak, lehetőségük van a fontosabb pszichometriai tesztekkel betegek vizsgálatán keresztül megismerkedni. A vizsga legfőbb eleme, hogy önálló vizsgálati tervet kell készíteniük a résztvevőknek, melyeket a kurzusvezető értékel és a hallgatóknak a vizsga keretében egy „mini” házi védéshez hasomlóan prezentálniuk kell és egymás kutatási tervének a megvitatásában aktívan részt kell venniük. A kurzus tartalma frissül, a legújabb ismereteket igyekszünk a hallgatóknak átadni, azonban az alább ismertetett tematikai blokkok a kurzus több, mint másfél évtized csak minimálisan változtak. Az egyes blokkokat az adott téma szakértői adják elő, azok módszertani „összekötését” a kurzus vezetője végzi.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. alkalom Klinikai pszichofarmakológiai vizsgálatok tervezése 3 óra Dr. Bitter István 2. alkalom Vizsgálatok szkizofréniában 3 óra Dr. Bitter István 3. alkalom Vizsgálatok demenciákban 3 óra Dr. Hidasi Zoltán 4. alkalom Vizsgálatok bipoláris zavarban 3 óra Dr. Bitter István 5. alkalom Vizsgálatok depresszióban 3 óra Dr. Bolyós Csilla 6. alkalom Klinikai pszichofarmakológiai vizsgálatok statisztikai értékelése 3 óra Dr. Czobor Pál 7. alkalom Pszichometriai gyakorlat I. (skálák ismertetése és betegek „pontosítása”) 3 óra Dr. Tolna Judit 8. alkalom Pszichometriai gyakorlat II. (skálák ismertetése és „betegek” pontosítása) 3 óra Dr. Bolyós Csilla 9. alkalom

	Konzultáció és vizsga 4 óra Dr. Bitter István
--	--

3. Dr. Réthelyi János egyetemi tanár: Molekuláris Pszichiátria

Kurzus címe	Molekuláris Pszichiátria
Kurzus meghirdetője	Dr. Réthelyi János egyetemi tanár
Program	4. TDI: Pszichiátria
Óraszám	Heti 2 óra, 8 héten át
Kredit	1 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus bevezetést ad a molekuláris pszichiátriának nevezett tudományterület különböző megközelítéseibe, különös tekintettel a pszichiátriai genetikára. A kurzus célja, hogy a hallgatók általános jártasságot szerezzenek ezen a területen, megértsék a különböző vizsgálati típusokat és metodikákat, képessé váljanak pszichiátriai genetikai témájú nemzetközi publikációk értelmezésére és feldolgozásra. A kurzus erősen metodikai megalapozottságú, célja, hogy a legfontosabb genotipizálási és statisztikai módszereket a hallgatók megértsék.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	I. A pszichiátria fogalma és intézményei. 1. Pszichiátria és elmegyógyászat. Lélekgyógyászat (pszichoterápia). Ideg- és elmegyógyászat. A nemzetközi szóhasználat (pszichiátria) előnyei és hátrányai. A pszichiátria és pszichológia összemosódása a köznyelvben és a tömegkommunikációban. Előnyök és káros következmények. 2. A szakterület képviselői. Intézmények. A hivatásrend: a pszichiátria területén dolgozó szakemberek. Szakvizsgák. A pszichiátria helye az orvos-egészségügyben. A szakterület presztízse. Előítéletek a pszichiátriával szemben. II. A pszichiátria története és társadalmi beágyazottsága. 3. Orvosi megközelítés. Vallási nézőpont. Rendészeti összefonódás. A három megközelítés alakulása a történelem folyamán. Politikai-ideológiai

szempontok érvényesülése.

4. A pszichiátria története és önállósodása. „Előttörténet”, ókor, középkor. Tébolydák. Tébolydai orvosok (aliéniste). A pszichiátria önállósodása. Az orvostudományba való integrációja. „Forradalmak” a pszichiátriában. Morális terápiák. Terápiás „forradalom”. Intézményi „forradalmak”. Közösségi pszichiátria.

III. A pszichiátria hazai vonatkozásai.

5. A magyar pszichiátria alakulása a történelem folyamán. Elmegyógyintézetek. A pszichiátria és a neurológia integrációja, majd szétválása. Az elmeosztályok nyitása. A pszichoterápia „külön-utas” fejlődése. A deinstitutionalizáció hazánkban.

6. Az Elmekórtani tanszék története Budapesten. Laufenauer (1882) Károlytól Magyar Istvánig. A magyar pszichiátria egyetemes hozadéka. Reflex-tan (Lechner). Agyapatológia (Schaffer). Pszichoanalízis (Ferenczi). Görcskezelések (Meduna). Orvosi pszichológia (Ranschburg). Pszichoszomatika (Alexander). Idegtudományok (Grastyán), Szentágothai.

IV. A pszichiátria nagy elméleti rendszerei.

7. Bűn – büntetés – betegség. A morális rend zavara. Agyapatológia (Griesinger tézise: az elme betegségei az agy betegségei). Idegtudományok. Az „Agy évtizede” 1990-2000). Biológiai pszichiátria. A genetika hozadéka.

8. Lélektani elméletek. Pszichoanalízis és irányzatai. Fenomenológia és egzisztencializmus. Behaviorizmus. Szociálpszichiátria. Antipszichiátriai mozgalmak.

V. A pszichiátria filozófiai háttére.

9. Empirizmus és racionalizmus. A kanti hagyomány. Humanisztikus irányzatok.

Egység – sokféleség. Dekonstrukcionizmus. Foucauld – Derrida.

10. Elme – tudat. Tudatelméletek. Elmefilozófia. Neurológiai redukcionizmus. Emergencia-elmélet (Weissmahr). Dualista felfogások. Kognitív idegtudományok. A szubjektum és az agyműködés. Test – lélek – szellem. Spiritualitás.

VI. A pszichiátriai nevezéktan (semiológia)

11. Történeti szempontok. Nagy történelmi kategóriák. A neurosis (Cullen, Freud). A hysteria (Charcot). A neurosis (Beard). A schizophrenia és a psychosis maniaco-depressiva (Kraepelin). A psychopathia (Schneider). Psychosomaticus betegségek (Alexander).

12. A modern nevezéktan kialakulása. A betegségek Nemzetközi Osztályozása (BNO-10). Az amerikai rendszer DSM-III-tól a DSM-5-ig. A rendszer előnyei és hátrányai.

VII. Pszichopatológia (kórlélektan)

13. A tudat. A megismerési folyamatok patológiája. A kategorizáció. A figyelem. Megismerési preferenciák, attitűdök. Emlékezés és zavarai. A

gondolkodás zavarai.

14. Az emóciók zavarai. Motivációk és cselekvések. A személyiség és a személy fogalma.

VIII. Pszichogén kórképek, neurózisok

15. A szorongás testi, lelki és magatartási megnyilvánulásai. A neuroticizmus. Epidemiológia. A szorongás strukturálódása. A főbiák. Kényszeres tünetcsoportok. Pszichoreaktív állapotok. Neurotikus tünet és „színlelés”.

16. A conversió és a hysteria. Szomatoform zavarok. Pszichoszomatikus kórképek. Az egészségügyi rendszer szerepe a kórképek tünettánának alakításában. A disszociációs zavarok.

IX. A szkizofréniák

17. A szkizofrénia, mint a pszichiátria identitásának eleme. A szkizofrénia kultúrtörténete. Epidemiológia.

18. A szkizofrénia tünettana, kórlefolyása, prognózisa. Terápia, rehabilitáció.

X. Az affektív kórképek (depressziók)

19. A depressziós tünetcsoport. A mániás állapot tünettana. Történeti adatok. Biblia. Hippokrates. A melancholia. A depresszió fogalom inflációja és az új nomenklatura kapcsolata.

20. A depresszió klinikai formái. Unipoláris, bipoláris és neurotikus depresszió (dysthymia). Bipoláris zavarok és kreativitás. Az öngyilkosság.

XI. Az agy károsodására visszavezethető kórképek: organikus pszichiátria

21. Idült, progresszív kórképek. Az elbutulás. Társadalmi jelentősége. Epidemiológia. Amnesztikus tünetcsoportok. Presbyophrenia. Ribot-szabály.

22. Többnyire hevenyen fellépő zavarok. Tudatzavar. Delíriumok és hallucinózisok.

XII. Szenvedélybetegségek. A szexualitás zavarai.

23. Alkoholizmus. Epidemiológia. A szokásból betegséggé válás folyamata. Társadalmi jelentősége. Az alkoholizmus mint betegség tünetei. Az alkoholizmus talaján fellépő elmezavarok. Szerfüggőségek. Gyógyszerfüggőség. Magatartás-addikciók.

24. A szexuális funkció és orientáció zavarai. Szexuális identitás.

XIII. A pszichiátriában alkalmazott biológiai gyógymódok

25. Gyógyszeres terápiák. Antipszichotikumok. Antidepresszív szerek. Trankvillánsok. A gyógyszeres terápiák gyakorlata.

26. Nem gyógyszeres eljárások. Görcskezelések. Alvásmegvonás. Fényterápia. Idegsebészeti beavatkozások. A pszichiátriai rehabilitáció.

XIV. Pszichoterápiás eljárások

27. Pszichoterápiás alapfogalmak. A pszichoterápia és a segítő

	kapcsolatok. Kutatások a segítő kapcsolatok területén. A pszichoterápiák közös hatótényezői. 28. Pszichoterápiás iskolák, irányzatok és módszerek. Az irányzatok mögötti filozófiai felfogások. A pszichoterápiák inflációja.
Ajánlott irodalom	Plomin, DeFries, McClearn, McGuffin: Behavioral Genetics (5th Edition), Worth Publishers, New York Tringer László: A pszichiátria tankönyve. 5. átdolgozott kiadás. Budapest, Semmelweis Kiadó, 2019.

**4. Dr. Réthelyi János egyetemi tanár – Dr. Tringer László professor emeritus
Pszichiátria a hétköznapiakban. Pszichiátriai felzárkóztató kurzus (2020/21)**

Kurzus címe	Pszichiátria a hétköznapiakban. Pszichiátriai felzárkóztató kurzus (2020/21).
Kurzus meghirdetője	Dr. Réthelyi János egyetemi tanár - Dr. Tringer László professor emeritus
Program	4. TDI: Pszichiátria
Óraszám	Heti 2 óra, egy szemeszter
Kredit	2 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus felépítése deduktív logikát követ. A nem klinikus hallgató általános ismeretei felől közelítünk a pszichiátria felé. Történeti és kulturális összefüggésekkel indulunk, és közelítünk a pszichiátria felé. Előbb az elme- és lélekgyógyászat általános fogalmait tárgyaljuk, hogy a hallgató el tudja helyezni azokat meglévő ismeretei rendszerébe. Ezt követően kerülhet sor a pszichiátria nem klinikus szintű tárgyalására. Törekvésünk az, hogy a nem orvos és pszichológus előképzettségű hallgató is részese legyen doktori iskolánk szellemiségének. A kurzus során az adott témát mindvégig interaktív módon tárgyaljuk. Az egyes témákat az előadó klinikai esetekkel illusztrálja. A hallgatók az egyes témákhoz irodalmat is kapnak, amelyből egy-egy arra vállalkozó hallgató az órák elején röviden referál.
Órára lebontott tematika	I. A pszichiátria fogalma és intézményei. 1. Pszichiátria és elmeorvosok. Lélekgyógyászat (pszichoterápia). Ideg- és elmeorvosok. A nemzetközi szóhasználat (pszichiátria) előnyei és hátrányai. A pszichiátria és pszichológia összemosódása a köznyelvben és a tömegkommunikációban. Előnyök és káros következmények. 2. A szakterület képviselői. Intézmények. A hivatásrend: a pszichiátria területén dolgozó szakemberek. Szakvizsgák. A pszichiátria helye az orvos-egészségügyben. A szakterület presztízse. Előítéletek a

pszichiátriával szemben.

II. A pszichiátria története és társadalmi beágyazottsága.

3. Orvosi megközelítés. Vallási nézőpont. Rendészeti összefonódás. A három megközelítés alakulása a történelem folyamán. Politikai-ideológiai szempontok érvényesülése.

4. A pszichiátria története és önállósodása. „Előtörténet”, ókor, középkor. Tébolydák. Tébolydai orvosok (aliéniste). A pszichiátria önállósodása. Az orvostudományba való integrációja. „Forradalmak” a pszichiátriában. Morális terápiák. Terápiás „forradalom”. Intézményi „forradalmak”. Közösségi pszichiátria.

III. A pszichiátria hazai vonatkozásai.

5. A magyar pszichiátria alakulása a történelem folyamán. Elmegyógyintézetek. A pszichiátria és a neurológia integrációja, majd szétválása. Az elmeosztályok nyitása. A pszichoterápia „külön-utas” fejlődése. A deinstitutionalizáció hazánkban.

6. Az Elmekórtani tanszék története Budapesten. Laufenauer (1882) Károlytól Magyar Istvánig. A magyar pszichiátria egyetemes hozadéka. Reflex-tan (Lechner). Agyapatológia (Schaffer). Pszichoanalízis (Ferenczi). Görcskezelések (Meduna). Orvosi pszichológia (Ranschburg). Pszichoszomatika (Alexander). Idegtudományok (Grastyán), Szentágotthai.

IV. A pszichiátria nagy elméleti rendszerei.

7. Bűn – büntetés – betegség. A morális rend zavara. Agyapatológia (Griesinger tézise: az elme betegségei az agy betegségei). Idegtudományok. Az „Agy évtizede” 1990-2000). Biológiai pszichiátria. A genetika hozadéka.

8. Lélektani elméletek. Pszichoanalízis és irányzatai. Fenomenológia és egzisztencializmus. Behaviorizmus. Szociálpszichiátria. Antipszichiátriai mozgalmak.

V. A pszichiátria filozófiai háttere.

9. Empirizmus és racionalizmus. A kanti hagyomány. Humanisztikus irányzatok.

Egység – sokféleség. Dekonstrukcionizmus. Foucauld – Derrida.

10. Elme – tudat. Tudatelméletek. Elmefilozófia. Neurológiai redukcionizmus. Emergencia-elmélet (Weissmahr). Dualista felfogások. Kognitív idegtudományok. A szubjektum és az agyműködés. Test – lélek – szellem. Spiritualitás.

VI. A pszichiátriai nevezéktan (semiológia)

11. Történeti szempontok. Nagy történelmi kategóriák. A neurosis Cullen, Freud). A hysteria (Charcot). A neurosis (Beard). A schizophrenia és a psychosis maniaco-depressiva (Kraepelin). A psychopathia (Schneider). Psychosomaticus betegségek (Alexander).

12. A modern nevezéktan kialakulása. A betegségek Nemzetközi Osztályozása (BNO-10). Az amerikai rendszer DSM-III-től a DSM-5-ig. A rendszer előnyei és hátrányai.

VII. Pszichopatológia (kórlélektan)

13. A tudat. A megismerési folyamatok patológiája. A kategorizáció. A figyelem. Megismerési preferenciák, attitűdök. Emlékezés és zavarai. A gondolkodás zavarai.

14. Az emóciók zavarai. Motivációk és cselekvések. A személyiség és a személy fogalma.

VIII. Pszichogén kórképek, neurózisok

15. A szorongás testi, lelki és magatartási megnyilvánulásai. A neuroticizmus. Epidemiológia. A szorongás strukturálódása. A fóbiák. Kényszeres tünetcsoportok. Pszichoreaktív állapotok. Neurotikus tünet és „színlelés”.

16. A conversió és a hysteria. Szomatoform zavarok. Pszichoszomatikus kórképek. Az egészségügyi rendszer szerepe a kórképek tünettanaának alakításában. A disszociációs zavarok.

IX. A szkizofréniák

17. A szkizofrénia, mint a pszichiátria identitásának eleme. A szkizofrénia kultúrtörténete. Epidemiológia.

18. A szkizofrénia tünettana, kórlefolyása, prognózisa. Terápia, rehabilitáció.

X. Az affektív kórképek (depressziók)

19. A depressziós tünetcsoport. A mániás állapot tünettana. Történeti adatok. Biblia. Hippokrates. A melancholia. A depresszió fogalom inflációja és az új nomenklatura kapcsolata.

20. A depresszió klinikai formái. Unipoláris, bipoláris és neurotikus depresszió (dysthymia). Bipoláris zavarok és kreativitás. Az öngyilkosság.

XI. Az agy károsodására visszavezethető kórképek: organikus pszichiátria

21. Idült, progresszív kórképek. Az elbutulás. Társadalmi jelentősége. Epidemiológia. Amnesztikus tünetcsoportok. Presbyophrenia. Ribot-szabály.

	22. Többnyire hevenyen fellépő zavarok. Tudatzavar. Delíriumok és hallucinózisok. XII. Szenvedélybetegségek. A szexualitás zavarai. 23. Alkoholizmus. Epidemiológia. A szokásból betegséggé válás folyamata. Társadalmi jelentősége. Az alkoholizmus mint betegség tünetei. Az alkoholizmus talaján fellépő elmezavarok. Szerfüggőségek. Gyógyszerfüggőség. Magatartás-addikciók. 24. A szexuális funkció és orientáció zavarai. Szexuális identitás. XIII. A pszichiátriában alkalmazott biológiai gyógymódok 25. Gyógyszeres terápiák. Antipszichotikumok. Antidepresszív szerek. Trankvillánsok. A gyógyszeres terápiák gyakorlata. 26. Nem gyógyszeres eljárások. Görcskezelések. Alvásmegvonás. Fényterápia. Idegsebészeti beavatkozások. A pszichiátriai rehabilitáció. XIV. Pszichoterápiás eljárások 27. Pszichoterápiás alapfogalmak. A pszichoterápia és a segítő kapcsolatok. Kutatások a segítő kapcsolatok területén. A pszichoterápiák közös hatótényezői. 28. Pszichoterápiás iskolák, irányzatok és módszerek. Az irányzatok mögötti filozófiai felfogások. A pszichoterápiák inflációja.
Ajánlott irodalom	Réthelyi János (szerk.) Pszichiátria jegyzet. Bp. Semmelweis Kiadó, 2019. Németh Attila: Pszichiátria vázlatosan. Bp. Medicina, 2010. Tringer László: A pszichiátria tankönyve. 5. átdolgozott kiadás. Budapest, Semmelweis Kiadó, 2019.

5. Dr. Perczel-Forintos Dóra egyetemi tanár: A személyiségpszichológia alapjai

Kurzus címe	A személyiségpszichológia alapjai
Kurzus meghirdetője	Dr. Perczel-Forintos Dóra egyetemi tanár
Program	4. TDI: Pszichiátria
Óraszám	12 kontakt óra és 16 óra önálló munka
Kredit	2 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek a személyiségpszichológia legfontosabb területeibe. A történeti áttekintések során megismerhetik az egyes irányzatok megalapítóinak úttörő munkásságát. A kurzus során azok a hallgatók is elsajátíthatják ezen főbb irányzatok alapjait, akik nem rendelkeznek mélyebb pszichológiai vagy pszichiátriai háttérrel. A tematika felépítésénél arra törekedtünk, hogy a kurzus végére a hallgatók kellő rálátással és háttértudással ismerhessék meg a személyiségpszichológia legmodernebb irányzatát, amely a személyiség kognitív megközelítését, illetve a pozitív pszichológiai személeket foglalja magában mind elméleti előadások, mint saját élményű gyakorlatok formájában. A hallgatók minden témakörhöz szakirodalmi anyagot kapnak, a kurzus végén pedig a megadott témák egyikéből esszét írnak.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	I. Bevezetés a személyiségpszichológiába I/1. Személyiséglélektani alapok: a személyiségfejlődés bio-pszichoszociális aspektusai 1) Mi a személyiség? A személyiség megközelítésének lehetséges módjai. Történeti előzmények. Test és személyiség. Pavlov és Jung tipológiája. 2) Kérdőívek – személyiségvonások mérése. Eysenck vonáselmélete. A személyiség modern szemlélete. Genetika. Rokon fogalmak. 3) A személyiségfejlődés meghatározói. A személyiség biológiai szemlélete. Temperamentum vizsgálatok. Az érett személyiség jellemzői. Irodalom:

Charles S. Carver – Michael F. Scheier: *Személyiségpszichológia* (Osiris 2011, második kiadás)

Első rész: Bevezetés

1. Mi a személyiségpszichológia?

I/2. Pszichoanalitikus perspektíva

- 1) A pszichoanalitikus személyiségelmélet. A pszichoterápia kezdetei. Hipnotizmus. Freud egzisztencialista előfutárai. Tudományos hatások.
- 2) Sigmund Freud munkássága. Pszichoanalízis. Freud személyiségmodelljei. Freud strukturális modellje.
- 3) A pszichoanalitikus modell alapfeltevései. Pszichés determinizmus. Öröm-fájdalom elv. Ösztön két fogalma. Metapszichológia elemzés.
- 4) Neofreudisták és alternatív irányzatok. Anna Freud. Carl Gustav Jung. Budapesti iskola.
- 5) A kötődés szerepe a személyiségfejlődésben. Az anya szerepe. Tükrözés.

Irodalom:

Negyedik rész: Pszichoanalitikus perspektíva

8. A személyiség szerkezete és működése pszichoanalitikus nézőpontból

9. Szorongás, elhárítás, énvédelem

Ötödik rész: Neoanalitikus perspektíva

10. Énpszichológia

11. Pszichoszociális elméletek

II. Tudatos jelenlét

II/1. Tudatos jelenlét (mindfulness) alapú terápiák

- 1) Életesemény – pozitív és negatív minősítés. Tudatos jelenlét meghatározása. Mi a pszichoterápia?
- 2) A kognitív terápia fejlődése – 1. hullám, 2. hullám, 3. hullám. Buddhista és keresztény gyökerek. Thomas Merton munkássága.
- 3) „Létezés üzemmód”. Kabat-Zinn tudatos jelenlét modellje. Mit értünk mindfulness alatt? Meditáció – a gyakorlás alapja.
- 4) Mi a meditáció? MBSR története. MBSR gyakorlatok.

- 5) Klinikai alkalmazás. Evéstudatossági tréning.

Irodalom:

Hatodik rész: Tanuláselméleti perspektíva

12. Kondicionáláselméletek
13. Szociális-kognitív tanuláselméletek

III. A személyiség tranzakcióanalitikus megközelítései

- 1) A tranzakcióanalitikus megközelítés eredete. Eric Berne munkássága.
- 2) A tranzakcióanalitikus terápia fő jellemzői. Simogatás/stroke.
- 3) Az emberi interakciók célja. A négy egzisztenciális életpozíció. A személyiség strukturális elemzése.
- 4) Szülői énállapot 1-4. Felnőtt énállapot 1-4. Gyermeki énállapot 1-5.
- 5) Tranzakciók típusai. Sorskönyvek. Emberi játszmák.

IV. A személyiség tanuláselméleti és kognitív megközelítései

- 1) A tanulás típusai. Operáns tanulás alaphelyezetei. Skinner munkássága. Obszervációs tanulás. Bandura munkássága.
- 2) A kognitív paradigma. A kognitív struktúra kialakulása a személyiségfejlődés során.
- 3) Diszfunkcionális attitűdök. Kognitív torzítások. Kognitív folyamatok modellezése. „Circulus vitiosus”.
- 4) Gondolatnapló. Kognitív átstrukturálás 1-2.

Irodalom:

Hetedik rész: Fenomenológiai perspektíva

14. Önmegvalósítás és önértékelés
15. Személyes konstrukciók

V. Bevezetés a pozitív pszichológiai szemléletbe: mitől vagyunk boldogok?

- 1) Pozitív bemutatkozás. Történeti háttér.
- 2) Humanisztikus pszichológia. Pozitív pszichológia. Boldogság és egészség.
- 3) Mitől vagyunk boldogok? Személyiség és boldogság. Autentikus életöröm. PERMA elmélet.
- 4) A pozitív pszichológia a személyiségről.

	5) Virues in Action kérdőív. Pozitív pszichológiai gyakorlatok. Irodalom: Nyolcadik rész: A kognitív önszabályozás perspektívája 16. Jelenkori kognitív elképzelések 17. Az önszabályozás
Választható esszétémák	1. A tudatos jelenlét szerepe az érzelemszabályozásban 2. Tudatos jelenlét, szorongás, időstressz, perfekcionizmus 3. A tudatos jelenlét szerepe és jellemzői gyermekkorban 4. A tudatos jelenlét szerepe és jellemzői időskorban 5. A tudatos jelenlét és az identitás alakulása 6. Tudatos jelenlét és figyelemzavar 7. Tudatos jelenlét és önsértő magatartás 8. A tudatos jelenlét szerepe az empátia fejlesztésében

6. Dr. Csukly Gábor és Kozák Lajos Rudolf: Központi idegrendszeri MRI vizsgálatok elemzésének elmélete és gyakorlata

Kurzus címe	Központi idegrendszeri MRI vizsgálatok elemzésének elmélete és gyakorlata
Kurzus meghirdetője	Dr. Csukly Gábor és Kozák Lajos Rudolf
Program	4. TDI: Pszichiátria
Óraszám	Heti 4 óra, egy szemeszter
Kredit	3 kredit
Számonkérés	szóbeli vizsga
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	Az MRI (Magnetic Resonance Imaging) vizsgálat a modern idegtudományi illetve klinikai pszichiátriai kutatások egyik alapvető eszköze. Az agy strukturális szerkezete, eltérései mellett az agy működésének dinamikus vizsgálata is lehetséges. A kurzus célja, hogy a résztvevők megértsék és elsajátítsák az MR feldolgozás és elemzés alapjait, különös hangsúlyt fektetve a funkcionális MRI (fMRI) vizsgálatok elemzésére. A kurzus elsősorban az SPM elemzőszoftver működésén keresztül ismerteti a strukturális és funkcionális MRI feldolgozást, de kitérünk más programok használatára is. Az elméleti háttér mellett a számítógép melletti gyakorlati oktatás (MRI elemzés) is fontos része a kurzus anyagának. Az oktatás során elsősorban kognitív idegtudományi illetve pszichiátriai és neurológiai vizsgálatok feldolgozásán keresztül mutatjuk be az elemzés gyakorlatát.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	I. Bevezetés-bemutakozás / Az SPM program használata Kurzus tematikájának ismertetése. A VBM (Voxel Based Morphometry) rövid bemutatása példákkal. A DTI (Diffusion Tensor Imaging) rövid bemutatása példákkal. Az MR vizsgálatok alapfogalmai, pl. voxel, képformátumok, koordinátarendszerek. Mire lehet jó a funkcionális MR képalkotás, alapvető kísérleti paradigmák ismertetése. II. Az MR működésének elméleti alapjai Az MR működéséhez szükséges fizikai és matematikai alapok

ismertetése. A különböző képalkotók (UH, RTG, MR, PET, SPECT) összehasonlítása. Mágneses alaptulajdonságok, precesszió, gerjesztés, relaxáció lényege. Az MR képalkotás és a Fourier transzformáció. Képalkotás 3 dimenzióban. Az EPI szekvencia, diffúziós képalkotás, Multi-Band SENSE, parallel képalkotás alapjai.

III. Strukturális MRI elemzés az SPM programmal (Csukly Gábor): Voxel based morphometry (VBM)

Milyen kérdésekre adhat választ a VBM? Az összehasonlítás/statisztikai elemzés problémája VBM esetén. Hogyan működik a VBM? Miért kell előfeldolgozni a képeket? Előfeldolgozás és statisztikai elemzés lépései. Az előfeldolgozás célja: összehasonlíthatóság. Miért fontos a szegmentálás? Szegmentáció a szövetek valószínűségi (Gauss) eloszlásai alapján (példákon bemutatva). MRI zaj korrekció (Bias correction). DARTEL: A szürke- és fehérállomány regisztrációja egy közös 'template'-hez egy csoport összes tagjánál szimultán. Normalizáció MNI térbe és simítás. Csoportok statisztikai összevetése és a különbségek mögötti lehetséges magyarázatok. Korrekció a teljes agytérfogatra és a többszörös tesztelésre.

IV. 1st level analysis: General Linear Models (GLM) és kognitív fMRI paradigmák: fMRI adatok elemzése az egyén szintjén

Előfeldolgozás. GLM: a mért adatok modellezése. Design mátrix és regresszorok. Változók, BOLD válasz alakja és a konvolúciós modell. Alacsony frekvenciás zaj és szűrése: High pass filtering (felül áteresztő szűrő). Miért kellenek a kontrasztok, kontraszt típusok (T és F kontrasztok).

V. 2nd level analysis: Group level analysis: Csoport szintű elemzés

Fix, kevert és hierarchikus modellek. Faktoriális elemzés tervezése: egymintás t-teszt, kétmintás t-teszt, párosított t-teszt, többszörös regresszió, egyutas ANOVA, ANCOVA, GLM és az elemzések előfeltételei.

VI. Nyugalmi fMRI, DTI, műtét előtti tervezés

Funkcionális hálózatok térképezése, strukturális korrelátumaik és gyakorlati alkalmazások.

VII. Strukturális hasonlósági elemzések

VIII. Strukturális és funkcionális MRI speciális populációkkal: kihívások és megoldások gyerekek és idős felnőttek strukturális és

funkcionális MRI vizsgálatában

A hippocampus alrégiói MRI-vel. Mintázat elkülönítés és kiegészítés az agyban. A hippocampus szegmentációja: kézi és automatizált megközelítések összehasonlítása. A hippocampus alrégióinak változása a korral. Az elemzések lehetséges zavaró tényezői. A longitudinális strukturális és funkcionális MR elemzések kihívásai és lehetséges megoldások. Lehetséges viselkedéses zavaró tényezők. Korból fakadó zavaró tényezők. Nemzetközi iránymutatások a longitudinális elemzésekhez.

IX. Genetic imaging

Bemutakozás, saját kutatások, háttér. Genetikai bevezető. A genetikai képalkotás vizsgálati típusainak áttekintése. Statisztikai módszerek. Gyakorlati kérdések: adattárolás, etikai engedély, betegek bevonása. Távlati cél: Össze tudunk hozni egy ilyen vizsgálatot?

X. fMRI a farmakológiában

Képalkotó vizsgálatok és farmakológia. Agyi képalkotó módszerek. PET farmakológiai felhasználása és limitációi (DASB PETa szerotonin transzportervizsgálatára, Depressziós betegek fluoxetinekezelésének követése F18-fluorodeoxyglucosePET-tel). Farmako-MRI(phMRI) típusai. Átmeneti képalkotó fenotípusokválasztása. Érzelmi információk agyi feldolgozása és a Citalopram. A farmakoMRIalkalmazásának korlátai.

XI. fMRI a fájdalomkutatásban

Fájdalom komponensei. Objektív fájdalom mutató? Vizuális Analóg Skála (VAS). Teszt-reteszt reliabilitása Fájdalom fMRI-ban. Korai vs. Késői fázis – egy vagy két válaszcsúcs Hogyan elemezzünk? Kondicionálásos paradigmák / félelmi kondicionálás. Hogyan építsünk fel a modellünket? Kontrasztok. Fájdalmi anticipáció. Elemzési szempontok.

XII. Modern MRI gyorsítási technikák és alkalmazásuk funkcionális vizsgálatokban. Képalkotási hibák. MRI minőségbiztosítás.

MRI felépítése – miben lehet hiba? Képalkotása hibák okai és típusai: gradiens nemlinearitás, alaptér inhomogenitás, örvényáramok, RF inhomogenitás, páciens mozgása. Minőségbiztosítás: geometriai pontosság, síkbeli torzítás, Szeletirányú torzítás, felbontás és kontraszt, térbeli jel/zaj arány, szellemképek. Modern MRI gyorsítási technikák és alkalmazásuk funkcionális vizsgálatokban: SENSE, Simultaneous Multislice / Multiband Imaging, Multiband alkalmazások.

	XIII. A strukturális elemzés egy másik megközelítése Freesurfer elmélet és gyakorlat XIV. Gyakorlati konzultáció A gyakorlati konzultáció során segítünk a hallgatók saját vizsgálataik elemzéseiben illetve az SPM programozás alapjait mutatjuk be.
Ajánlott irodalom	K.J. Friston, J. Ashburner, S.J. Kiebel, T.E. Nichols, and W.D. Penny, editors. Statistical Parametric Mapping: The Analysis of Functional Brain Images. Academic Press, 2007.

Kurzus címe	Klinikai neuropszichológia PhD kurzus
Kurzus meghirdetője	Dr. Pataky Ilona
Program	4. TDI
Óraszám	15 óra
Kredit	2 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus általános jellemzői: A mentális egészségtudományokban történő elmélyedés elengedhetetlen feltétele a klinikai neuropszichológiai szemlélettel történő megismerkedés. Ebben a történeti összefüggések, a pszichiátriával, a klinikai pszichológiával való kapcsolat, a kognitív idegtudományokhoz fűződő viszony is sorra kerül. Áttekintünk néhány fontosabb tünetegyüttest, a mentális zavarok és a központi idegrendszer állapotának összefüggéseit. Kiemelten kezeljük a szerzett beszédzavarok, az érzelmek, a figyelem – munkamemória –memória összefüggéseit, a frontális diszfunkciók sokszínűségét. A klinikai neuropszichológiai vizsgálat sajátosságainak elemzésén túl megismerkednek a hallgatók néhány vizsgáló eljárással, az eredmények értékelésének újszerű kérdésével. Fontos rész az életkorok neuropszichológiája is. Hiszen a fejlődés és a leépülés folyamatai igen eltérőek lehetnek. A kurzus célja tehát a mentális folyamatok klinikai neuropszichológus szemszögéből történő kezelésének megértése/megértetése. Ebben a hallgatók egyénileg készülhetnek föl egy-egy téma kifejtésére. A félévzáró dolgozatban pedig azt fejtik ki, hogy a kurzus milyen újdonságot hozott saját témájuk kidolgozásában.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	Tárgya ● Határterület: agykutatás, idegtudományok, neuropszichiátria, kísérleti pszichológia, klinikai pszichológia, gyógypedagógia, fejlődéslélektan, rehabilitáció ● Az agyi funkciók és a viselkedés kapcsolatát tanulmányozza (Kolb B. Whishaw I. Q. 1996) — Bizonyos funkciók megvalósítása során mely agyerületek aktivizálódnak — Az agy egyes területeinek sérülése milyen kognitív és viselkedéses változást eredményez

— A fejlődési zavarok és a központi idegrendszer fejlődésének összefüggése

A neuropszichológia története

A mentális folyamatok lokalizációja

1. szív – agy Galenus gladiátorok orvosaként (i.e. 5. sz.) az agysérülés és szív-sérülés következményeit látta

2. hogyan kontrollálja az agy a viselkedést

Descartes: test és lélek egysége – a szellem hogyan mozgatja a testet – frontális lebeny szerepe

3. Külső megjelenés és viselkedés összefüggése

Gall és Spurzheim: megfigyelések az egyes agyi területek szerepe és a viselkedés között (méret)

4. Lokalizációs tanok

Broca: beszédközpont – frontális lebeny (Broca afázia)

Féltekei működésmegoszlás (bal félteke sérülés afáziáknál)

Wernicke: másik beszédközpont (Wernicke afázia)

Központok közötti összeköttetés sérül

Diszkonnekciós szindróma: Vezetékes afázia

alexia

apraxia

5. Antilokalizációs elméletek

Goltz: állatkísérletek –kérgi területek eltávolítása minden funkciót érint, mennyiség szerepe fontos

6. Hierarchikus szerveződés

Huglings-Jackson: spinális – középagyi – kérgi szintek, egy-egy funkcióban mindhárom saját szerepet játszik – csak filozófiai megközelítés!

6. Funkcionális szerveződés

Penfield, Jasper: tanulmányok agysérültek kezelésével, idegsebészeti beavatkozások

Lurija: kéreg alatti (késztettség, motiváció) – PTO (észlelés) – frontális kéreg (viselkedés tervezés, szervezés, kivitelezés)

7. Modern lokalizációs elméletek – neuronelmélet

CT MR PET SPECT információi – mentális funkciók állapota eltérő lehet

8. Kognitív deficitok – pszichiátriai megbetegedések esetén

Schizofrénia, depresszió, kényszer – neuropszichológiai elemzések

9. Idegrendszeri hálózat az egyes funkciók megvalósításában

Pszichoterápia következtében a hálózat aktivitása megváltozik (Kéri Szabolcs)

Szerzett beszédzavarok (afáziák)

Történeti áttekintés**Folyékonyság – Utánmondás – Beszéderítés - Beszéd kivitelezés****Afázia típusok - Afázia vizsgálata: Western Afázia Teszt (Kertész)**

Érzelmelek szerveződése

Történeti áttekintés**Az érzelmek természete – érzelmek és észlelési modalitások összefüggései****Az érzelmek szerveződésében résztvevő központi idegrendszeri területek****Érzelmi viselkedés****Az érzelmek észlelése - interpretációja****Féltekei dominancia**

Érzelmelek vizsgálata

Érzelmi kifejezés észlelése**Arcok, (Ekman)****Hangszín (Dorofejeva)****Érzelmi állapot felismerése (Albu Mónika)****Érzelmi reakciók – kontrollálás****Frusztráció – feszültség kezelése****T.A.T. képek – komplex vizuális információ**

Érzelmi zavarok

Érzelmelek felismerésének zavara**Jobb temporo-occipitális terület****Érzelmelek kifejezésének zavara/érzelmi nyelvek****Pszichiátriai tünetegyüttesek****Érzelmelek gátlásának zavara****Frontális tünetegyüttes****Érzelmi megszólíthatóság zavara****anhedónia**

Vizuális tér és idő észlelése

Központi idegrendszeri háttér**Közvetlen tér****Közvetett tér****Esettanulmányok****Neglekt szindróma****Vizuális figyelem****Vizsgálati eszközök**

Munkamemória (Baddeley)

Időleges tárolás kognitív feladatokban**Független információforrásokhoz interakcióba****Korlátozott kapacitású**

	Diagnosztika Differenciáldiagnosztika Terápia Életkorok neuropszichológiája Gyermekkor Értelmi fogyatékos Wilson kór (Pléh Cs.) kórok szerint Dis- Autizmus Figyelemzavar MBD Viselkedészavar Fejlődés rendellenes menete Időskor fiziológiai változás Demencia – leépülés eltérő Epizodikus Érzelme Érdeklődés Személyi adottság szerint
Ajánlott irodalom	Baddeley A.: Az emberi emlékezet. Osiris, 2001. Damasio R. D.: Descartes tévedése. Adu Print 1996. Kállai J.: Bevezetés a neuropszichológiába. Medicina, 2008. Sacks O.: Antropológus a Marson. Osiris, 2004. Trull T.J., Phares E.J.: Klinikai pszichológia. Osiris, 2004. 630-656. o.

8. Dr. Simon Lajos egyetemi docens: Virtuális valóság (VR) alkalmazási lehetőségei a pszichoterápiában

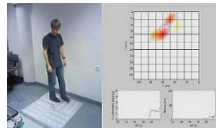
Kurzus címe	Virtuális valóság (VR) alkalmazási lehetőségei a pszichoterápiában
Kurzus meghirdetője	Dr. Simon Lajos egyetemi docens
Program	4. TDI
Óraszám	15 óra
Kredit	1 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus 4 órás blokkokban kerül megtartásra, amelyek során az interaktív elméleti előadások és a virtuális valóság eszközök személyes megtapasztaláson alapuló élményszerző gyakorlatai váltogatják egymást. A Virtuális Valóság gondolatát Ivan Sutherland alkotta meg. Úgy képzelte el, hogy a képernyő tulajdonképpen egy ablak, amelyen keresztül egy szintetikus világ látható. Ezt a mesterséges világot kellett olyanná tenni, hogy valóságosnak látszódjon. Ivan Sutherland „The Ultimate Display” címmel 1965-ben publikálta elképzeléseit. Nem sokkal ezután Mark Callahan megalkotta az MIT-ben (Massachusetts Institute of Technology) az első fejre szerelhető képernyőt. A VR alkalmazása a pszichológiai zavarok gyógykezelésében nem tekint vissza hosszú múltra. A fejlődés rendkívül gyors és már sok olyan eredmény született, amelyek segítségünkre lehetnek a pszichoterápiás kutatásokban, a terápiás módszerek továbbfejlesztésében és a pszichoterápia néhány módszerének gyakorlatában.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	- A VR technológia fejlődésének történeti áttekintése

- Jelenleg rendelkezésre álló lehetőségek áttekintése a VR világba történő belépéshez

- A kiegészítő (stimuláló, visszajelző) eszközök tárházának áttekintése

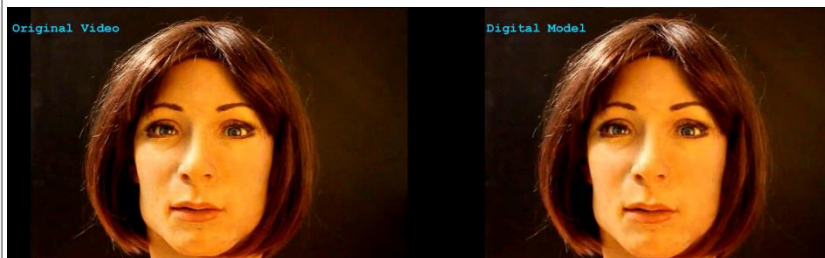

- A virtuális valóság hatékonyságának pszichológiai háttere
 - o Slater binominalitas elmélete
 - o Presence és a jelenlét élményében szerepet játszó faktorok
 - o Immersion
 - o Kognitív folyamatok és a VR (tükör-neuronok szerepe, prediktív kódolás, testkép, motiváció, kognitív sémák és érzelmek)
- Virtuális Valóság (VR) terápiás alkalmazásai
 - o Működési elvek (interaktivitás, stimulus, mérések, jelenlét)
 - o Terápiás módszerek a VR-ban (expoziáció, deszenzitizálás, relaxáció, figyelemterelés, érzelem, élmény tudatosítás)
 - o VR terápiás módszer előnyei
 - o VR terápiás módszer limitációi

- Biofeedback szerepe a VR terápiákban
 - Fájdalom csillapítása
 - Neuro-rehabilitáció
 - Fóbiák kezelése (repülési, magasság, specifikus, szociális, közlekedési)
 - PTSD kezelése
 - VR használata pszichózisokban, különös tekintettel a szkizofrén betegek rehabilitációjára (avatar terápia)
 - VR – evészavarokban
 - VR – autizmus zavarban
 - VR – addikciók, szenvedélybetegség esetén
- Legújabb kutatási eredmények áttekintése
 - A SE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika Virtuális Valóság Kutatócsoport kutatásainak és fejlesztéseinek bemutatása
 - VR-ToMIS (Virtual Reality based Theory of Mind Intervention in Schizophrenia) intervenció fejlesztése és hatásvizsgálata
 - Táplálkozási zavarok - terápiás intervenciók virtuális valóság környezetben
 - Interaktív Virtuális Gyerek - BabyTeach oktató program

- A VR fejlődése, fejlesztések és kitekintés a Jövőbe
 - Panorámikus 360° videó használata a VR környezetben
 - IOS/Android 360° - Virtuális Valóság a telefonon
 - AR (Augmented Reality) fejlesztések
 - Virtuális Tréning / képességek fejlesztése
 - Avatarok alkalmazása, akinek a viselkedése, verbális és non-verbális kommunikációja programozható - a Mesterséges Intelligencia (AI) térnyerése a Virtuális Valóságban
 - Emberszerű (Humanoid) robotok a gyógyításban és az oktatásban VR és AR környezetekben

- Összefoglalás, visszajelzések – „Take home message”

Telepresence – Ezt is elérjük?

9. dr. Simon Lajos egyetemi docens: Érzelmek és non-verbális kommunikáció felismerésének és kifejezésének vizsgálata mesterséges intelligencia (AI) alkalmazásával az arcon, a gesztusokban és a vokális csatornán

Kurzus címe	Érzelmek és non-verbális kommunikáció felismerésének és kifejezésének vizsgálata mesterséges intelligencia (AI) alkalmazásával az arcon, a gesztusokban és a vokális csatornán
Kurzus meghirdetője	Dr. Simon Lajos egyetemi docens
Program	4. TDI
Óraszám	15 óra
Kredit	1 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus 4 órás blokkokban kerül megtartásra, amelyek során az interaktív elméleti előadások és az AI programok személyes megtapasztalásán alapuló élményszerző gyakorlatok váltogatják egymást. Jelenleg a pszichiátriai diagnózisalkotás döntően a klinikai betegvizsgálat (interjú, megfigyelés), a különböző diagnosztikai rendszerek kritériumainak azonosítása, pszichometriai tesztek, laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok eredményeinek figyelembevételével történik. A mesterséges intelligencia (AI) segítségével lehetőség nyílik a non-verbális kommunikáció valós idejű többcsatornás monitorizálására és az adatok elemzésére, amelynek során megtörténik, az emóciók megjelenésének nagyon érzékeny és differenciált felismerése és azonosítása, az emóciók kifejezésében meglévő különbségek és jellegzetességek mérése és osztályozása. Az arckifejezések, a vokális csatorna, a gesztusok és testmozgások elemzése a megfelelő gépi tanuló algoritmusok segítségével lehetővé teszi a pszichiátriai betegségekkel kapcsolatos orvosi döntéstámogató rendszerek kialakítását az alapellátásban és a szakellátás különböző szintjein. Az érzelmi arckifejezések megfigyelésével először Charles Darwin foglalkozott. Darwin a mimikai izmok működését vizsgálta és szerepüket az emberi érzelmek kifejezésében. Duchenne du Boulogne francia neurológus az arcizmok anatómiáját tanulmányozta, Darwin ennek a kutatásnak a kapcsán készült fotókat használta fel munkájában. Darwin munkásságát számos kutató folytatta, közülük a legismertebb Paul Ekman munkássága. Ekman talán legismertebb „felfedezése” abban rejlett, hogy az emberek univerzálisan 6 alapérzelmet képesek elkülöníteni, amelyek felismerése nem függ sem nemtől, sem kortól, sem kultúrától. A 6 alapérzelem melyet már gyermekkorunktól kezdve képesek vagyunk felismerni: az öröm, a bánat, a félelem, a meglepetés, a harag és az undor.

	A FACS módszer, melyet Paul Ekman és kutatótársa Wallace V. Friesen fejlesztettek ki, alkalmas megfigyelésen alapuló tesztek kivitelezésére. Egyes számítógépes szoftverek már képesek a 6 emberi alapérzelem felismerésére az arcon. Az érzelmi arckifejezések, annak ellenére, hogy minden ember arcán ugyanúgy jelennek meg, bizonyos betegségek esetén eltéréseket mutatnak. A vokális csatornák elemzése is kiemelkedő fontosságú a megfigyelésen alapuló módszerek között. Az érzelmek beszédre való hatása, elemzésének kezdete a 20. század elejére tehető. A hang, öt alapvető tulajdonság alapján elemezhető: intenzitás, a beszéd sebessége, fonetikus sajátosságok, hangmagasság és a hangsúlyozás. A lassan több évszázada fejlődés alatt lévő mozgáselemzés területén, a hardveres és szoftveres technológiák gyors térnyerése áttörést jelenthet nemcsak szkizofrén, de egyéb a motóriumot befolyásoló betegségek diagnózisában, terápiájában és utánkövetésében is.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Emóciók megértésére szolgáló elméletek • Az agy érzelem szabályozásának neurobiológiai háttere • Non-verbális kommunikáció és érzelemkifejezés • Alapemóciók és az érzelmi arckifejezések kapcsolata • Érzelmi arckifejezések felismerése különböző pszichiátriai betegségekben • Érzelmek kifejezése különböző pszichiátriai betegségekben • Face Reader – arckifejezés felismerő – számítógépes program • A depresszió beszédmintázatra gyakorolt hatása • A depresszió és a különböző akusztikai-fonetikai paraméterek közötti kapcsolat • Depresszióra jellemző hangtani paraméterek vizsgálata, automatikus osztályozó rendszer megalkotása • A gesztusok neuropszichiátriai vonatkozásai • A gesztusok típusai és funkciói • Gesztusvizsgáló eszközök • Mozgásdetektálás és elemzés • Gesztuskutatás szkizofrén betegek csoportjában • Legújabb kutatási eredmények áttekintése • A SE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika Emóció Kutatócsoport kutatásainak és fejlesztéseinek bemutatása ○ Depresszióra jellemző hangtani paraméterek vizsgálata,

	automatikus osztályozó rendszer megalkotása ○ Mozgás és gesztuselemzés gépi tanulással ○ A Face Reader alkalmazhatóságának vizsgálata hangulatzavarban szenvedő betegek diagnosztizálásában és kezelésük hatásvizsgálatában - Összefoglalás, visszajelzések – „Take home message”
--	--

**10. Dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes:
Alvás-ébrenlét állapotok elektrofiziológiai elemzésének módszertana**

Kurzus címe	Alvás-ébrenlét állapotok elektrofiziológiai elemzésének módszertana
Kurzus meghirdetője	Dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes
Program	4. TDI: Mentális egészségtudományok
Óraszám	28 óra
Kredit	2 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus a pszichiátria és a mentális egészségtudomány programok közötti kutatómódszertani átfedést célozza meg egy adott tudományterületen, egyben nyitva és erős alapokat képezve az 9idegtudományok képzés irányába is, ahonnan szintén várható potenciális hallgatói érdeklődés. A kurzus célja kétrétű: egyrészt az emberi alvás-ébrenlét állapotokra jellemző alapvető elektrofiziológiai jelenségek illetve azok funkcionális jelentőségeinek ismertetése, másrészt pedig az elektrofiziológiai módszerek, technikák, elemzési eljárások gyakorlati szempontú bemutatása, a hallgatóknak a mindennapi kutatási gyakorlatba való bevezetése.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	Tematika: 1. Az elektrofiziológia élettani alapjai (Szalárdy Orsolya) 2. Az ébrenlét elektrofiziológiája (Szalárdy Orsolya) 3. A NREM alvás elektrofiziológiája (Bódizs Róbert) 4. A REM alvás elektrofiziológiája (Simor Péter) 5. Alternatív módszerek és a mobil-EEG technológia vívmányai: video-EEG, portábilis és wireless rendszerek, száraz EEG, full-band EEG (Bódizs Róbert) 6. Invazív módszerek és eljárások a humán elektrofiziológiában (Bódizs Róbert) 7. Az idősorok frekvencia-elemzése - I: Fourier-elemzés, cosinor-elemzés (Bódizs Róbert) 8. Az idősorok frekvencia-elemzése – II: wavelet-elemzés (Szalárdy Orsolya) 9. Az idősorok szinkronizáció-elemzése - I: korreláció, keresztkorreláció, keresztspektrális elemzés, koherencia,

	imaginárius koherencia, (súlyozott) fáziskapcsoltsági index, funkcionális és effektív konnektivitás (Bódizs Róbert) 10. Az idősorok szinkronizáció-elemzése – II: funkcionális hálózatok elemzés (Tóth Brigitta) 11. Statisztikai szempontok az elektrofiziológiában: a többszörös tesztelés kontrolljától a LASSO regresszióig (Ujma Péter) 12. Interocepció a szívritmus-kiváltotta potenciál (HEP, heartbeat evoked potential) tükrében: elméleti háttér és gyakorlati vonatkozások (Simor Péter) 13. Kiváltott válaszok (Szalárdy Orsolya)
--	---

11. Dr. Bódizs Róbert: *A magatartásorvoslás alapjai – I.*

Kurzus címe	A magatartásorvoslás alapjai – I.
--------------------	--

Kurzus meghirdetője	Dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes
Program	4. TDI: Mentális egészségtudományok
Óraszám	Heti 2 óra, egy szemeszter
Kredit	2 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kétrészes kurzusvonulat első felének célja a 4/2. program bázisául szolgáló Magatartástudományi Intézet keretei között oktatott, kutatott és gyakorlatban is művelt szakterületek alapkérdéseinek és tudományos hátterének kritikus szemléletű, tudományos igényű feldolgozása. A nemzetközileg érvényben lévő trendnek megfelelően a kurzus tematikája multidiszciplináris, megközelítésmódja plurális szemléletű, integrációs törekvései pedig a gyakorlati ismeretek és hagyományok fényében nem redukcionista, inkább dialógusokban és szemléleti modellek ütköztetésében nyilvánulnak meg. Az alább részletezett tematika csak részint tagolódik a magatartástudományok fő diszciplináris területei mentén. Emellett reprezentatív témakörök alapos elemzése révén tárja fel a multidiszciplináris magatartásorvoslási szemléletet és egyben hidat képez az iskola egészségtudományi és klinikai programjai között.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	TEMATIKA I. Az orvosi hivatás válsága. Álom és valóság. A hierarchiát tükröző klasszikus modelltől a szolgáltató orvosig (Dr. Susánszky Éva, Dr. Szántó Zsuzsa) II. Többszintű öngyilkosság-megelőző programok eredményei Magyarországon (Dr. Purebl György) III. Gasztrointesztinális betegségek pszichoszomatikája (Dr. Túry Ferenc) IV. Igazságosság a társadalmon belül (Dr. Zana Ágnes) V. Testorientált pszichoterápiák (Dr. Túry Ferenc) VI. Orvosi antropológia (Dr. Lázár Imre) VII. Létezik-e jó halál? (Dr. Hegedűs Katalin) VIII. Spiritualitás és egészség (Dr. Lázár Imre)

	IX. Álmod, rémálmod, egészség: az epidemiológiai megközelítés (Dr. Bódizs Róbert) X. Tudat és tudatállapotok: ébrenlét, alvás, általános anesztézia (Dr. Bódizs Róbert) XI. Az intelligencia társadalomtudományi vonatkozásai (Dr. Ujma Péter) XII. Életmódváltást segítő kommunikáció módszerek (Dr. Pilling János) XIII. A depressziótól a szív- és érrendszeri betegségekig. A XXI. század népegészségügyi kihívásai (Dr. Purebl György) XIV. CARP (számítógéppel segített rehabilitációs eljárások) (Dr. Kollár János)
--	--

Kurzus címe	A magatartásorvoslás alapjai – II.
Kurzus meghirdetője	Dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes
Program	4. TDI: Mentális egészségtudományok
Óraszám	Heti 2 óra, egy szemeszter
Kredit	2 kredit
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kétrészes kurzusvonulat második felének célja a 4/2. program bázisául szolgáló Magatartástudományi Intézet keretei között oktatott, kutatott és gyakorlatban is művelt szakterületek alapkérdéseinek és tudományos hátterének kritikus szemléletű, tudományos igényű feldolgozása. A nemzetközileg érvényben lévő trendnek megfelelően a kurzus tematikája multidiszciplináris, megközelítésmódja plurális szemléletű, integrációs törekvései pedig a gyakorlati ismeretek és hagyományok fényében nem redukcionista, inkább dialógusokban és szemléleti modellek ütköztetésében nyilvánulnak meg. Az alább részletezett tematika csak részint tagolódik a magatartástudományok fő diszciplináris területei mentén. Emellett reprezentatív témakörök alapos elemzése révén tárja fel a multidiszciplináris magatartásorvoslási szemléletet és egyben hidat képez az iskola egészségtudományi és klinikai programjai között.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	TEMATIKA I. A szülészet magatartástudományi kérdései (Dr. Szabik Imre) II. Családterápia pszichoszomatikus zavarokban (Dr. Túry Ferenc) III. Társadalmi egyenlőtlenségek, egészség-egyenlőtlenségek (Dr. Susánszky Éva) IV. Stigmatizál-e a depresszió? (Dr. Hajnal Ágnes) V. Kötődés és társadalom (Dr. Lázár Imre) VI. Észlelt stressz, személyiség, megküzdés (Dr. Stauder Adrienne) VII. (M)ilyen a 21. századi orvos? (Dr. Györffy Zsuzsa) VIII. A magyar generációk közérzeti jellemzői (Dr. Szántó Zsuzsa)

IX. A kiegészítés mérésének metodikája (Dr. Ádám Szilvia)

X. A motivációs interjú használata a szomatikus orvoslásban (Dr. Pilling János)

XI. Munkahelyi stressz és egészség (Dr. Stauder Adrienne)

XII. A férfiak evészavarai, különös tekintettel az izomdiszmorfiára (Dr. Babusa Bernadett)

XIII. Az alvás-EEG mint biomarker: fejlődési, neurokognitív és klinikai vonatkozások (Dr. Bódizs Róbert)

XIV. A szív-érrendszeri betegségek pszichoszociális rizikótényezői (Dr. Balog Piroska)

Kurzus címe	Az egészségtudományok módszertana I.
Kurzus meghirdetője	Dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes
Program	4. TDI
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja az egészségtudományok komplex, multidiszciplináris megközelítésmódját kutatómódszertani perspektívából elérhető közelségbe hozni. E cél elérése közben tekintettel vagyunk az eltérő alapképzettségekre (orvos, pszichológus, biológus, szociológus, stb), továbbá doktori iskolánk pszichológiai/pszichiátriai hangsúlyú egészségkonceptiójára. A hallgatók képzése gyakorlati fókuszú és valamennyi egészségtudományi vonatkozású tudományterület módszertani aspektusát érinti, a bioetikától, a statisztikán, magatartásorvoslason, pszichológián és a pszichofiziológián át az egészségszociológiáig és orvosi antropológiáig. A kurzus a 4/2 program hallgatói számára a komplex vizsga tételsorát is lefedi, számukra így kötelező is. Másfelől a másik két program (4/1 és 4/3) illetve számos egyéb doktori iskola (pl. Idegtudományok) hallgatói számára is hasznos, naprakész és értékálló tudást közvetít.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	TEMATIKA Kutatásetikai kérdések (Dr. Szebik Imre) Epidemiológiai felmérések módszertana (Dr. Susánszky Éva) Kvantitatív kutatások módszertana I.-II. (Dr. Susánszky Éva) Pszichofiziológiai módszerek, technikák I.: Az elektrofiziológia mint az agykutatás és az egészségtudomány egyik közös nevezője (Dr. Bódizs Róbert) Pszichofiziológiai módszerek, technikák II.: agyi képalkotó eljárások (Dr. Bódizs Róbert) Kvantitatív egészségszociológiai vizsgálatok (Dr. Bognár Virág) A kulturális antropológiai terepmunka, a résztvevő megfigyelés elmélete és gyakorlata. Az antropológiai mélyinterjú és fókuszcsoport (Dr. Lázár Imre)

	A hermeneutikai elemzés. Az ATLAS.ti használata (Dr. Lázár Imre) Beavatkozással járó, illetve nem járó klinikai vizsgálatok (Dr. Purebl György) Pszichometria módszertani kérdések (Dr. Nagybányai Nagy Olivér) Hogyan írjunk tudományosan értékelhető esettanulmányt (Dr. Túry Ferenc) Projektív módszerek alkalmazási lehetőségei; előnyök és korlátok (Dr. Hajnal Ágnes) Memória funkciók vizsgálata neuropszichológiai módszerekkel (Dr. Németh Dezső) Metaanalízis (Dr. Ujma Péter) Modern trendek a tudományos kutatásban és publikációban (Dr. Ujma Péter)
--	---

14. Dr. Bódizs Róbert: Az egészségtudományok módszertana II.

Kurzus címe	Az egészségtudományok módszertana II.
Kurzus meghirdetője	Dr. Bódizs Róbert tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes
Program	4. TDI
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja az egészségtudományok komplex, multidiszciplináris megközelítésmódját kutatásmódszertani perspektívából elérhető közelségbe hozni. E cél elérése közben tekintettel vagyunk az eltérő alapképzettségekre (orvos, pszichológus, biológus, szociológus, stb), továbbá doktori iskolánk pszichológiai/pszichiátriai hangsúlyú egészségkonceptiójára. A hallgatók képzése gyakorlati fókuszú, és valamennyi egészségtudományi vonatkozású tudományterület módszertani aspektusát érinti, a bioetikától, a statisztikán, magatartásorvosláson, pszichológián és a pszichofiziológián át az egészségszociológiáig és orvosi antropológiáig. A kurzus a 4/2 program hallgatói számára a komplex vizsga tételsorát is lefedi, számukra így kötelező is. Másfelől a másik két program (4/1 és 4/3) illetve számos egyéb doktori iskola (pl. Idegtudományok) hallgatói számára is hasznos, naprakész és értékálló tudást közvetít.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	TEMATIKA Az internet szerepe és jelentősége az információkutatás területén (Dr. Kollár János) Pszichovegetatív kölcsönhatások vizsgálati módszerei: állatkísérletek, viselkedésettan, pszichofiziológia (Dr. Bárdos György) A leggyakrabban használt jelfeldolgozási eljárások a viselkedéses és pszichofiziológiai változókból származó idősorok felfejtésében. II: szinkronicitások elemzése (Dr. Bódizs Róbert) Módszertani szempontok a tanatológiai vizsgálatokhoz (Dr. Hegedűs Katalin, Dr. Zana Ágnes) Online medicina, online egészségtudomány: lehetőségek, erősségek, tévutak (Dr. Túry Ferenc) A statisztikai szignifikancián túl: hatásméret-mutatók és klinikai szignifikancia (Dr. Czeglédi Edit)

	A leggyakrabban használt jelfeldolgozási eljárások a viselkedéses és pszichofiziológiai változókból származó idősorok felfejtésében. I: frekvenciakomponensek elemzése (Dr. Bódizs Róbert) Dokumentumok és levéltárak elemzésének módszerei (Dr. Csapody Tamás) Modern trendek a tudományos kutatásban és a publikációban (Dr. Ujma Péter) Pszichiátriai genetikai vizsgálati módszerek (Dr. Réthelyi János) Az emberi viselkedés összehasonlító evolúciós vizsgálatának módszerei (Dr. Topál József) Epigenetikai szemlélet és módszerek az egészségtudományok szolgálatában (Dr. Salavecz Gyöngyvér, Dr. Purebl György) Kötődésvizsgálat gyerekeknél ppt és előadás (Dr. Sándor Piroska) Viselkedésgenetika (Dr. Ujma Péter)
--	--

4/III. Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése

Kurzustervek

A) KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ (KV-jelű) KURZUSOK
ITTZÉS ANDRÁS: Társadalomtudományi kutatási módszerek 1.
ITTZÉS ANDRÁS: Társadalomtudományi kutatási módszerek 2.
NAGY ENDRE: Társadalomelmélet és értékszociológia
TOMCSÁNYI TEODÓRA: Egyén, társadalom és lelki egészség. Mentálhigiéné elméleti és gyakorlati megközelítésben
TÖRÖK PÉTER: Közösségek és közösségképződés
B) KÖTELEZŐ KURZUS
HORVÁTH-SZABÓ KATALIN: Személyes erőforrások társas meghatározói
PETHESNÉ DÁVID BEA: A testi-lelki egészség szociológiai dimenziói
TÓTH PÁL PÉTER: A népesedés szociológiája
C) VÁLASZTHATÓ TÁRGYAK
BALÁZS PÉTER: Az orvostársadalom szociológiája a szakmai migráció tükrében
BALÁZS PÉTER: Az orvosi hivatásmitológia kialakulása és fejlődése
MARTOS TAMÁS: A család struktúrája és dinamikája
NAGY ENDRE: Kvalitatív kutatási módszerek és a faluszociológia gyakorlata
NAGY ENDRE: Radikális személyiségváltások
PETHESNÉ DÁVID BEA: Társadalmi tőke és testi-lelki egészség
SZÉMAN ZSUZSA: Idősek és a mentálhigiéné szemléletű idősgondozás
TOMCSÁNYI JÁNOS: A mentális stressz és a szív- és érrendszeri megbetegedések
TOMCSÁNYI TEODÓRA: Segítő szindróma és kiégés
TÓTH PÁL PÉTER: Migrációs folyamatok és mentálhigiéné jelentőségük
D) FELZÁRKÓZTATÓ KURZUSOK
HORVÁTH-SZABÓ KATALIN: Szociálpszichológia
ITTZÉS ANDRÁS: Matematikai statisztika
NAGY ENDRE: XIX. és XX. századi szociológiatörténet
TÖRÖK PÉTER: A szociológia alapfogalmai, fő irányzatai

A) KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ (KV-jelű) KURZUSOK

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Társadalomtudományi kutatási módszerek 1-2.
Kurzus meghirdetője	Ittzész András
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyváradi tér 4.)
Óraszám	15 + 15 óra
Vizsga	Számonkérés módja: beszámoló saját témához kapcsolódó házi dolgozat, illetve beadandó adatelemzési feladat alapján
Kredit	1+1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A két féléves kurzus célja a társadalomtudományi kutatási módszerek ismeretének elmélyítése, illetve a matematikai statisztika alapjait már ismerő hallgatók számára valós kutatási problémák megoldásához használható összetettebb módszerek bemutatása, a módszerek számítógépes alkalmazásának és az eredmények értékelésének begyakoroltatása. A kurzus ötvözi az előadás, a szemináriumi munka, illetve a számítógépes gyakorlat oktatási formáit.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Terepmunka, kérdőívezés, interjúkészítés • Fókuszcsoporthoz interjú • Mentális térkép szerkesztése • Kapcsolatháló-elemzés • Kvantitatív és kvalitatív módszerek összekapcsolása • A varianciaanalízis és a regresszióanalízis különböző modelljei • Klaszteranalízis (hierarchikus és k-közép módszerek) • Diszkriminanciaanalízis • Faktor- és főkomponens-analízis • Többdimenziós skálázás • A tartalomelemzés statisztikai módszerei
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Babbie, Earl: <i>A társadalomtudományi kutatás gyakorlata</i>. (6., átdolgozott kiadás.) Balassi Kiadó, Budapest, 2003. Falus Iván, Ollé János: <i>Az empirikus kutatás gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008. Ittzész András, Ehmann Bea, Szabó Tünde: A tartalomelemzés alkalmazási lehetőségei a mentálhigiénés szemlélet összetevőinek feltárásában. <i>Mentálhigiéné</i>

és Pszichoszomatika 5 (3) (2004) 227-243.

Letenyei László (szerk.): *Településkutatás I-II.* (2., változatlan kiadás.) Új Mandátum Kiadó, Ráció Kiadó, Budapest, 2006.

Moksony Ferenc: *Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése.* (2., bővített kiadás.) Aula Kiadó, Budapest, 2006.

Székelyi Mária, Barna Ildikó: *Túlélőkészlet az SPSS-bez. Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára.* Typotex, Budapest, 2005.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Társadalomelmélet és értékszociológia
Kurzus meghirdetője	Nagy Endre
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15
Vizsga	Írásbeli vizsga
Kredit	1
Minimális létszám	A kurzus megismerteti a klasszikus szociológusok érték- és vallásszociológiai felfogásával Marxtól Habermasig és Simone Weilig ⁵
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A hallgatók elmélyült olvasása és értelmezési készségének kifejlesztése
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1-2.Marx materialista szociálintropológiája, és szociológiai kapitalizmus kritikája. 3-4.A társadalomintegráció és modernitás problémája Durkheimnél. Durkheim vallásszociológiai elmélete. 5-6.A modernitás, kapitalizmus és protestáns etika problémái Max Webernél. 7-8.Vallásosság és etikák Max Weber szociológiájában. 9-10.Érték- és kultúrszociológiák XX. század első felében(Alfred Weber, Georg Simmel, Mannheim Károly) 11.Modern szociológiai elméletek a vallásosságról(Bourdieu, C. Geertz, J. Habermas). 12.Reinhold Niebuhr keresztény antropológiája, Polányi Károly marxista keresztény szociológiája). 13.Polányi Mihály szociológiai tudáselmélete, és értékmentességet tagadó társadalomelmélete. 14-15.Két XX. századi keresztény társadalmi gondolkodó: Simone Weil társadalomelmélete és Paul Tillich vallásos elmélete az elidegenülésről és létbátorságról.
Kötelező irodalom	1-2. Marx Károly: Gazdasági-filozófiai kéziratok 1844-ből. In: MEM 42.köt. 82-94.

- 3-4. Durkheim, E: A társadalmi tények magyarázatáról. Bp. 1978. 68-94., 161-195., 197-218., Durkheim E.: Az öngyilkosság. Bp. 1967. 145-164. Durkheim, E.: A vallási élet elemi formái. Bp. 2003. 13-54., 195-207. 397-403. Durkheim, E: A társadalmi tények magyarázatáról. Bp. 1978. 221-252.
- 5-6. Weber, M.: Gazdaságtörténet. Bp. 1979. 279-293., Weber, M.: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Bp. 1982. 329-388., Weber, M.: Gazdaság és társadalom 2/1. 230-272.
- 7-8. Weber, M.: A politika mint hivatás. In: A tudomány és politika mint hivatás. Kossuth. Bp. 1995. 121 -138., Nagy J. Endre: Kereszténység és európai kultúra Max Weber vallásszociológiájában. – In: A kereszténység és az európai tradíció (szerk. Tallár Ferenc). – Budapest, Osiris, 2001. (Osiris könyvtár. Vallástörténet) 251–279.
- 9-10. Némedi Dénes: Klasszikus szociológia. Bp. 2010. 192-200., 282-284., Wessely Anna: Georg Simmel kultúraelméletéről. Filozófiai Figyelő. 1986/3-4. 143-166., Scheler, M.: A formalizmus az etikában és a materiális értéketika. Bp. 1979. 776-834., Mannheim, K.: Ideológia és utópia. Bp. 1996. 121-128, 171-189., Váriné Szilágyi I.: A szociálpszichológiai érték kutatás fejlődése. In: Váriné Szilágyi I.: Az ember, a világ és az értékek világa. Gondolat Kiadó, Budapest, 1987. 118-198. old.
11. Bourdieu, P.: A társadalmi egyenlőtlenségek újratemelődése. Bp. 1978., Geertz, C.: Az értelmezés hatalma. Bp. 1994. 5-21., Habermas, J.: Válogatott tanulmányok. Bp. 1994. 370-386., Habermas, J.: Hit, tudás, megnyitás. In: Kovács Zsuzsa, Némethi Tamás (szerk.) Szeptember 11. (értelmezések, elméletek, viták). Bp. 2002. 146-154., Nagy J. Endre: A szubjektum eltűnése. In: Császár Melinda, Rosta Gergely: Ami rejtve van és ami átható. Bp.- Piliscsaba. 2008.
12. Bogárdi Szabó István: Egy XX. századi keresztény realista. Századvég 1998/8. 85-98., Niebuhr, Reinhold: Az emberi természet és a hatalom akarása. Századvég 1998/8. 99-114. Polányi Károly: Kereszténység és gazdasági élet. In: uő: Hatalom demokrácia, technokraták. Gondolat. Bp. 1986. , Nagy J.E.: Polányi Károly. – In: Janus. (1988) tél 1–22., Nagy József: A XXI. század és nevelés. Osiris. Bp. 2000. 182-190. Tomcsányi T, Kónya O.-Fodor L.: altruizmus, segítő szindróma, érett segítő identitás. Psychiatria Hungarica. 1990/3. 213-222.
13. Polányi Mihály: filozófiai írásai II. Atlantisz. Bp. 1992. 161-177., 255-270., Nagy J. E.: – Bevezetés Polányi Mihály társadalomelméletébe. – In: uő: Eszme és valóság. Pesti Szalon, Savaria University Press, Budapest, Szombathely. 1993. 215-250.
- 14-15. Tillich, P.: Létbátorság. Bp. 2000. 49-65., 78-93., 188-196., Deák Angéla: Az elidegenedés és bűn Paul Tillich teológiájában. Református Szemle 2010/4. 391-399., Weil, S.: Szerencsétlenség és istenszeretet. Bp. 1998. 42-53., Nagy J.E.: Simone Weil, egy misztikus aszkéta. Vigilia 2012/2. 88-95., Vigilia 2012/3.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Egyén, társadalom és lelki egészség. Mentálhigiéné elméleti és gyakorlati megközelítésben
Kurzus meghirdetője	Tomcsányi Teodóra
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénéstársadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
Akurzus célkitűzése, leírása	Egy társadalomban, ahol kevés a közös cél és érték, az életstílusok és életesélyek nagymértékben különböznek, nő az egyenlőtlenség az anyagi, szociális és eszmei erőforrások hozzáférhetősége terén, új egészségi kockázatok termelődnek. A kurzus célja, hogy többet tudjunk meg az életalakítás kockázatairól és esélyeiről, és a szociális terület, a pszichológia, a pedagógia és a spiritualitás lehetőségeivel erősebben támogathassuk az egészséget.
Órára lebontott tematika	2 óra – A lelki egészség válogatott elméletei I. (S. Freud, E. Erikson, K. Menninger, E. Fromm, C. Rogers, A. H. Maslow, S. M. Jouard, G. W. Allport, V. E. Frankl) 2. óra – A lelki egészség válogatott elméletei II. (T. Parsons, G. Caplan, A. Antonovsky) 2 óra – Az Ottawai Charta előzményei. A WHO megalakulását követő alkotmány, WHO – Declaration Alma Ata (1978), Egészséget mindenkinek 2000-re stratégia kidolgozása (1978–84) 2 óra – Az Ottawai Charta létrejötte, paradigmaticus hangsúlyeltolódások az egészségdefinícióban és egészségfejlesztésben, a szociális terület egészségközpontú perspektívája 2 óra – Egyén és társadalom: az egészségfejlesztés 3 szintű modellje 2 óra – Az életminőség és ennek fontos tényezői közül a kreativitás és az étellel való elégedettség 3 óra – Lelki egészséget támogató életalakítás: szociális, pszichés, pedagógiai és szociálpasztorális lehetőségek
Kötelező irodalom jegyzéke	Antonovsky, A. 1972. Breakdown: a needed fourth step in the conceptual armamentarium of modern medicine. Social Science and Medicine 6, 537-544. <i>Becker, Peter (2006): Die Bedeutung von Persönlichkeitseigenschaften und</i>

chronischem Stress aufgrund eines Mangels an Bedürfnisbefriedigung für gesundheitliche Beeinträchtigungen von Lehrern. In: Psychologie in Erziehung und Unterricht. Zeitschrift für Forschung und Praxis. Heft 2, 2006; 81-96.

Buda B.: A lélek egészsége – A mentálhigiéné alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.

Keupp, H. (2010). **Individualisierung: Erosion oder Kitt des Sozialen?**
http://www.ipp-muenchen.de/texte/keupp_2010_basel_text.pdf

Kopp Mária (szerk.). Magyar lelkiállapot 2008. Semmelweis Kiadó, 2008.

Paksi Borbála – Schmidt Andrea (2006) Pedagógusok mentálhigiénés állapota, különös tekintettel az iskolai értékátadást, egészségfejlesztést és problémakezelést befolyásoló dimenziókra, Új Pedagógiai Szemle 2006/6

Pikó Bettina – Keresztes Noémi: Sport, lélek, egészség. Akadémia Kiadó, 2007.

Sipos Kornél (szerk.): Egészségfejlesztési szöveggyűjtemény. Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar, Budapest, 2007.

Tomcsányi T.: Mentálhigiénés képzés a Semmelweis Egyetemen. Egy sokoldalú, tudományközi program elmélete, gyakorlata és eredményessége. Animula, Budapest, 2002.

Tomcsányi, T. – Csáky-Pallavicini, R. – Ittész, G. – Semsey, G. – Török, P.: Health promotion strategy and primary prevention program at Semmelweis University. In: European Journal of Mental Health, Volume 1 (2006) 1-2, 25-44.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Közösségek és közösségképződés
Kurzus meghirdetője	Török Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A társadalom egészséges működéséhez nélkülözhetetlenek az állam és az egyének között közvetítő (<i>intermediary</i>) társadalmi egységek, vagyis az aktív, öntevékeny közösségekből és szervezetekből álló civil társadalom, mely egyúttal az egyén személyes megelégedettségi érzésének egyik forrása. Mivel közismert tény Magyarország közösséghiányos állapota, fontos a közösségek létrejöttének és típusainak, illetve fejlődésük akadályainak ismerete és vizsgálata. A kurzus ennek megalapozására szolgál.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Definíciók (pár, csoport, község, közösség, barátság) 2. A szociológia klasszikusai a közösségekről (Durkheim, Weber, Tönnies) 3. A pszichológia klasszikusai a közösségekről 4. A közösség dimenziói I. („mi tudati” fődimenzió: „mi-ők tudat”, szolidaritás, érzelmi dimenziók) 5. A közösség dimenziói II. (kiterjedtség fődimenzió: totalitás, kapcsolati, interakciós dimenziók) 6. A közösség dimenziói III. (cél-érték fődimenzió: célok és értékek, kulturális dimenziók) 7. A közösség dimenziói IV. (mentálhigiénés fődimenzió: mentálhigiéné, közösség és egyén egyensúlya) 8. Közösségtípusok I.: konform és optimális közösségek 9. Közösségtípusok II.: deviáns és reform közösségek 10. Az egyén és a közösség szociológiai és szociálpszichológiai vizsgálata 11. A közösségek és a társadalom szociológiai és szociálpszichológiai vizsgálata 12. A virtuális közösségek szociológiai és szociálpszichológiai vizsgálata 13. Közösségképződés 14. Közösségépítés

	15. Összegzés
Kötelező irodalom:	Ajánlott irodalom
	Albert, F. – Dávid, B. 2007. <i>Emberről barátjáról. A barátság szociológiája</i> . Századvég, Budapest
	Durkheim, E. 1986. A társadalmi munkamegosztásról. MTA Szociológiai Kutatóintézete, Budapest
	Hankiss, E. 1982. Közösségek válsága és hiánya. 63-99. In: <i>Diagnózisok</i> . Budapest, Magvető Kiadó
	Hare, A. P. 2001. A csoportfejlődés elméletei és az interakcióelemzés kategóriái. 383-389. In.: Lengyel, Zs. (ed.) <i>Szociálpszichológia szöveggyűjtemény</i> . Budapest, Osiris
	Harkai, N. 2006. <i>Közösség és közösségi munka</i> . Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete
	Henderson, P. 2007. <i>A kirekesztettek bevonása. Európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig</i> . Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete
	Lakatos, K. 2009. <i>A képessé tétel folyamata. Az érdekérvényesítés esélyeinek növelése a szociális és közösségi munkában</i> . Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete
	Matějů, P. 2004. Bizalmi és kölcsönösségi hálózatok – a társadalmi tőke két dimenziója. <i>Parola</i> , 3, 8-9.
	Merton, R. 2002. <i>Társadalomelmélet és társadalomstruktúra</i> . Budapest, Osiris
	Mérei, F. 1971. <i>Közösségek rejtett hálózata</i> . Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
	Pócs, É. 2002. <i>Közösség és identitás</i> . L'Harmattan
	Putnam, R. 2000. <i>Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community</i> . New York, Simon and Schuster
	Susánszky, É. – Konkoly Thege, B. – Stauder, A. – Kopp, M. 2006. A WHO Jól-Lét Kérdőív rövidített (WBI-5) magyar változatának validálása a Hungarostudy 2002 országos lakossági egészségfelmérés alapján. <i>Mentálhigiéné és Pszichoszomatika</i> , 7, 247-255.
	Szabó, J. 2003. Futballhuliganizmus. Lehetséges-e erőszakellenes társadalompolitika? PolgArt Lap és Könyvkiadó
	Tocqueville, A. 1983. <i>A demokrácia Amerikában</i> . Budapest, Gondolat Kiadó
	Tomcsányi, T. 2003. A mentálhigiéné jelenségvilága. 16-45. In: Tomcsányi, T. – Grezsa, F. – Jelenits, I. (szerk.) <i>Tanakodó. A mentálhigiéné elmélete, a mentálhigiénés képzés, a mentálhigiéné az emberek szolgálatában</i> . Budapest, Semmelweis Egyetem TF, Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, HÍD Alapítvány
	Török, P. 2007. <i>És (a)mikor destruktívak? Az új vallási mozgalmak szociológiája és hazai helyzete</i> . Budapest, Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, HÍD Alapítvány
	Weber, M. 1997. Objectivity in Social Science and Social Policy. in <i>The Methodology of the Social Sciences</i> . Shils, E. A. – Finch, H. A. (eds.); foreword by Shils. New York, Free Press

- óránként az ajánlott irodalomból tételesen kijelölve

B) KÖTELEZŐ KURZUSOK**DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV**

Kurzus címe	Személyes erőforrások társas meghatározói
Kurzus meghirdetője	Horváth-Szabó Katalin
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja megismertetni a hallgatókat azokkal az erőforrásokkal, amelyek hozzájárulnak a stresszel való megküzdéshez, a nehéz élethelyzetekkel való szembenézéshez valamint forrásai a személyes jóllétnek és elősegítik a testi-lelki egészség fenntartását.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	I. A testi-lelki egészség és jóllétet meghatározó pszichoszociális tényezők: erőforrások, kompetenciák, magatartásmódok, környezeti hatások. A személyes erőforrások funkciói, kategóriái. II. Pszichoszociális erőforrások: önértékelés, énhatékonyság, személyes és szociális kompetenciák, megküzdési módok, optimizmus, remény, kontroll, keménység, reziliencia, spiritualitás, vallásosság, optimizmus valamint az interperszonális kapcsolatok és a tártámogatás, a közösséghez való tartozás. A személyes erőforrások kialakulásának forrásai (kötődés, szocializáció, kapcsolati jellegzetességek). A különböző kapcsolati formákból nyerhető erőforrások sajátosságai. III. A szociokulturális erőforrások jelentősége a személyes erőforrások kialakulásában, különös tekintettel a vallásosság, értékorientációk, normák, szabálykövetés, igazságosság, irgalmasság, megbocsátás kérdéseire. Az elsődleges közösség szerepe az erőforrások kifejlesztésében és megtartásában.
Kötelező irodalom jegyzéke	Goleman, D. (2007) Társas intelligencia Nyitott Könyvműhely Bp. Horváth-Szabó K. (2009) A pszichológia és a boldogság élménye. In: Tőzsér E. (szerk.) Hit és emberi boldogság. ÚjEmber K. Bp. 109-144.
(Kötelezőek az	Horváth-Szabó K. (2007) Vallás és emberi magatartás. PPKE BTK, Piliscsaba. (A

órákon megadott részletek)	vallásosság hatása az emberi magatartásra, 9-30, Vallásos megküzdés 31-60). Horváth-Szabó K. (2011) Kapcsolatok kapcsolati hálóban. Embertárs, 2, 4-20. Oláh A. (2004) A megküzdés és a pszichológiai immunitás In: Pléh Cs. Boross O. (szerk.) Bevezetés a pszichológiába. Osiris, Bp. 631-634. Szondi M. (2006) Optimizmus és egészség. Magyar Pszichológiai Szemle, 2006, 4., 617-636. Martos, T. & Kézdy, A. (2008). Vallásosság, lelki egészség, boldogság. In: Horváth-Szabó K. (szerk.) Vallásosság és személyiség (pp. 51-83). Piliscsaba: Pázmány Kiadó.
--	--

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	A testi-lelki egészség szociológiai dimenziói
Kurzus meghirdetője	Pethesné Dávid Bea
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja a testi-lelki egészség szociológiai szempontú vizsgálata. A fogalomtisztázás, és mérési problémák ismertetése mellett és azt kiegészítve részletesen bemutatjuk a témában folyó hazai kutatási eredményeket. Az egészséggel kapcsolatos társadalmi egyenlőtlenség problematikáját angol (Wilkinson, Marmot jelentés), európai és hazai példákon keresztül mutatjuk be: pl. jövedelmi, lakóhelyi egyenlőtlenségek, valamint a kisebbség helyzete koncentrálni. Bemutatásra kerül a magyar egészségügy struktúrája és a rendszerben fellelhető különböző modellek is.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1.– 2. óra Bevezetés / Fogalomtisztázás, mérési problémák (well-being, szubjektív egészségi állapot, testi-lelki egészség stb.) 3.-4. óra - Egészség és egyenlőtlenség (Wilkinson, Marmot) 5.-6. óra – Egészség és egyenlőtlenség az adatok tükrében - 7. óra - Framingham Heart Study, USA - népegészségügyi kutatás 8. óra – Népegészségügyi kutatások Magyarországon I. 9. óra – Népegészségügyi kutatások Magyarországon II. 10. óra – Társas támogatás és egészség 11. óra – „Hungarikum”: középkorú férfi halandóság 12-13. óra – Magyar egészségügy/ verezegyházi modellkísérlet 14. - 15. óra – összefoglalás, számonkérés
Kötelező és ajánlott irodalom	Albert F, Dávid B: Ahol jobb gyógyulni és gyógyítani. A verezegyházi modellkísérlet. Egészség-Közösség-Misszió III. (sorozat szerk. Susánszky É, Szántó Zs) MTA Szociológiai Kutatóintézet- Fekete Sas Kiadó, Budapest, p. 79 (2001)

jegyzéke

- Albert F, Dávid B: Fenntarthatóság és egészség. In: Fenntartható fejlődés Magyarországon. Jövőképek és forgatókönyvek (Eds: Bulla M, Tamás P) Új Mandátum Kiadó, Budapest, pp:476-492 (2006)
- Christakis, Nicholas A. és Fowler, James H. (2010). Kapcsolatok hálójában: mire képesek a közösségi hálózatok, és hogyan alakítják sorsunkat? Budapest : Typotex.
- <http://bmj.bmjournals.com/cgi/content/full/314/7086/1037?ijkey=bdb8e6b0f15daBBCF5-ed6289f871f4254398a77f>
- Kawachi, I.–Kennedy, B. P. (1997): Socioeconomic determinants of health. Health and social cohesion: Why care about income inequality? British Medical Journal, 314, 1037–40.
- Kopp Mária – Skrabski Árpád: Nők és férfiak egészségi állapota Magyarországon. In: Nagy Ildikó - Pongrácz Tiborné (szerk.): Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről 2009. Budapest: TÁRKI - Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2009, 117-136.
- Kovács Katalin (2006): Az egészségi állapot mérése. Mortalitás és morbiditás Magyarországon, In: Szántó Zs. -Susánszky É. (szerk.): Orvosi szociológia, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2006. 29-38.
- Kovács Katalin (2006): Egészség-esélyek, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Műhelytanulmányok 5. Budapest, 2006.
- Losonczy Ágnes: Ártó-védő társadalom. Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1989.
- Marmot, M., & Wilkinson, R. G. (1999). Social determinants of health. New York: Oxford University Press.
- Marmot, M.: Fair Society, Healthy Lives The Marmot Review. Strategic Review of Health Inequalities in England Post-2010 (The Marmot Review)
- Orosz É.: Félúton vagy tévúton? Egészségügyünk félmúltja és az egészségpolitika alternatívái. Budapest, 2001. Egészséges Magyarorszáért Egyesület. 327 p., Félúton vagy tévúton?
- Pikó Bettina: Egészségsszociológia. ÚMK Bp. 2002.
- Wilkinson, Richard: Társadalmi korrózió, egyenlőtlenség és egészség. IN: Giddens, A. és Diamond, P (szerk) Írások az egyenlőtlenségről, az egyenlődiről – és új egyenlőségről. Napvilág kiadó, 2006 pp. 238-255.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	A népesedés szociológiája
Kurzus meghirdetője	Tóth Pál Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A demográfiai folyamatok a társadalom mentálhigiénés állapotának egyik legfontosabb tényezőjét és mutatóját képezik. Ennek megfelelően a kurzus felidézi a demográfiai alapfogalmait, elméleteit és tényadatait, valamint a népesedési jelenségeket befolyásoló társadalmi-gazdasági tényezőket. Valamennyi témakör esetében az egészségi állapot és a mentálhigiénés problémakomplexum legfontosabb összefüggéseinek alárendelten elemezzük a demográfiai folyamatokat.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Népesedésméletek. Demográfiai átmenetek, epidemiológiai átmenetek, optimális népességszám, migrációs modell, a népesség szétszóródásának elmélete, az egészségi állapot szocio-ökonómiai meghatározottsága, homeostasis, humán ökológia, szociobiológiai megközelítések. 2. Történeti demográfia. Múlt – jelen – jövő összefüggése a demográfiában. 3. Demográfiai adatok. Antropometria, népszámlálás, demográfiai adatbázisok, longitudinális demográfiai felvételek, népességregiszter, Word Fertility Survey. 4. Demográfiai technikák, modellek. Kohorsz analízis, családrekonstrukció, életútanalízis, népességdinamika, népesség-előreszámítás. 5. Népességfejlődés. Elméleti megközelítések, a népességfejlődést meghatározó tényezők, demográfiai katasztrófák szerepe, a vándormozgalom szerepe a népességfejlődésben. 6. Demográfiai folyamatok: termékenység. Gyermekvállalás, gyermektelenség, születésszabályozás, abortusz (története, legális lehetőségek, megelőzés, spontán abortusz), a II. világháború hatása – Baby Boom, családtámogatás, gyermeknevelés. 7. Népességreprodukció. Házasságkötés, párkapcsolatok és jellegzetességeik (a házasulandók korösszetétele, alternatív együttélési formák). 8. Család. Háztartások és családok, családszerkezet, családnagyság, családtervezés, házaspárok és egyszülős családok, válás, a válás hatása a

	gyermekre, idősebb szülő nő, egyedül élők. 9. Családpolitika. Gyermekellátó intézmények, pénzbeli juttatások és munkaidő-kedvezmények, családpolitika és termékenység, munkavállalás és termékenység. 10. Demográfiai folyamatok: egészségi állapot és halandóság. Életesélyek társadalmi egyenlőtlensége, egészségi állapot, járványok, kor- és okspecifikus halandóság, társadalmi különbségek az egészségi állapotban és a halálozásban, regionális halandósági különbségek. 11. Betegség és fogyatékoság. Balesetek, AIDS, alkohol, dohány, kábítószer egészségkárosító hatása, daganatos betegségek, cardiovascularis betegségek, öngyilkosság, a fogyatékkal élők problémái. 12. Öregedés. Társadalmi és demográfiai öregedés, a várható élettartam alakulása, családi körülmények és kapcsolatok szerepe, hatása, az időskorúak munkavállalása és egészségi állapota, nyugdíjba vonulás, nyugdíjrendszer. 13. Vándorlás. Belső és külső vándorlás. Migrációs elméletek, legális és illegális migráció, be- és kivándorlók, menekültek, a vándorlás szerepe a népességpótlásban. 14. A népesség jövője. A népességszám alakulása és összetevői, a népesség szerkezete, a népesség területi elhelyezkedése, kor és nem szerinti összetétel, a demográfiai öregedés folyamata, népesség-előreszámítás. 15. Nemzeti kisebbségek és etnikumok. Létrejöttük, kialakulásuk, szórványosodás, a cigány népesség létszáma és összlakosságon belüli aránya.
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Csabáné Váradi Julianna – Fórika Lászlóné Molnár Ildikó (szerk.): Népesedési folyamatok a kelet-közép-európai fővárosokban. Budapest, KSH 1996. Cseh-Szombathy László – Tóth Pál Péter (szerk.) (2001): Népesedés és népesedéspolitika. Tanulmányok. Századvég Kiadó, Budapest. Klinger András (szerk.): Demográfia. Budapest, KSH 1996. Klinger András (1985): Magyarország népesedése az elmúlt negyven évben. Statisztikai Szemle, 4-5. sz. 370-388. o. Kocsis Károly (1996): Az etnikai térszerkezet változásai a Kárpát-medencében (896-1920). In.: Frisnyák Sándor (szerk.): A Kárpát-medence történeti földrajza. Bessenyei György Tanárképző Főiskola, Nyíregyháza. Kopp Mária – Kovács Mónika Erika (szerk.): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Budapest, Semmelweis 2006. Kovacsics József (szerk.) (1997): Magyarország történeti demográfiája (896-1995). Központi Statisztikai Hivatal, Budapest. Spéder Zsolt (2002): A szegénység változó arcai. Tények és értelmezések. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvég Kiadó, Budapest, 68-84. o. Spéder Zsolt (szerk.): Család és népesség itthon és Európában. Budapest, KSH Népesedéstudományi Intézet – Századvég 2003.

C) VÁLASZTHATÓ TÁRGYAK**DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV**

Kurzus címe	Az orvostársadalom szociológiája a szakmai migráció tükrében
Kurzus meghirdetője	Balázs Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	Az orvosok első munkavállalási helyének kialakulása, majd az esetleges későbbi munkahelyek földrajzi változása sok társadalmi-gazdasági tényező hatásának eredménye. A munkahely állandósága érték (pl. a háziorvosok esetében), de hátráltató körülmény is lehet, amennyiben pl. a mobilitás a szakellátás térszerkezeti átalakításának egyik alapvető feltétele volna. A pályaelhagyás a szakmai migráció szélsőséges esete, a további migrációs mozgások a szakma gyakorlásán belül történnek. Az orvostársadalom egészét tekintve a nemzetközi migráció egyenlege a mindenkor ki- és bevándorlás eredménye. Mindkét folyamat jelentős szociológiai változásokat idézhet elő, összhangban vagy éppen ellentétben a belföldi mobilitási folyamatokkal. A tantárgy célja, hogy az 1960-as évektől kezdődően rendelkezésre álló adatok birtokában a statisztikailag nyomom követhető változásokat elemezve rámutasson a nemzetközi és belföldi migrációs minták kialakulására és a mögöttes motivációk rendszerére.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	A tantárgy öt tematikus egysége: 1. A mobilitás és a változatlan szociális értéke az orvosi hivatás gyakorlásában. Történeti magatartási minták és a humán erőforrás-gazdálkodás aktuális kihívásaira adott válaszok. 2. A nemzetközi migrációs mozgások lehetőségei és kényszerei, előnyök és hátrányok a negatív (emissziós) és pozitív egyenlegű (fogadó) országok orvostársadalmában. 3. Szakmaspecifikus jellegzetességek az orvosok és fogorvosok vonatkozásában. A szolgáltatások szocio-ökonómiai természetének hatása a migrációra és a belföldi mobilitásra.

4. A humánerőforrás-politika mozgástere a migráció szociológiai tényezőinek befolyásolásában.

Szocio-ökonómiai megoldási modellek a hátrányos hatások mérséklésére és az előnyök kihasználására.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Az orvosi hivatásmitológia kialakulása és fejlődése
Kurzus meghirdetője	Balázs Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	Az orvosi hivatásmitológia kialakulása hosszú történelmi fejlődés eredménye, melynek keretei között a személyes egészségügyi szolgáltatás a közösségben élő, de csakis egyénileg kezelhető emberek szükségleteire válaszolt. Ennek megfelelően minden gyógyító szándékú beavatkozás alapvetően igényli a szenvedő fél vagy az őt képviselő személy, illetve közösség valamilyen kezdeményezését és felhatalmazását. Ez az engedély a gyógyító munka megkezdésének alapja. A gyakorlatban azonban minden történelmi korszakban kialakult ennek a munkának a nagyon határozott mitológiája, mely pontosan kijelölte a világnézeti határokat és az etikai támpontokat az emberi lét két eleme, a test és a lélek birodalmában. A tantárgy célja, hogy az úgynevezett neolitikus forradalomtól kezdve hű tükörképet adjon minden társadalom ideológiai magatartásáról, elsődlegesen figyelembe véve azt, hogy milyen érzülettel fordul a közhatalom a magánszféra mélységeiben játszódó egészségügyi szolgáltatások felé, melynek valós tér-idő hálózatában nincs eszköze és lehetősége a beavatkozásra. Az egyes történelmi korszakok az orvoslást végző személyek testületi identitását, illetve a társadalom normatív magatartását mutatják be, egészen a legmodernebb társadalmi környezetben kialakult kölcsönhatásokkal bezárólag.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Általános bevezetés az európai orvoslás hivatáselméletéről (I. rész) 2. Általános bevezetés (II. rész) 3. Általános bevezetés (III. rész) 4. Egyiptom és az orvoslás szakralitása. Mezopotámia és a profán mesterség megjelenése (Hammurábi-kódex) 5-6. A judaizmus ideológiai gyökerei. Jézus gyógytevékenysége és a korai kereszténység 7-8. Ógörög és hellén korszak, Hippokratész és követői. Római kor az orvoslásban

	9-10. Az iszlám és az arab orvoslás ideológiai hatása Európában
	11-12. A kereszténység hivatásmélete és gyógyfilozófiája. Protestantizmus és elhivatottság
	13. A tőkés gondolkodás hatása az orvosi hivatásmélete. Ipari forradalom és orvoslás. Kommunista ideológia és hivatásmélet
	14-15. Hivatástudat a posztindusztriális társadalmakban (szociális piacgazdaságok)

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	A család struktúrája és dinamikája
Kurzus meghirdetője	Martos Tamás
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja (1) az alapvető családpszichológiai ismeretek áttekintése, (2) átfogó képet adni a házasság és a család működéséről, (3) külön figyelemmel a lelki egészséget és jóllétet kialakító és fenntartó folyamatokra
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. A családpszichológia és családtudomány alapfogalmai; a család mint társadalmi realitás: a jelenkori átalakulások és ezek okai; együttélési és családformák; a család mint társas és pszichológiai realitás: a családműködés rendszerszemléletű leírásának alapjai. 2. Rendszerszemléletű és elméleti családmodellek: Minuchin, Olson, McMaster, életciklus-modellek. 3. Az Olson-modell dimenzióinak elemzése 1. A kohézió összetevői, változása, deficitjei. Kötődés, szeretet, szexualitás a családi rendszerben. 4. Az Olson-modell dimenzióinak elemzése 2. Az alkalmazkodás összetevői, változása, deficitjei. Alkalmazkodás a változásokhoz. Szereprendszerek és hatalmi viszonyok. A megküzdés egyéni és társas módozatai. 5. Az Olson-modell dimenzióinak elemzése 3. Kommunikációs mintázatok, konfliktus és konfliktusmegoldás. 6. Transzgenerációs mintázatok szerepe a család működésében. A generációk közötti kapcsolat dinamikája és etikája. 7. Társas és társadalmi hatások családi vetületei: munka, szabadidő, civil és vallási közösségek. 8. A családi működés diagnosztizálásához, korrekciójához és kutatásához alkalmazott eszközrendszerek.
Kötelező irodalom jegyzéke	Bagdy E., Mírnics Zs., Varga A. (szerk.) Egyén-pár-család. Animula, 2007. Cseh-Szombathy László: Családszociológiai problémák és módszerek. Budapest, Gondolat 1979.
(Kötelezőek az órákon megadott)	Goldenberg H. I. , Goldenberg, Áttekintés a családról I. II. III. kötet. Animula, Bp.

részletek)	2008. Horváth-Szabó K. (szerk.) Házasság és család. Új Ember K. Bp. 2008. Horváth-Szabó K. A házasság és a család belső világa. SE – Dialógus (Párbeszéd) K. Bp. 2007. Tomka Béla: Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat-Európában. Budapest, Osiris 2000.
-------------------	--

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Kvalitatív kutatási módszerek és a falukutatás gyakorlata
Kurzus meghirdetője	Nagy Endre
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja megismertetni a hallgatókat a résztvevő megfigyelés és az interjúzás módszereivel, valamint a falukutatás néhány klasszikus munkájával, hogy felkészülhessenek a falukutatókban való részvételre.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1-5. A résztvevő megfigyelés és adatgyűjtés módszerei és forrásai. 6-10. A falukutatás története és néhány klasszikus alkotása. 10-12. A Magyarország felfedezése című sorozat és néhány műve. 13-15. Gyakorlati felkészülés a táborra.
Kötelező olvasmányok	Braun Róbert: A falu lélektana Szabó Zoltán: A tardi helyzet Féja Géza: Viharsarok Kovács Imre: Néma forradalom Erdei Ferenc: A magyar társadalomról Rézler Gyula: A magyar társadalom-leírás kialakulása. Bp. 1941. Márkus István: Nagykőrös

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Radikális személyiségváltások
Kurzus meghirdetője	Nagy Endre
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	30 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	2
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja a személyiségfejlődés egyik formájának, a radikális változásnak vagy megtérésnek a tárgyalása. A hallgatók megismerkednek a személyiségfejlődés pszichológiai elméleteivel és a megtérés szociológiájával, fenomenológiájával, bepillantást nyernek a téma empirikus kutatásaiba.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	(Kétórás előadások) 1. előadás – A személyiségfejlődés elméletei I. 2. előadás – A személyiségfejlődés elméletei II. 3. előadás – A radikális személyiségváltás szerkezete I. (szociológiai és filozófiai megközelítések) 4. előadás – A radikális személyiségváltás szerkezete II. (intellektuális illumináció és sorseseemény stb.) 5. előadás – A vallásos megtérések pszichológiája I. (Szent Pál, Szent Ágoston) (oktató: Fruttus István Levente) 6. előadás – A nagy vallásos megtérések II. (Plotinosz, Claudel, Edith Stein, Simone Weil) 7. előadás – A nem vallási konverzió I. (Lukács György útja a Lélek és a formáktól a progresszív idealizmusig) 8. előadás – A nem vallási konverzió II. (Lukács György megtérése kommunistának) 9. előadás – Radikális személyiségváltások Magyarországon I. (Széchenyi, a két

	Polányi) 10. előadás – Radikális személyiségváltások Magyarországon II. (Horváth Barna és Bibó István) 11. előadás – A konverzió empirikus vizsgálata I. (a megtérés előtti pálya) 12. előadás – A konverzió empirikus vizsgálata II. (a megtérés utáni pálya) 13. előadás – A megtérés torzulásai I. (a megtérés motívumai) (oktató: Török Péter) 14. előadás – A megtérés torzulásai II. (a Singer-féle agymosás szakaszai) (oktató: Török Péter) 15. előadás – Összefoglalás
Kötelező irodalom jegyzéke (kijelölt részletek)	Carver, Ch., Schreier: Személyiségpszichológia. Osiris. Bp. 2006. Erikson, Erik: A fiatal Luther és más írások. Gondolat. Bp. 1991. Merton, K. Robert: Társadalomelmélet és társadalmi struktúra. Gondolat. Bp. 1980. Weil, Simone. Ami személyes, és ami szent. Vigilia. Bp. 1983. Fruttus István Levente: A megtérés mint valláslélektani jelenség. Magyar Pszichológiai Szemle 2003/1. 113-126. Lukács György: Utam Marxhoz I. Magvető. Bp. 1971. Nagy J. Endre: A tettbeszéd. Bibó István 1935-ös „megtérése”. In: Dénes Iván Zoltán (szerk.): Megtalálni a szabadság rendjét. Új Mandátum. Bp. 2001. 111-144. Nagy J. Endre: Elhajló pályaképek (Horváth Barna és Bibó István). In: Dénes Iván Zoltán (szerk.): A hatalom humanizálása. Tanulmány Kiadó. Pécs. 1993. 84-90. Szenes Márta: Új vallási mozgalmakba belépett fiatalok életút jellemzői a megtérést megelőzően. In: Máté Tóth András, Nagy Gábor (szerk.): Vallásos változatok, vallásos sokféleség Magyarországon. JATE Press. Szeged 2008. 189-219. Török Péter: És (a)mikor destruktívak? Az új vallási mozgalmak szociológiája és hazai helyzete. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet. Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány. Interdiszciplináris Szakkönyvtár 5. Bp. 2007. 43-85.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Társadalmi tőke és testi-lelki egészség
Kurzus meghirdetője	Pethesné Dávid Bea
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A társadalmi tőke vizsgálata, mérése egyéni és csoport szinten ma az egyik leginkább támogatott (ugyanakkor gyakran vitatott) tudományos kutatási téma. A kurzus során bemutatjuk a fogalom kialakulásának előzményeit, fő elméleteit (elsősorban Coleman, Bourdieu és Putnam), fogalomkészletét és az alkalmazott empirikus kutatások széles skáláját. A társadalmi tőke bemutatása során górcső alá vesszük a módszer korlátait és az elmélettel kapcsolatban joggal megfogalmazott kritikákat is. Ezzel erősíteni kívánjuk a tudományos diskurzusra ma még oly kevésbé jellemző objektív kritikai gondolkodást és érvelést is. A „társadalmi tőke” dilemma lehetséges feloldása az egyén és közösség társadalmi beágyazottságának vizsgálatára a kapcsolati tőke mint erőforrás tudományos vizsgálata. Az ide vonatkozó legfrissebb nemzetközi és hazai kutatások segítségével kiderül, hogy hogyan függ össze és hogyan hat az egyén jóllétére, pszichés és mentális egészségére az egyént körülvevő kapcsolathálózat.

Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Társadalmi tőke bevezetés – előzmények 2-4. A fogalom kialakulása és elméletek – Coleman, Bourdieu, Putnam, Nan Lin 5. Fogalomkészlet: bonding, bridging, linking 6-7. Társadalmi tőke – operacionalizálás, empirikus kutatások (WHO, OECD, Európai Unió, Magyarország) 8. Társadalmi tőke – korlátok, kritikák 9. Kapcsolati tőke, mint erőforrás – fogalom meghatározás 10-11. Kapcsolathálózati kutatás – bevezetés, ego és teljes hálózatok 12-13. Családkutatás – generációkon belüli és generációk közötti kapcsolatok vizsgálata, az egyén mentálhigiénével kapcsolatos összefüggések kimutatása. 14-15. Kapcsolati erőforrás - közösségi szintű megközelítés, beleértve a speciális csoportokat is
--	--

**Kötelező irodalom
jegyzéke**

1. Albert F, Dávid B A kapcsolati tőke dimenziói etnikai metszetben. In: Társadalmi Riport (Eds: Kolosi T, Tóth István Gy, Vukovich Gy) TÁRKI, Budapest, pp 351-369 (2006)
2. Albert F, Dávid B, Tóth O, Varga T: Összetartóbb közösség –Egészségesebb egyén. „Ötlettől a fenntarthatóságig” Módszertani kézikönyv közösségi részvételre épülő életminőség-javító programok tervezéséhez, megvalósításához. Váci M. Művelődési Ház- Misszió Egészségügyi Központ Kht. Veresegyház, p. 105 (2004)
3. Bourdieu (1986): Forms of Capital in: *Handbook in Theory and Research for the Sociology of Education*. ed.: John G. Richardson, Greenwood Press, Westport, pp. 241-260.
4. Bourdieu P. (1973, 1978): Rekonverziós stratégiák Inf. sur les sciences sociales. Vol.12 No.5 in: A társadalmi jelenségek újratermelődése. Gondolat, Bp. 350-378. o.
5. Coleman, James S. (1998): Társadalmi tőke az emberi tőke termelésében. In: *Tőkefajták*, szerk.: Lengyel György – Szántó Zoltán, Aula, Budapest, 11-44. o.
6. Csizmadia Zoltán (2004): Társadalmi kapcsolatok – struktúra – rétegződés. In: *kötő-jelek 2003*, ELTE Szociológiai Doktori iskola Évkönyve 2003, 119-144. o.
7. Messing Vera - Molnár Emília: Bezáródó kapcsolati hálók: szegény roma háztartások kapcsolati jellemzői. in: *Esély* 2011/5 p 47-74.
8. Putnam Robert D. (1993b): Social Capital and Public Affairs *The American Prospect*, Spring, pp.1-8.
9. Putnam Robert D. (1995): Bowling Alone:America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, 6. (1):65-78.
http://jhupress.jhu.edu/demo/journal_of_democracy/v006/6.lputnam.html
10. Social Cohesion, Trust and Participation: Social Capital, Social Policy and Social Cohesion in the European Union and Candidate Countries. *Monitoring Report prepared by the European Observatory on the Social Situation - Social Capital Network – 2007*
http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/docs/social_situation/2006_exec_summary_soc_cap.pdf
11. Társadalmi kapcsolathálózatok elemzése (szöveggyűjtemény, e-Book), Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest (megjelenés alatt)

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Idősek és a mentálhigiénés szemléletű idősgondozás
Kurzus meghirdetője	Széman Zsuzsa
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	Az életkor meghosszabbodása, a születések alacsony száma, az idős népesség arányának rohamos növekedése, a nyugdíjkorhatár emelkedése új feladatok elé állítja az egyéneket és a közösségeket, a társadalmat és intézményeit. Meg kell ismerni az idősek speciális szükségleteit, igényeit és korlátait. Az idősek életét a lehetőségek szerint optimalizáló környezet, ellátó- és egyéb feltételrendszer kialakításának elvi és gyakorlati kérdéseivel kíván foglalkozni a kurzus.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Az időskorral járó speciális egészségi adottságok (betegség, látási, hallási, mozgási nehézségek) és a belőlük következő követelmények (pl. akadálymentesítés). • Kapcsolat a generációk között; a generációk közötti méltányosság; az idősek társadalmi elfogadottságának kérdései. • Idősek a munkaerőpiacon. A nyugdíjkorhatár kérdése. • Időskori szegénység. • Az egyedül maradás mentális és ellátásbeli következményei. Elmagányosodás. • Az idősek otthoni életének és gondozásának kérdései. • Életkörülmények az idősothonokban. • Az időseket ellátó intézményrendszer erősségei, gyengéi, fejleszthetősége. • Idős emberek társas-társasági kapcsolatai és szabadidőtöltése. • Az öregedés eltérő sajátosságai falun és városban. • A rendszerváltás és a társadalmi átalakulás következményei az idősek életében. • Az idősek helyzetét és életminőségét javító nemzeti stratégia lehetőségei. • Az öregedéssel való személyes szembenézés, felkészülés az öregkorra. • Nonprofit társadalmi szervezetek és mozgalmak tevékenysége az idősek érdekében, az önkormányzatok és a civil szféra kapcsolatai.

	• Az idősellátás nemzetközi tapasztalatai.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	A mentális stressz és a szív- és érrendszeri megbetegedések
Kurzus meghirdetője	Tomcsányi János
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus célkitűzése, leírása	A kurzus célja azon szív- és érrendszeri megbetegedések megismertetése, amelyek létrejöttében nagy szerepet játszanak a pszichoszociális tényezők. Egy konkrét megbetegedésen keresztül végigkíséri annak kialakulását, háttértényezőit, a veszélyeztetettséget okozó faktorokat és a protektív tényezőket. Kitér a prevenciók lehetőségeire.
Órára lebontott tematika	1-2. óra – A szív- és érrendszeri megbetegedések ismertetése 3-4. óra – Stresszhormonok, stresszreakció, nemek és egyéb tényezők szerinti veszélyeztetettség 5-7. óra – A depresszió, a szorongás, a munkahelyi problémák cardiovascularis veszélyeztetettséget fokozó hatása. 8-11. óra – társadalmi-környezeti tényezők szerepe a stressz kialakulásában, a stresszel való egyéni megküzdési stratégiák választásában és cardiovascularis veszélyeztetettség létrejöttében 12-15. óra – Stresszcsökkentés, stresszpuffermodell, stresszkezelő tréning. Konkrét beavatkozási és preventív lehetőségek
Kötelező irodalom jegyzéke	Csabai-Molnár: Egészség, betegség, gyógyítás. Az orvosi pszichológia tankönyve. Springer. 1999. 335 oldal Kopp Mária – Berghammer Rita (szerk.): Orvosi Pszichológia Medicina Könyvkiadó Zrt. 2009. 579 oldal, 328-336., 366-373. Kulcsár Zsuzsanna: Poszttraumás stresszbetegség (PTSD) és poszttraumás növekedés (PTN). In: Kulcsár Zsuzsanna: Trauma-feldolgozás és vallás. Trefort Kiadó 2009. pp. 30-34.old.. Kulcsár Zsuzsanna: Stressz indukálta hiperalgéria In: Kulcsár Zsuzsanna: Trauma-feldolgozás és vallás. Trefort Kiadó 2009. pp. 34-36.

Selye J.: Stressz distressz nélkül. Akadémiai Kiadó, 1976.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Segítő szindróma és kiégés
Kurzus meghirdetője	Tomcsányi Teodóra
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus leírása, célkitűzése	A segítés motivációinak megismerése és rendszerezése, az altruista magatartás lehetséges okainak feltárása a személyiségfejlődéssel összhangban. További témái: a segítés érett és szindrómás formáinak pozitív és negatív hatásai az egyén és a társadalom kontextusában, a segítő túlterheltsége és a kiégés felé vezető út. Összefoglalja a kiégés egyéni és társadalmi okait, rámutat veszélyeztetettjeire, valamint a megelőzés és a korrekció lehetőségeire. A stúdium a segítő kapcsolat és a kiégés kutatásával és az etikai vonatkozások integrálásával zárul.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. óra – A segítő kapcsolat és a mentálhigiéné 2. óra – A segítő hivatások (proszociális magatartás) 3. óra – A segítő kapcsolat pszichológiai struktúrája 4. óra – A segítő kapcsolat vak utasai (H. Stenger) 5. óra – A szindrómás segítés megjelenési formái 6. óra – A szindrómás segítés élettörténeti vonatkozásai 7. óra – A kiégés jelensége 8. óra – A kiégés kialakulásának folyamata 9. óra – A kiégés okai (társadalmi, egyéni) 10. óra – A kiégés veszélyeztetettjei 11. óra – A segítő szindróma korrekciója 12. óra – A kiégés prevenciója 13. óra – Segítő kapcsolat és kiégés a kutatások tükrében I. 14. óra – Segítő kapcsolat és kiégés a kutatások tükrében II.

	15. óra – A segítő kapcsolat morális és etikai aspektusa
Irodalomjegyzék	Dass, Ram – Gorman, Paul: Hogyan segítsék? Ursus, 1999. Fekete Sándor: Segítő foglalkozások kockázatai – helper szindróma és burnout jelenség. <i>Psychiatria Hungarica</i>, 1991. VI. évf. 17-29. Kulcsár Zsuzsanna: Kiegész. In: Kulcsár Zsuzsanna: Egészségpszichológia. ELTE Eötvös Kiadó, 1998. 211-214. Maslach, C.: Burnout: a multidimensional perspective. In: Schaufeli, W. B. – Maslach, C. – Marek, T. (szerk.): Professional burnout: recent developments in theory and research. Washington, D. C., Taylor and Francis, 1993. 19-32. Pálfi F.: Szolgálat, önfeláldozás, hivatás? – A kiegész veszélyei ápolók körében. <i>Nővér</i> 2003. 16 (6): 3-9. Petróczi Erzsébet: Kiegész – elkerülhetetlen? Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2007. Petróczi Erzsébet – Fazekas Márta – Tombácz Zsuzsanna – Zimányi Mária: A kiegész jelensége pedagógusoknál, <i>Új Pedagógiai Szemle</i> 2001/6. 127-139. Pikó, Bettina – Brassai, László: Values and Health-related Behaviour. A Comparison of Youth in Hungary and Transylvania. In: <i>European Journal of Mental Health</i>. 2 (2007) 2, 171-181. Rokeach, Milton – Restle, Frank: A nyílt és a zárt gondolkodási rendszerek közötti alapvető különbségtevés. In: Csepeli Gy. (szerk.): Előítéletek és csoportközi viszonyok. KLIK, 1980. 295-316. Tomcsányi T. – Fodor L.: Segítő kapcsolat, segítő szindróma, segítő identitás. In: Jelenits I. – Tomcsányi T. (szerk.) <i>Egymás közt – egymásért</i>. R. K. Egyházi Szeretetszolgálat – Budapest, XIII. ker. Tanács HÍD Családsegítő Központja – Szeged-Csanádi Püspökség kiadása, 1990. 19-44. Váry Annamária: Fellobbanni és kiegész. In: Járó Katalin (szerk.): <i>Játszmák nélkül. Tranzakcióanalízis a gyakorlatban</i>. Helikon Kiadó, 1999. 350-370. Wicks J. Robert: <i>Overcoming Secondary Stress in Medical and Nursing Practice</i>. Oxford University Press, 2006.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Migrációs folyamatok és mentálhigiénés jelentőségük
Kurzus meghirdetője	Tóth Pál Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A migráció egyfelől társadalmi elgyökértelenedést okozhat, másfelől megnöveli az egyéni alkalmazkodóképesség szükségességét. A migrációnak ellenben más volt a jelentése homogén pre-modern körülmények között és más a jelen modern vagy posztmodern társadalomban. Ennek szem előtt tartásával igyekszik a kurzus, főként a hazai viszonyok kontextusában, a demográfiai eseményeket bemutatni és mentálhigiénés jelentőségüket értékelni. Külön foglalkozunk a határon túlra irányuló vagy onnan jövő migráció kérdéseivel.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Migrációelméletek. A Kárpát-medencei magyar népesedési folyamatokat meghatározó főbb összefüggések. 2. A Kárpát-medencei magyar népességfejlődés kezdetei. Történeti háttér, az első és a második demográfiai katasztrófa. 3. A népességfejlődés alakulása az 1770 utáni száz évben. 4. Népességfejlődés és vándormozgalom 1870 és 1918 között. Főbb demográfiai folyamatok, a nemzetközi vándormozgalom 1870-től az első világháború kitöréséig. 5. Népességfejlődés és nemzetközi vándorlás 1918–1945 között. A harmadik demográfiai katasztrófa, a nemzetközi vándormozgalom 1918–1945 között. 6. Népességfejlődés és a nemzetközi vándormozgalom a második világháborút követően. A negyedik demográfiai katasztrófa, 1948–1949 – újabb változás előtt, a hazai népességfejlődés alakulása 1945 után, a nemzetközi vándorlás hatása 1956–1989 között. 7. Nemzetközi vándorlás 1990 után. A magyar állampolgárok nemzetközi vándorlása 1990 után, a Magyarországon tartózkodó külföldiek (1990–2005), a vissza- és továbbvándorló külföldi állampolgárok. 8. Az országot érintő nemzetközi migrációs folyamatok alakulása a jövőben. 9. A népességfogyás és elöregedés folyamatának lassítása. A változás lehetősége: a migrációs „megoldás” és diszfunkciói.

	10. A magyar állampolgárok nemzetközi vándorlása 1870 és 2000 között. 11. A magyar állampolgárságtól megfosztottak. 12. Nemzetközi vándorlás és migrációpolitika. 13. A Magyarországra bevándorlók szociokulturális háttere és szociodemográfiai jellemzői. 14. Bevándorlás és beilleszkedés. 15. A lakosság fogadókészsége, idegenellenesség.
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Dumont, Jean-Cristophe (OECD) – Lemaitre, (Georges OECD) (2005): Counting immigrants and expatriates in OECD countries: a new perspective. Illés Sándor – Lukács Éva (2002): A személyek szabad áramlásának statisztikai szempontú vizsgálata. In: Migráció és statisztika, KSH NKI Kutatási jelentések, 71. Budapest. Rédei Mária (2005): A nemzetközi vándorlás folyamatának irányítása. In: Statisztikai Szemle 83/7. 662-680. Sik Endre (Szerk.) A migráció szociológiája. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium, 2001. Sik Endre (Szerk.) Migráció és Európai Unió. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium, 2001. Viszt Erzsébet: A munkaerő mobilitás alakulása és várható hatásai a magyar munkaerőpiacra az EU-csatlakozás után. Munkaügyi Szemle, 2005/3.

D) FELZÁRKÓZTATÓ KURZUSOK**DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV**

Kurzus címe	Szociálpszichológia (felzárkóztató kurzus nem szociológiai vagy pszichológiai MA-val jelentkezőknek)
Kurzus meghirdetője	Horváth-Szabó Katalin
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja a pszichológiai emberkép és a szociálpszichológia alapfogalmainak, történetének, fő iskoláinak és alapvető összefüggéseinek felidézése és megértetése, a személyek társas kapcsolati működésében kiemelt jelentőségű folyamatok bemutatása, valamint a lelki egészség és a társas működés összefüggéseinek elemzése.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• A lelki egészség szociálpszichológiai aspektusai. • A szociálpszichológia helye a pszichológiában és a szociológiában. Szociálpszichológiai és szociológiai megközelítés és kutatás azonosságai és különbsége. Kérdések és módszerek. • A szociálpszichológia legfontosabb témái. • Személypercepció, szociális interakciók. • Kapcsolatok, kapcsolati formák. • Szerepek, társadalmi, társas és személyiségből eredő szerepformák, szerepösszetevők, szerepzavar kérdései. • Attitűdök kognitív, affektív és viselkedési aspektusai. Disszonancia az aspektusok között. • Értékkorientációk hatásai a viselkedésre, döntésekre, egészségmagatartásra. • Agresszió, erőszak versus altruizmus, empátia. • A mindennapi élet szociálpszichológiája: énbemutatás, befolyásolás. • Csoport és közösség. Csoportdinamika, fejlődés, egyén a csoportban. • Konfliktusok és konfliktusmegoldások.
Kötelező irodalom jegyzéke	Forgács J. A társas érintkezés pszichológiája. Bp. Gondolat. 1996. Gehlen, A.: Az ember. Természete és helye a világban. Budapest, Gondolat 1976.

- Goffman, E.: A hétköznapi élet szociálpszichológiája. Budapest, Gondolat 1981.
- Goleman, D. Társas intelligencia. Bp. Nyitott Könyvműhely, 2007.
- Halász L., Hunyady Gy., Marton L. M. (szerk.) Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdése. Bp. Akadémia, 1979.
- Hewstone, M. – Stroebe, W. – Cofdol, J-P. – Stephenson, G. M. (szerk.): Szociálpszichológia. Budapest, Közgazdasági és Jogi 1999.
- Horváth-Szabó K., Vigassyné Dezsényi K.: Az agresszió kezelése. Bp. SzCsM. 2001.
- Horváth-Szabó K.: Az iskolai konfliktusokról. In: Mészáros A. (szerk.) Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. Bp. ELTE Eötvös K. 2002. 267-286.
- Hunyady Gy. (szerk.) Szociálpszichológia. Budapest, Gondolat 1973.
- Lengyel Zs. (vál.) Szociálpszichológia. Szgy. Bp. Osiris. 1997.
- Mead, G. H: A pszichikum, az én és a társadalom. Budapest, Gondolat 1973.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Matematikai statisztika (felzárkóztató kurzus statisztikai tanulmányokat nem végzett hallgatóknak)
Kurzus meghirdetője	Ittzés András
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 elmélet + 15 gyakorlat
Vizsga	Számonkérés módja: feladatmegoldás és kollokvium
Kredit	2
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A tárgy célja: a statisztikai előképzettséggel nem rendelkező hallgatóknak bevezetés a matematikai statisztikába, a társadalomtudományi kutatómunka módszertanához tartozó alapvető statisztikai fogalmak és módszerek megismertetése, az önálló problémaértelmezési és problémamegoldó képesség fejlesztése.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Megfigyelés és adatrögzítés, a változók skálái. (2 óra előadás) • Mintavétel, a minta leíró jellemzése. (2 óra előadás) • Valószínűségszámítási alapfogalmak. (2 óra előadás) • Becslések. (1 óra előadás) • Hipotézisvizsgálat (paraméteres és nemparaméteres próbák). (3 óra előadás) • Kísérletek értékelése (egytényezős varianciaanalízis). (2 óra előadás) • Sztochasztikus kapcsolatok feltárása (kapcsolati mérőszámok, korreláció, lineáris regresszió). (3 óra előadás)
Kötelező irodalom jegyzéke	Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Hatodik, átdolgozott kiadás, Balassi Kiadó, Budapest, 2003. Falus Iván, Ollé János: Az empirikus kutatás gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008. Vargha András: Matematikai statisztika pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal. 2. kiadás. Pólya Kiadó, Budapest, 2007.

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	Szociológiatörténet a XIX. és XX. században (felzárkóztató kurzus szociológiai tanulmányokat nem végzett hallgatóknak)
Kurzus meghirdetője	Nagy Endre
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Szóbeli
Kredit	1
Minimális létszám	3
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja, hogy rövid bevezetést adjon a szociológia történetébe azoknak a hallgatóknak, akik nem tanultak szociológiát.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. A szociológiai gondolkodás előzményei: tudományok, társadalmi előzmények: a civil társadalom kialakulása. 2. A természetjogi irányzatok, Montesquieu, Hobbes, Spinoza. 3. A szociológia megalapítói: Comte, Spencer, J. S. Mill. 4. A modern szociológia előfutárai: F. Tönnies, W. Pareto. 5-6. Az új szociológia képviselői: Durkheim és Weber. 7. A német szociológia nagy alakjai a századelőn: Mannheim, Scheler. 8. A frankfurti iskola: Adorno és Horkheimer. 9. Amerikai szociológia: Parsons és követői. 10-11. A német és francia szociológia: Habermas és Bourdieu. 12. A magyar szociológia preparadigmatikus korszaka: Eötvös József és Kemény Zsigmond. 13. A magyar szociológia megalapítója (Pulszky Ágost) és a polgári radikálisok szociológiája. 14. Magyar szociológusok a két világháború között: Erdei Ferenc, Horváth Barna, Hajnal István, Magyary Zoltán. 15. A szocializmus szociológiája a második világháború után.

Kötelező irodalom jegyzéke	I. Sz. Kon: A szociológiai pozitivizmus. Kossuth. Bp. 1968. Kulcsár Kálmán: A szociológiai gondolkodás fejlődése. Akadémiai. Bp. 1965. Némedi Dénes: Klasszikus szociológia. Osiris. Bp. 2008. Nagy J. Endre: Eszme és valóság (Magyar szociológiatörténeti tanulmányok). Savaria Univ. Press. Szombathely, Bp. 1993.
---------------------------------------	---

DOKTORI KURZUS-INDÍTÁSI TERV

Kurzus címe	A szociológia alapfogalmai, fő irányzatai (felzárkóztató kurzus olyan hallgatók részére, akik nem szociológiai, szociális munka vagy szociálpolitika, hanem egyéb diplomával jelentkeznek)
Kurzus meghirdetője	Török Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A rendszerszemléletű szociológia az emberi magatartás társadalmi szabályozásának alapelemeire mutat rá. Vizsgálja a viselkedést szabályzó eszközöket (normák, szerepek stb.), az ezeket megteremtő és ezekkel élő társadalmi egységeket (a párból kiindulva a csoporton és rétegen át az osztályig), valamint az így kialakult folyamatokat (szocializáció, társadalmi kontroll stb.). A főbb szociológiai irányzatok (elméletek) tárgyalása rámutat nemcsak azok tudományos, hanem a mindennapi életben is betöltött hatásaira, az elméletek általános szerkezetére, előfeltételezéseire és módszereire. Az egyes elméletek tárgyalása azok gyökereivel – a klasszikusnak nevezhető előfutárok bemutatásával – kezdődik, majd ezekre építve a hallgatók megismerkednek a kortárs képviselőkkel. A kurzus zárásaként néhány életből vett eset szociológiai szempontú elemzése szolgál az ismeretek begyakorlására.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Bevezetés, episztemológiai megfontolások, a szociológia definíciója, tudományelméleti megfontolások 2. A szociológiai szemlélet sajátossága: norma, szerep, intézmény, kultúra 3. Társadalmi egységek 4. Társadalmi folyamatok 5. Konformitás, deviancia 6. Szociológiai elméletek főbb irányai I. Az elméletek szerkezete, előfeltételezései és módszere 7. Főbb irányok II. Funkcionalizmus (Durkheim, Parsons, Merton, neo-funkcionalizmus) 8. Főbb irányok III. Konfliktuselmélet (Marx, Weber, Simmel, a Frankfurti Iskola,

	Mills, Dahrendorf, Collins) 9. Főbb irányok IV. Szimbolikus interakciók (Weber, Simmel, Mead, Blumer, Goffman) 10. Főbb irányok V. Fenomenológia (Husserl, Schutz, Garfinkel, Berger, Smith) 11. Főbb irányok VI. A racionális választás elmélete (Homans, Blau, Coleman) 12. Főbb irányok VII. A „test szociológiája” és a szocio-biológia 13. Főbb irányok VIII. Posztmodernizmus és a társadalomtudományok 14. Összegzés: A szociológiai elméletek értékelése, esetek szociológiai szempontú elemzése
Kötelező irodalom jegyzéke	Kötelező irodalom: Morel Gyula: Szociológia. OMC Bécs, 1989. Semmelweis Egyetem, 2007. Morel, J. (szerk.) Szociológia elmélet, Osiris Budapest, 2000. Berger, Peter L. – Luckmann, Thomas: A valóság társadalmi felépítése. Budapest, József 1998. Ajánlott irodalom: Popper, Karl: A társadalomtudományok logikája. 279-301. in: Papp Zsolt (szerk.): Tény, érték, ideológia. Budapest, Gondolat, 1976.

4/3. Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése c.
program

2015/16 őszi félévétől bevezetendő ÚJ kurzuskínálat

Kód	Kurzusvezető és kurzuscím	Kredit	Óra	Megjegyzés
	Kötelező kurzus			
	Szociológia és mentálhigiéné I. kurzusfelelős: Dr. Pethesné Dávid Bea oktató(k): Dr. Pethesné Dávid Bea	2	30	Új kurzus, kurzusadatlap szerint
	Szociológia és mentálhigiéné II. kurzusfelelős: Dr. Pethesné Dávid Bea oktató(k): Dr. Széman Zsuzsa, Dr. Török Péter	2	30	Új kurzus, kurzusadatlap szerint
	Szociológia és mentálhigiéné III. kurzusfelelős: Dr. Pethesné Dávid Bea oktató(k): Dr. Martos Tamás	2	30	Új kurzus, kurzusadatlap szerint
	Központi kötelezően választható kurzus („KV”-jelű)			
	Társadalomtudományi kutatási módszerek (Dr. Ittész András)	1	15	A 0046-KV jelű „Társadalomtudományi kutatási módszerek I.” kurzussal tartalmában teljesen azonos, a cím is lényegében azonos, de kikerült belőle a sorszám
	Statisztikai módszerek a társadalomtudományi kutatásokban (Dr. Ittész András)	1	15	A 0047-KV jelű „Társadalomtudományi kutatási módszerek I.” kurzussal tartalmában lényegében azonos, a cím új, hogy pontosabban lefedje a tartalmát
	Társadalomelmélet és értéksszociológia (Dr. Nagy Endre)	2	30	A 0048-KV jelű „Társadalomelmélet és értéksszociológia” kurzus egy kredit helyett két kreditre bővítve
0050-KV	Közösségek és közösségképződés (Dr. Török Péter)	1	15	Változatlan
	A népesedés szociológiája (Dr. Tóth Pál Péter)	1		A 4314 jelű „A népesedés szociológiája” kurzussal címében és tartalmában teljesen azonos, kötelező helyett KV-jellegű kurzus
	Választható kurzusok			
	Radikális személyiségváltások (Dr. Nagy Endre)	1	15	A 4308 jelű „Radikális személyiségváltások” kurzussal azonos címen, két kredit helyett egy kreditesre csökkentve

	A mentálhigiéné jelenségvilága: kiégés, értékátadás, poszttraumás növekedés (Dr. Tomcsányi Teodóra)	1	15	Új kurzus, kurzusadatlap szerint
	Publikálás angol nyelven a társadalomtudományokban (Dr. Ittész Gábor)	1	15	Új kurzus, kurzusadatlap szerint
	Nemzeti és szervezeti kultúra: elmélet és kutatás (Dr. Bakacsi Gyula)	1	15	Új kurzus, kurzusadatlap szerint
	Felzárkóztató kurzusok			
4317-F	Szociálpszichológia (Dr. Martos Tamás)		15	változatlan címmel és tartalommal, új kurzusfelelőssel; korábbi kurzusfelelős: Dr. Horváth-Szabó Katalin
4306-F	Matematikai statisztika (Dr. Ittész András)		15	változatlan
4307-F	XIX. és XX. századi szociológiatörténet (Dr. Nagy Endre)		15	változatlan
4316-F	A szociológia alapfogalmai, fő irányzatai (Dr. Török Péter)		15	változatlan

A korábbi kurzustervből kimaradó kurzusok

			Megjegyzés
	Kötelező kurzus		
4311-K	Személyes erőforrások társas meghatározói (Dr. Horváth-Szabó Katalin)	15	tematikailag kb. beolvad az új „Szociológia és mentálhigiéné III.” tárgyba
4303-K	A testi-lelki egészség szociológiai dimenziói (Dr. Pethesné Dávid Bea)	15	tematikailag kb. beolvad az új „Szociológia és mentálhigiéné I.” tárgyba
	Választható kurzusok		
4320	Az orvostársadalom szociológiája a szakmai migráció tükrében (Dr. Balázs Péter)	15	
4310	Az orvosi hivatásmitológia kialakulása és fejlődése (Dr. Balázs Péter)	15	
4318	A család struktúrája és dinamikája (Dr. Martos Tamás)	15	tematikailag kb. beolvad az új „Szociológia és mentálhigiéné III.” tárgyba
4304	Kvalitatív kutatási módszerek és a faluszociológia gyakorlata (Dr. Nagy Endre)	15	
4313	Segítő szindróma és kiegészítés (Dr. Tomcsányi Teodóra)	15	
4321	Társadalmi tőke és testi-lelki egészség (Dr. Pethesné Dávid Bea)	15	tematikailag kb. beolvad az új „Szociológia és mentálhigiéné I.” tárgyba
4315	Idősek és a mentálhigiénés szemléletű idősgondozás (Dr. Széman Zsuzsa)	15	tematikailag kb. beolvad az új „Szociológia és mentálhigiéné II.” tárgyba
-	A mentális stressz és a szív- és érrendszeri megbetegedések (Dr. Tomcsányi János)	15	
4319	Migrációs folyamatok és mentálhigiénés jelentőségük (Dr. Tóth Pál Péter)	15	

Kurzus címe	Társadalomtudományi kutatási módszerek (korábban 0046-KV Társadalomtudományi kutatási módszerek I. néven, a jelenlegivel azonos tartalommal)
Kurzus meghirdetője	Dr. Ittész András
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 óra
Vizsga	Számonkérés módja: félévközi feladatok után saját kutatási témához kapcsolódó irodalomkutatási házi dolgozat
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja a társadalomtudományi kutatási módszerek ismeretének áttekintése, elmélyítése, a kvantitatív és a kvalitatív módszerek összekapcsolási lehetőségeinek bemutatása, a saját doktori kutatás módszertani megalapozása.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Terepmunka, kérdőívezés • Interjúkészítés • Fókuszcsoportos interjú, mentális térkép szerkesztése • Kapcsolatháló-elemzés • Kvantitatív és kvalitatív módszerek összekapcsolása
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Babbie, Earl: <i>A társadalomtudományi kutatás gyakorlata</i>. (6., átdolgozott kiadás.) Balassi Kiadó, Budapest, 2003. Ittész András, Ehmann Bea, Szabó Tünde: A tartalomelemzés alkalmazási lehetőségei a mentálhigiénés szemlélet összetevőinek feltárásában. <i>Mentálhigiéné és Pszichoszomatika</i> 5 (3) (2004) 227-243. Letenyi László (szerk.): <i>Településkutatás I-II</i>. (2., változatlan kiadás.) Új Mandátum Kiadó, Ráció Kiadó, Budapest, 2006. Moksony Ferenc: <i>Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése</i>. (2., bővített kiadás.) Aula Kiadó, Budapest, 2006.

Kurzus címe	Statisztikai módszerek a társadalomtudományi kutatásokban (korábban 0047-KV Társadalomtudományi kutatási módszerek II. néven, az itt bemutatottal lényegében azonos tartalommal)
Kurzus meghirdetője	Dr. Ittész András
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE NET számítógépes terem (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 óra (elmélet + számítógépes gyakorlat tömbösítve)
Vizsga	Számonkérés módja: kollokvium számítógépes feladatmegoldással
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A matematikai statisztika alapjait már ismerő hallgatók számára valós kutatási problémák megoldásához használható összetettebb módszerek bemutatása, a módszerek számítógépes alkalmazásának és az eredmények értékelésének begyakorlása. Az alapozó statisztikai tárgyak keretében tanult módszerek (varianciaanalízis, regressziószámítás) általánosabb modelljei mellett a többváltozós statisztika módszereivel ismerkedhetnek meg a hallgatók.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Többtenyezős varianciaanalízis • Többváltozós és nemlineáris regresszió • Modellszelekciós módszerek • Logisztikus regresszió • Klaszteranalízis (hierarchikus és k-közép módszerek) • Diszkriminanciaanalízis
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Falus Iván, Ollé János: <i>Az empirikus kutatás gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008. Székelyi Mária, Barna Ildikó: <i>Túlélőkészlet az SPSS-bez. Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára</i>. Typotex, Budapest, 2005.

Kurzus címe	Matematikai statisztika (felzárkóztató kurzus statisztikai tanulmányokat nem végzett hallgatóknak) 4306-F
Kurzus meghirdetője	Dr. Ittész András
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE NET számítógépes terem (1089 Budapest, Nagyváradi tér 4.)
Óraszám	15 óra (elmélet + számítógépes gyakorlat tömbösítve)
Vizsga	Számonkérés módja: beszámoló feladatmegoldással
Kredit	1
Minimális létszám	-
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A tárgy célja: a statisztikai előképzettséggel nem rendelkező hallgatóknak bevezetés a matematikai statisztikába, a társadalomtudományi kutatómunka módszertanához tartozó alapvető statisztikai fogalmak és módszerek megismertetése, az önálló problémaértelmezési és problémamegoldó képesség fejlesztése.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	• Megfigyelés és adatrögzítés, a változók skálái, mintavétel, a minta leíró jellemzése. • Valószínűségszámítási alapfogalmak. • Becslések. • Hipotézisvizsgálat (a legfontosabb paraméteres és nemparaméteres próbák, egytényezős varianciaanalízis). • Sztochasztikus kapcsolatok feltárása (kapcsolati mérőszámok, korreláció, lineáris regresszió).
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Babbie, Earl: <i>A társadalomtudományi kutatás gyakorlata</i>. Hatodik, átdolgozott kiadás, Balassi Kiadó, Budapest, 2003. Falus Iván, Ollé János: <i>Az empirikus kutatás gyakorlata. Adatfeldolgozás és statisztikai elemzés</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008. Vargha András: <i>Matematikai statisztika pszichológiai, nyelvészeti és biológiai alkalmazásokkal</i>. 2. kiadás. Pólya Kiadó, Budapest, 2007.

Kurzus címe	A népesedés szociológiája (korábban 4314 kódon A népesedés szociológiája néven, a jelenlegivel azonos tartalommal)
Kurzus meghirdetője	Dr. Tóth Pál Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A demográfiai folyamatok a társadalom mentálhigiénés állapotának egyik legfontosabb tényezőjét és mutatóját képezik. Ennek megfelelően a kurzus felidézi a demográfiai alapfogalmait, elméleteit és tényadatait, valamint a népesedési jelenségeket befolyásoló társadalmi-gazdasági tényezőket. Valamennyi témakör esetében az egészségi állapot és a mentálhigiénés problémakomplexum legfontosabb összefüggéseinek alárendelten elemezzük a demográfiai folyamatokat.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Népesedésméletek. Demográfiai átmenetek, epidemiológiai átmenetek, optimális népességszám, migrációs modell, a népesség szétszóródásának elmélete, az egészségi állapot szocio-ökonómiai meghatározottsága, homeostasis, humán ökológia, szociobiológiai megközelítések. 2. Történeti demográfia. Múlt – jelen – jövő összefüggése a demográfiában. 3. Demográfiai adatok. Antropometria, népszámlálás, demográfiai adatbázisok, longitudinális demográfiai felvételek, népességregiszter, Word Fertility Survey. 4. Demográfiai technikák, modellek. Kohorsz analízis, családrekonstrukció, életútanalízis, népességdinamika, népesség-előreszámítás. 5. Népességfejlődés. Elméleti megközelítések, a népességfejlődést meghatározó tényezők, demográfiai katasztrófák szerepe, a vándormozgalom szerepe a népességfejlődésben. 6. Demográfiai folyamatok: termékenység. Gyermekvállalás, gyermektelenség, születésszabályozás, abortusz (története, legális lehetőségek, megelőzés, spontán abortusz), a II. világháború hatása – Baby Boom, családtámogatás, gyermeknevelés. 7. Népességreprodukció. Házasságkötés, párkapcsolatok és jellegzetességeik (a házasulandók korösszetétele, alternatív együttélési formák). 8. Család. Háztartások és családok, családszerkezet, családnagyság, családtervezés, házaspárok és egyszülős családok, válás, a válás hatása a

	gyermekre, idősebb szülő nő, egyedül élők. 9. Családpolitika. Gyermekellátó intézmények, pénzbeli juttatások és munkaidő-kedvezmények, családpolitika és termékenység, munkavállalás és termékenység. 10. Demográfiai folyamatok: egészségi állapot és halandóság. Életesélyek társadalmi egyenlőtlensége, egészségi állapot, járványok, kor- és okspecifikus halandóság, társadalmi különbségek az egészségi állapotban és a halálozásban, regionális halandósági különbségek. 11. Betegség és fogyatékoság. Balesetek, AIDS, alkohol, dohány, kábítószer egészségkárosító hatása, daganatos betegségek, cardiovascularis betegségek, öngyilkosság, a fogyatékkal élők problémái. 12. Öregedés. Társadalmi és demográfiai öregedés, a várható élettartam alakulása, családi körülmények és kapcsolatok szerepe, hatása, az időskorúak munkavállalása és egészségi állapota, nyugdíjba vonulás, nyugdíjrendszer. 13. Vándorlás. Belső és külső vándorlás. Migrációs elméletek, legális és illegális migráció, be- és kivándorlók, menekültek, a vándorlás szerepe a népességpótlásban. 14. A népesség jövője. A népességszám alakulása és összetevői, a népesség szerkezete, a népesség területi elhelyezkedése, kor és nem szerinti összetétel, a demográfiai öregedés folyamata, népesség-előreszámítás. 15. Nemzeti kisebbségek és etnikumok. Létrejöttük, kialakulásuk, szórványosodás, a cigány népesség létszáma és összlakosságon belüli aránya.
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Csabáné Váradi Julianna – Fórika Lászlóné Molnár Ildikó (szerk.): Népesedési folyamatok a kelet-közép-európai fővárosokban. Budapest, KSH 1996. Cseh-Szombathy László – Tóth Pál Péter (szerk.) (2001): Népesedés és népesedéspolitika. Tanulmányok. Századvég Kiadó, Budapest. Klinger András (szerk.): Demográfia. Budapest, KSH 1996. Klinger András (1985): Magyarország népesedése az elmúlt negyven évben. Statisztikai Szemle, 4-5. sz. 370-388. o. Kocsis Károly (1996): Az etnikai térszerkezet változásai a Kárpát-medencében (896-1920). In.: Frisnyák Sándor (szerk.): A Kárpát-medence történeti földrajza. Bessenyei György Tanárképző Főiskola, Nyíregyháza. Kopp Mária – Kovács Mónika Erika (szerk.): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Budapest, Semmelweis 2006. Kovacsics József (szerk.) (1997): Magyarország történeti demográfiája (896-1995). Központi Statisztikai Hivatal, Budapest. Spéder Zsolt (2002): A szegénység változó arcai. Tények és értelmezések. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvég Kiadó, Budapest, 68-84. o. Spéder Zsolt (szerk.): Család és népesség itthon és Európában. Budapest, KSH Népesedéstudományi Intézet – Századvég 2003.

Kurzus címe	Szociológia és mentálhigiéné III.
Kurzus meghirdetője	dr. Pethesné Dávid Beáta
Oktató(k)	dr. Martos Tamás
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	30 (elmélet)
Vizsga	Számonkérés módja: irodalom feldolgozás és beszámolás, valamint saját kutatási témához kapcsolódó házi dolgozat
Kredit	2
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja annak pszichológiai szempontú átteintése, hogy a személy lelki egészsége, a lelki egészség különböző aspektusai hogyan függnek össze a társas és társadalmi működés egyes kiemelt jellemzőivel. A kurzus az alapvető fogalmak és összefüggések szintjén áttekinti a társadalmi szintű stressz és megküzdés, az interperszonális támogatás, a családi kapcsolatok, valamint a vallásosság és spiritualitás lelki egészséggel kapcsolatos ismereteit.
Órára lebontott tematika	1-4. Lelki egészség és pozitív pszichológia: a jóllét tudományának alapfogalmai. 5-8. A társas és társadalmi egészség tényezői a magyar társadalomban. A krónikus stressz szerepe és a megküzdés társadalmi formái. 9-14. A pozitív lelki egészséget, személyes növekedést és kiteljesedést elősegítő társas környezet: az öndetermináció elmélete (Self Determination Theory). 15-20. Családpeszichológiai alapfogalmak. A családi folyamatok rendszerszemlélete, összefüggése a lelki egészséggel. 21-24. Valláspeszichológiai alapfogalmak, a vallásosság és spiritualitás egyéni és társas folyamatainak összefüggése a lelki egészséggel. 25-28. Egyéni és társas emlékezet és lelki egészség. Az önfeltárás és az érzelmi kommunikáció szerepe. A társas támogatás szerepe a traumafeldolgozásban. A segítő kapcsolatok lelki egészséget védő és támogató jellemzői. 29-30. Kutatásmódszertani szempontok a lelki egészség társas vonatkozásainak tanulmányozásában.
Kötelező	• Goldenberg H. I. , Goldenberg, Áttekintés a családról I. II. III. kötet. Animula, Bp. 2008.

**irodalom
jegyzéke**

- Ryan, R. M. (Ed.) (2012). The Oxford Handbook of Human Motivation. Oxford University Press
- Horváth-Szabó K. (2007) Vallás és emberi magatartás. PPKE BTK, Piliscsaba. (A vallásosság hatása az emberi magatartásra, 9-30, Vallásos megküzdés 31-60).
- Vern L. Bengtson, Alan C. Acock , Katherine R. Allen, Peggye Dilworth-Anderson, David M. Klein (2004) Sourcebook of Family Theory and Research. SAGE Publications
- Froma Walsh (2011) Normal Family Processes, Fourth Edition: Growing Diversity and Complexity. The Guilford Press; 4th edition
- Murray Bowen (1993) Family Therapy in Clinical Practice. Jason Aronson, Inc.
- Martos, T. & Kézdy, A. (2008). Vallásosság, lelki egészség, boldogság. In: Horváth-Szabó K. (szerk.) Vallásosság és személyiség (pp. 51-83). Piliscsaba: Pázmány Kiadó.

Kurzus címe	A közösségek és közösségképződés (0050-KV)
Kurzus meghirdetője	Dr. Török Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A társadalom egészséges működéséhez nélkülözhetetlenek az állam és az egyének között közvetítő (<i>intermediary</i>) társadalmi egységek, vagyis az aktív, öntevékeny közösségekből és szervezetekből álló civil társadalom, mely egyúttal az egyén személyes megelégedettségi érzésének egyik forrása. Mivel közismert tény Magyarország közösséghiányos állapota, fontos a közösségek létrejöttének és típusainak, illetve fejlődésük akadályainak ismerete és vizsgálata. A kurzus ennek megalapozására szolgál.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Definíciók (pár, csoport, község, közösség, barátság) 2. A szociológia klasszikusai a közösségekről (Durkheim, Weber, Tönnies) 3. A pszichológia klasszikusai a közösségekről 4. A közösség dimenziói I. („mi tudati” fődimenzió: „mi-ők tudat”, szolidaritás, érzelmi dimenziók) 5. A közösség dimenziói II. (kiterjedtség fődimenzió: totalitás, kapcsolati, interakciós dimenziók) 6. A közösség dimenziói III. (cél-érték fődimenzió: célok és értékek, kulturális dimenziók) 7. A közösség dimenziói IV. (mentálhigiénés fődimenzió: mentálhigiéné, közösség és egyén egyensúlya) 8. Közösségtípusok I.: konform és optimális közösségek 9. Közösségtípusok II.: deviáns és reform közösségek 10. Az egyén és a közösség szociológiai és szociálpszichológiai vizsgálata 11. A közösségek és a társadalom szociológiai és szociálpszichológiai vizsgálata 12. A virtuális közösségek szociológiai és szociálpszichológiai vizsgálata 13. Közösségképződés 14. Közösségépítés 15. Összegzés

Kötelező irodalom: - óránként az ajánlott irodalomból tételesen kijelölve	Ajánlott irodalom Albert, F. – Dávid, B. 2007. <i>Embert barátjáról. A barátság szociológiája</i>. Századvég, Budapest Durkheim, E. 1986. A társadalmi munkamegosztásról. MTA Szociológiai Kutatóintézete, Budapest Hankiss, E. 1982. Községek válsága és hiánya. 63-99. In: <i>Diagnózisok</i>. Budapest, Magvető Kiadó Hare, A. P. 2001. A csoportfejlődés elméletei és az interakcióelemzés kategóriái. 383-389. In.: Lengyel, Zs. (ed.) <i>Szociálpszichológia szöveggyűjtemény</i>. Budapest, Osiris Harkai, N. 2006. <i>Közösség és közösségi munka</i>. Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete Henderson, P. 2007. <i>A kirekesztettek bevonása. Európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig</i>. Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete Lakatos, K. 2009. <i>A képessé tétel folyamata. Az érdekérvényesítés esélyeinek növelése a szociális és közösségi munkában</i>. Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete Matějů, P. 2004. Bizalmi és kölcsönösségi hálózatok – a társadalmi tőke két dimenziója. <i>Parola</i>, 3, 8-9. Merton, R. 2002. <i>Társadalomelmélet és társadalomstruktúra</i>. Budapest, Osiris Mérei, F. 1971. <i>Közösségek rejtett hálózata</i>. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Pócs, É. 2002. <i>Közösség és identitás</i>. L'Harmattan Putnam, R. 2000. <i>Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community</i>. New York, Simon and Schuster Susánszky, É. – Konkoly Thege, B. – Stauder, A. – Kopp, M. 2006. A WHO Jól-Lét Kérdőív rövidített (WBI-5) magyar változatának validálása a Hungarostudy 2002 országos lakossági egészségfelmérés alapján. <i>Mentálhigiéné és Pszichoszomatika</i>, 7, 247-255. Szabó, J. 2003. Futballhuliganizmus. Lehetséges-e erőszakellenes társadalompolitika? PolgArt Lap és Könyvkiadó Tocqueville, A. 1983. <i>A demokrácia Amerikában</i>. Budapest, Gondolat Kiadó Tomcsányi, T. 2003. A mentálhigiéné jelenségvilága. 16-45. In: Tomcsányi, T. – Grezsa, F. – Jelenits, I. (szerk.) <i>Tanakodó. A mentálhigiéné elmélete, a mentálhigiénés képzés, a mentálhigiéné az emberek szolgálatában</i>. Budapest, Semmelweis Egyetem TF, Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, HÍD Alapítvány Török, P. 2007. <i>És (a)mikor destruktívak? Az új vallási mozgalmak szociológiája és hazai helyzete</i>. Budapest, Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, HÍD Alapítvány Weber, M. 1997. Objectivity in Social Science and Social Policy. in <i>The Methodology of the Social Sciences</i>. Shils, E. A. – Finch, H. A. (eds.); foreword by Shils. New York, Free Press
---	---

Kurzus címe	A társadalomtudományi gondolkodás logikája és a szociológia alapfogalmai, fő irányzatai (felzárkóztató kurzus olyan hallgatók részére, akik nem szociológiai, szociális munka vagy szociálpolitika, hanem egyéb diplomával jelentkeznek)
Kurzus meghirdetője	Dr. Török Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak mentálhigiénés-társadalomtudományi megközelítése
Órák helye	SE Mentálhigiéné Intézet (1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	-
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A rendszerszemléletű szociológia az emberi magatartás társadalmi szabályozásának alapelemeire mutat rá. Vizsgálja a viselkedést szabályzó eszközöket (normák, szerepek stb.), az ezeket megteremtő és ezekkel élő társadalmi egységeket (a párból kiindulva a csoporton és rétegen át az osztályig), valamint az így kialakult folyamatokat (szocializáció, társadalmi kontroll stb.). A főbb szociológiai irányzatok (elméletek) tárgyalása rámutat nemcsak azok tudományos, hanem a mindennapi életben is betöltött hatásaira, az elméletek általános szerkezetére, előfeltételezéseire és módszereire. Az egyes elméletek tárgyalása azok gyökereivel – a klasszikusnak nevezhető előfutárok bemutatásával – kezdődik, majd ezekre építve a hallgatók megismerkednek a kortárs képviselőkkel. A kurzus zárásaként néhány életből vett eset szociológiai szempontú elemzése szolgál az ismeretek begyakorlására.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	15. Bevezetés, episztemológiai megfontolások, a szociológia definíciója, tudományelméleti megfontolások 16. A szociológiai szemlélet sajátossága: norma, szerep, intézmény, kultúra 17. Társadalmi egységek 18. Társadalmi folyamatok 19. Konformitás, deviancia 20. Szociológiai elméletek főbb irányai I. Az elméletek szerkezete, előfeltételezései és módszere 21. Főbb irányok II. Funkcionalizmus (Durkheim, Parsons, Merton, neo-funkcionalizmus) 22. Főbb irányok III. Konfliktuselmélet (Marx, Weber, Simmel, a Frankfurti Iskola, Mills, Dahrendorf, Collins) 23. Főbb irányok IV. Szimbolikus interakciók (Weber, Simmel, Mead, Blumer, Goffman)

	24. Főbb irányok V. Fenomenológia (Husserl, Schutz, Garfinkel, Berger, Smith) 25. Főbb irányok VI. A racionális választás elmélete (Homans, Blau, Coleman) 26. Főbb irányok VII. A „test szociológiája” és a szocio-biológia 27. Főbb irányok VIII. Posztmodernizmus és a társadalomtudományok 28. Összegzés: A szociológiai elméletek értékelése, esetek szociológiai szempontú elemzése
Kötelező irodalom jegyzéke	Kötelező irodalom: Morel Gyula: Szociológia. OMC Bécs, 1989. Semmelweis Egyetem, 2007. Morel, J. (szerk.) Szociológia elmélet, Osiris Budapest, 2000. Berger, Peter L. – Luckmann, Thomas: A valóság társadalmi felépítése. Budapest, Jósöveg 1998. Ajánlott irodalom: Popper, Karl: A társadalomtudományok logikája. 279-301. in: Papp Zsolt (szerk.): Tény, érték, ideológia. Budapest, Gondolat, 1976.

Kurzus címe	Szociológia és mentálhigiéné I.
Kurzus meghirdetője	dr. Pethesné Dávid Beáta
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiéné megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	30 (elmélet)
Vizsga	Számonkérés módja: irodalom feldolgozás és beszámolás, valamint saját kutatási témához kapcsolódó házi dolgozat
Kredit	2
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja a testi-lelki egészség szociológiai szempontú vizsgálata, valamint az egészséggel kapcsolatos társadalmi egyenlőtlenségek bemutatása a társadalmi tőke, mint elméleti keret felhasználásával. A kurzus során a definíciók tisztázása, a méréssel kapcsolatos problémák ismertetése mellett és azt kiegészítve a témában folyó hazai és nemzetközi kutatási eredmények is ismertetésre kerülnek. A hallgatók a társadalmi tőkét, mint fogalmi keretet és annak különböző aspektusait (bizalom, civil részvétel, személyes kapcsolati erőforrások) saját kutatási területük szempontjából is megismerik és vizsgálják.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	Elméleti /fogalmi keretek tisztázása Társadalmi tőke – operacionalizálás Társadalmi tőke - empirikus kutatások Testi-lelki egészség – operacionalizálás Testi-lelki egészség empirikus kutatások
Kötelező irodalom jegyzéke	• Albert F, Dávid B: Fenntarthatóság és egészség. In: Fenntartható fejlődés Magyarországon. Jövőképek és forgatókönyvek (Eds: Bulla M, Tamás P) Új Mandátum Kiadó, Budapest, pp:476-492 (2006) • Christakis, Nicholas A. és Fowler, James H. (2010). Kapcsolatok hálójában: mire képesek a közösségi hálózatok, és hogyan alakítják sorsunkat? Budapest : Typotex. http://bmj.bmjournals.com/cgi/content/full/314/7086/1037?ijkey=bdb8e6b0f15dabbcf5-ed6289f871f4254398a77f • Losonczy Ágnes: Ártó-védő társadalom. Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1989. • Marmot, M., & Wilkinson, R. G. (1999). Social determinants of health. New York: Oxford University Press. • Marmot, M.: Fair Society, Healthy Lives The Marmot Review. Strategic Review

of Health Inequalities in England Post-2010 (The Marmot Review)

- Putnam Robert D. (1993b): Social Capital and Public Affairs The American Prospect, Spring, pp.1-8.
- Putnam Robert D. (1995): Bowling Alone:America's Declining Social Capital. Journal of Democracy, 6. (1):65-78.
http://jhupress.jhu.edu/demo/journal_of_democracy/v006/6.lputnam.html
- The Handbook of Social Capital 2010(eds: Castiglione, Dario, Van Deth W. Jan and Wolleb, Guglielmo). Oxford University Press.
- Wilkinson, Richard: Társadalmi korrózió, egyenlőtlenség és egészség. IN: Giddens, A. és Diamond, P (szerk) Írások az egyenlőtlenségről, az egyenlősdiről – és új egyenlőségről. Napvilág kiadó, 2006 pp. 238-255.

Kurzus címe	Szociológia és mentálhigiéné II.
Kurzus meghirdetője	Dr. Pethesné Dávid Beáta
Oktató(k)	Dr. Széman Zsuzsa, Dr. Török Péter
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	30 (elmélet)
Vizsga	Kiselőadás + Írásbeli (teszt)
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus a szociológia eszköztárával jár körül egy, a lelki (és testi) egészségünk szempontjából igen fontos témát, az időskort. Az alapvető szociológiai megfontolások után a kurzus első felében a szociológia néhány olyan területének az alaposabb „bejárását” adja, amelyben az idősekre való figyelem különös jelentőséggel bír. Így foglalkozunk a családszociológia és főleg a vallásszociológia azon elemeivel, amelyekben az idősek és/vagy az időskor sajátos megfontolásokat és ennek következtében speciális kutatásokat indukál. A kurzus második fele sorba veszi az időseket leginkább érintő változásokat, az azokból eredő kihívásokat és a rájuk adott lehetséges új válaszokat kiemelve az infokommunikációra, a környezetre és az eddig nem alkalmazott emberi erőforrásokra épülőket.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. Bevezető előadás: alapvető szociológiai megfontolások az időskorról (TP) 2. Családszociológia I. Családszociológiai alapok 3. Családszociológia II. Családszociológiai alapok (folyt). 4. Családszociológia III. Idősek a változó családban 5. Családszociológia IV. Idősek a változó családban (folyt). 6. Virtuális közösségek 7. Vallásszociológiai alapok I. (definíció, dimenziók) 8. Vallás a különböző életstádiumokban I.. 9. Vallás a különböző életstádiumokban II. (időskor) 10. Szervezeti tipológia 11. Új vallási mozgalmak (UVM) jellemzői 12. UVM-ak és a társadalom kölcsönhatásai, különös tekintettel a generációs feszültségekre 13. A rítusok, és szerepük, különös tekintettel az időskorra. 14. Demográfia folyamatok, a demográfiai öregedésből fakadó gondozási probléma. (SZZS)

	15. Az aktív idősödés (active ageing) fogalma. A tartós gondozás és az aktív idősödés közötti kapcsolat: a gondozott és a gondozó helyzete. 16. Demencia – társadalmi és mikro környezeti összefüggések. 17. Az egyedül maradás mentális és ellátásbeli következményei. Elmagányosodás. 18. A gondozás fenntarthatóságának kérdése, bentlakásos és otthoni gondozás; formális és informális gondozás. 19. Családgondozás, a gondozókra háruló fizikai és mentális problémák európai uniós összefüggésben. 20. Migráns gondozás európai uniós összefüggésben, küldő (gondozási nehézségek) és fogadó országok (gondozási „többlet”). 21. Innovatív megoldások a prevencióban: technika, környezet (idősbarát város, stb.), önkéntesség. 22. Innovatív idősgondozás: infokommunikáció, internet, technika. 23. Infokommunikáció és az intergenerációs kapcsolatok változása. 24. Innovatív idősgondozás: környezet. 25. Innovatív idősgondozás: új emberi erőforrás, fiatal önkéntesek. 26. Innovatív idősgondozás: komplex idősgondozás. 27. Szociális innováció az idősgondozásban: európai uniós kutatások. MOPACT, INNOVAGE 28. Szociális innováció az idősgondozásban: európai uniós jó példák bemutatása. 29. Hallgatói előadások (TP) 30. Hallgatói előadások (TP)
Kötelező irodalom:	Irodalom Czibere Ibolya 2006 <i>Családszociológia. Szöveggyűjtemény</i>. Debrecen k.n. Henderson, P. 2007. <i>A kirekesztettek bevonása. Európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig</i>. Parola füzetek. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete Somlai Péter Család 2.0 Együttélési formák a polgári családtól a jelenkorig Széman Zsuzsa A tartós idősgondozás alternatívái: technika, környezet ESÉLY: TÁRSADALOM ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT 20: (1) pp. 65-84. (2015) Széman Zsuzsa SKYPE az idősgondozásban: egy intervenció kutatás tapasztalatai ESÉLY: TÁRSADALOM ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT 23: (2) pp. 38-53. (2012) Széman Zs – Pottyondi P. Idősek otthon. Megszokott környezetben, nagyobb biztonsággal. Budapest: MMSZ -MTA Szociológiai Intézet, 2006. 90 p. http://www.maltai.hu/data/nodes/5/file/Idosek_otthon.pdf Török, P. 2007. <i>És (a)mikor destruktívak? Az új vallási mozgalmak szociológiája és hazai helyzete</i>. Budapest, Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, HÍD Alapítvány UNECE/ European Commission (2015) “Active Ageing Index 2014: Analytical

Report” , Report prepared by Asghar Zaidi of Centre for Research on Ageing, University of Southampton and David Stanton, under contract with United Nations Economic Commission for Europe (Geneva), co-funded by European Commission’s Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion (Brussels) http://www.euro.centre.org/data/1429101500_70294.pdf

Kurzus címe	A mentálhigiéné jelenségvilága: kiegészítés, értékátadás, poszttraumás növekedés
Kurzus meghirdetője	Dr. Tomcsányi Teodóra
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus célkitűzése, leírása	Egy olyan társadalomban, ahol nagy a különbség a célok, az értékek, életstílusok és életesélyek között és növekszik az egyenlőtlenség az anyagi, szociális és eszmei erőforrások hozzáférhetősége terén, új egészségi kockázatok termelődnek. A kurzus célja, hogy többet tudjunk meg az életalakítás veszélyeztető tényezőiről és esélyeiről, és a szociális terület, a pszichológia, a pedagógia és a spiritualitás lehetőségeivel támogathassuk a lelki egészséget.
Órára lebontott tematika	1-2. óra – A lelki egészség válogatott elméletei I. (S. Freud, E. Erikson, K. Menninger, E. Fromm, C. Rogers, A. H. Maslow, S. M. Jouard, G. W. Allport, V. E. Frankl). 3-4. óra – A lelki egészség válogatott elméletei II. (T. Parsons, G. Caplan, A. Antonovsky); III. Új szemléletű kezdeményezések a mentális egészség támogatására Európában (pl. Ottawai Charta). 5-7. óra – A mentálhigiéné és a lelki egészség kapcsolata szemléletünkben. A mentálhigiénés többlétezés pillérei. A mentálhigiéné fogalmának történeti változásai: „negatív” és „pozitív” lelki egészség. A megelőzés fogalmköre; a proszociális viselkedés. Együttműködések a mentálhigiénében. A mentálhigiéné közösségi jellege. 8-9. óra – A segítség motivációinak megismerése. Mentálhigiénés segítő kapcsolat a pszichoterápiában és más humán foglalkozásokban. 10. óra – A szindrómás segítség megjelenési formái és élettörténeti vonatkozásai. 11-12. óra – A kiegészítés jelensége, kialakulásának folyamata, társadalmi és egyéni okai. 13-15. óra – Protektív faktorok a kiegészítésnél: (1) Salutogenetikus koncepció (Antonovsky 1993) az orvosi szociológia alapján; (2) Erőforrás-orientáció (P. Buchwald, S. E. Hobfoll, 2004), értékátadás (pszichológiai aspektusból); (3) Resziliencia (E. E. Werner, 1992): a pszichés stabilitást és lelki egészséget támogató faktorok fejlődépszichológiai szempontú megközelítése.
Irodalom	Susánszky Éva, Szántó Zsuzsa (szerk.): Magyar lelkiállapot 2013. Semmelweis Kiadó 2013. 266 oldal

Kiss Enikő Csilla, Sz. Makó Hajnalka (szerk.): Mentálhigiéné és segítő hivatás 2012. Pannónia Könyvek, 339 oldal

Tomcsányi T., Vikár Gy., Harmatta J.: Mentálhigiéné segítő kapcsolat a pszichoterápiában és más humán foglalkozásokban: hasonlóságok és különbségek. In: Semsey Gábor, Tésenyi Timea, Pilinszki Attila (szerk.): Segítő találkozások mentálhigiéné szemléletben 2012: Esetgyűjtemény. Budapest: Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány

Pongrácz Tiborné: A demográfiai értékrend változásában szerepet játszó főbb népesedési folyamatok. In: Pongrácz Tiborné (szerk.): A családi értékek és a demográfiai magatartás változásai. Népesedéstudományi Kutatóintézet. Kutatási jelentések. Budapest 2011/1

Keupp, H. (2010): **Individualisierung: Erosion oder Kitt des Sozialen?**
http://www.ipp-muenchen.de/texte/keupp_2010_basel_text.pdf

Hedderich, Ingeborg: Burnout – Ursachen, Formen, Auswege. C. H. Beck Verlag, 2009. 111 oldal

Tomcsányi Teodóra, Csáky-Pallavicini Roger és mtsai: A mentálhigiéné jelenségvilága és a mentálhigiéné szakemberképzés Magyarországon. In: Sipos Kornél (szerk.): Egészségfejlesztési szöveggyűjtemény. Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar, Budapest, 2007.

Paksi Borbála – Schmidt Andrea (2006): Pedagógusok mentálhigiéné állapota, különös tekintettel az iskolai értékátadást, egészségfejlesztést és problémakezelést befolyásoló dimenziókra. Új Pedagógiai Szemle 2006/6

Becker, Peter (2006): Die Bedeutung von Persönlichkeitseigenschaften und chronischem Stress aufgrund eines Mangels an Bedürfnisbefriedigung für gesundheitliche Beeinträchtigungen von Lehrern. In: Psychologie in Erziehung und Unterricht. Zeitschrift für Forschung und Praxis. Heft 2, 2006; 81-96.

Buchwald, P., Hobfoll, S. E. (2004): Burnout aus ressourcentheoretischer Perspektive. In: Psychologie in Erziehung und Unterricht, 247-257.

Herman, Lewis Judith: Trauma és gyógyulás. Háttér Kiadó – Kávé Kiadó – NANE Egyesület, Budapest, 2003.

Buda B.: A lélek egészsége – A mentálhigiéné alapkérdései, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003. 341 o.

Tomcsányi T.: Mentálhigiéné képzés a Semmelweis Egyetemen. Egy sokoldalú, tudományos program elmélete, gyakorlata és eredményessége. Animula, Budapest, 2002.

Maslach, C.: Burnout: a multidimensional perspective. In: Schaufeli, W. B. – Maslach, C. – Marek, T. (szerk.): Professional burnout: recent developments in theory and research. Washington, D. C., Taylor and Francis, 1993. 19-32.

Kulcsár Zsuzsanna: Kiégés. In: Kulcsár Zsuzsanna: Egészségpszichológia. ELTE Eötvös Kiadó, 1998. 211-214.

Antonovsky, A.: The salutogenic model as a theory to guide health promotion. In: Health Promotion International Vol. 11, No. 1. 1996. 11-18.

Werner, E. E. (1992): The Children of Kauai: Resilience and Recovery in Adolescence and Health. 13, 262-268.

Fekete Sándor: Segítő foglalkozások kockázatai – helper szindróma és burnout jelenség. *Psychiatria Hungarica*, 1991. VI. évf. 17-29.

Antonovsky, A. (1972): Breakdown: a needed fourth step in the conceptual armamentarium of modern medicine. *Social Science and Medicine* 6, 537-544.

Kurzus címe	Társadalomelmélet és értékszociológia (1 kredites tárgyként ugyanezzel a címmel 0048-KV kódon volt meghirdetve)
Kurzus meghirdetője	Nagy Endre
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye, időpontja	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	30
Vizsga	Írásbeli vizsga
Kredit	2
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus megismerteti a klasszikus szociológusok érték- és vallásszociológiai felfogásával Marxtól Habermasig és Simone Weilig. A kurzus célja továbbá a hallgatók elmélyült olvasási és értelmezési készségének fejlesztése.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	(kétórás előadások) 1-2.Marx materialista szociálintropológiája, és szociológiai kapitalizmus kritikája. 3-4.A társadalomintegráció és modernitás problémája Durkheimnél. Durkheim vallásszociológiai elmélete. 5-6.A modernitás, kapitalizmus és protestáns etika problémái Max Webernél. 7-8.Vallásosság és etikák Max Weber szociológiájában. 9-10.Érték- és kultúrszociológiák XX. század első felében(Alfred Weber, Georg Simmel, Mannheim Károly) 11.Modern szociológiai elméletek a vallásosságról(Bourdieu, C. Geertz, J. Habermas). 12.Reinhold Niebuhr keresztény antropológiája, Polányi Károly marxista keresztény szociológiája). 13.Polányi Mihály szociológiai tudásemélete, és értékmentességet tagadó társadalomelmélete. 14-15.Két XX. századi keresztény társadalmi gondolkodó: Simone Weil társadalomelmélete és Paul Tillich vallásos elmélete az elidegenülésről és létbátorságról.
Kötelező irodalom	1-2. Marx Károly: Gazdasági-filozófiai kéziratok 1844-ből. In: MEM 42.köt. 82-94. 3-4. Durkheim, E: A társadalmi tények magyarázatáról. Bp. 1978. 68-94., 161-195., 197-218., Durkheim E.: Az öngyilkosság. Bp. 1967. 145-164. Durkheim, E.: A

- vallási élet elemi formái. Bp. 2003. 13-54., 195-207. 397-403. Durkheim, E: A társadalmi tények magyarázatáról. Bp. 1978. 221-252.
- 5-6. Weber, M.: Gazdaságtörténet. Bp. 1979. 279-293., Weber, M.: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Bp. 1982. 329-388., Weber, M.: Gazdaság és társadalom 2/1. 230-272.
- 7-8. Weber, M.: A politika mint hivatás. In: A tudomány és politika mint hivatás. Kossuth. Bp. 1995. 121 -138., Nagy J. Endre: Kereszténység és európai kultúra Max Weber vallásszociológiájában. – In: A kereszténység és az európai tradíció (szerk. Tallár Ferenc). – Budapest, Osiris, 2001. (Osiris könyvtár. Vallástörténet) 251–279.
- 9-10. Némédi Dénes: Klasszikus szociológia. Bp. 2010. 192-200., 282-284., Wessely Anna: Georg Simmel kultúraelméletéről. Filozófiai Figyelő. 1986/3-4. 143-166., Scheler, M.: A formalizmus az etikában és a materiális értéketika. Bp. 1979. 776-834., Mannheim, K.: Ideológia és utópia. Bp. 1996. 121-128, 171-189., Váriné Szilágyi I.: A szociálpszichológiai értékkutatás fejlődése. In: Váriné Szilágyi I.: Az ember, a világ és az értékek világa. Gondolat Kiadó, Budapest, 1987. 118-198. old.
11. Bourdieu, P.: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Bp. 1978., Geertz, C.: Az értelmezés hatalma. Bp. 1994. 5-21., Habermas, J.: Válogatott tanulmányok. Bp. 1994. 370-386., Habermas, J.: Hit, tudás, megnyitás. In: Kovács Zsuzsa, Németi Tamás (szerk.) Szeptember 11. (értelmezések, elméletek, viták). Bp. 2002. 146-154., Nagy J. Endre: A szubjektum eltűnése. In: Császár Melinda, Rosta Gergely: Ami rejtve van és ami átható. Bp.-Piliscsaba. 2008.
12. Bogárdi Szabó István: Egy XX. századi keresztény realista. Századvég 1998/8. 85-98., Niebuhr, Reinhold: Az emberi természet és a hatalom akarása. Századvég 1998/8. 99-114. Polányi Károly: Kereszténység és gazdasági élet. In: uő: Hatalom demokrácia, technokraták. Gondolat. Bp. 1986. , Nagy J.E.: Polányi Károly. – In: Janus. (1988) tél 1–22., Nagy József: A XXI. század és nevelés. Osiris. Bp. 2000. 182-190. Tomcsányi T, Kónya O.-Fodor L.: altruizmus, segítő szindróma, érett segítő identitás. Psychiatria Hungarica. 1990/3. 213-222.
13. Polányi Mihály: filozófiai írásai II. Atlantisz. Bp. 1992. 161-177., 255-270., Nagy J. E.: – Bevezetés Polányi Mihály társadalomelméletébe. – In: uő: Eszme és valóság. Pesti Szalon, Savaria University Press, Budapest, Szombathely. 1993. 215-250.
- 14-15. Tillich, P.: Létbátorság. Bp. 2000. 49-65., 78-93., 188-196., Deák Angéla: Az elidegenedés és bűn Paul Tillich teológiájában. Református Szemle 2010/4. 391-399., Weil, S.: Szerencsétlenség és istenszeretet. Bp. 1998. 42-53., Nagy J.E.: Simone Weil, egy misztikus aszkéta. Vigilia 2012/2. 88-95., Vigilia 2012/3.

Kurzus címe	Radikális személyiségváltások (a megtérés fenomenológiája) (2 kreditet tárgyként ugyanezzel a címmel 4308kódon volt meghirdetve)
Kurzus meghirdetője	Nagy Endre
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	Írásbeli
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzus célja a személyiségfejlődés egyik formájának, a radikális változásnak vagy megtérésnek a tárgyalása. A hallgatók megismerkednek a személyiségfejlődés pszichológiai elméleteivel és a megtérés szociológiájával, fenomenológiájával, bepillantást nyernek a téma empirikus kutatásaiba.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	1. A személyiségfejlődés elméletei I. 2. A személyiségfejlődés elméletei II. 3. A radikális személyiségváltás szerkezete I. (szociológiai és filozófiai megközelítések) 4. A radikális személyiségváltás szerkezete II. (intellektuális illumináció és sorseseemény stb.) 5. A vallásos megtérések pszichológiája I. (Szent Pál, Szent Ágoston) (oktató: Fruttus István Levente) 6. A nagy vallásos megtérések II. (Plotinosz, Claudel, Edith Stein, Simone Weil) 7. A nem vallási konverzió I. (Lukács György útja a Lélek és a formáktól a progresszív idealizmusig) 8. A nem vallási konverzió II. (Lukács György megtérése kommunistának) 9. Radikális személyiségváltások Magyarországon I. (Széchenyi, a két Polányi) 10. Radikális személyiségváltások Magyarországon II. (Horváth Barna és Bibó István) 11. A konverzió empirikus vizsgálata I. (a megtérés előtti pálya) 12. A konverzió empirikus vizsgálata II. (a megtérés utáni pálya)

	13. A megtérés torzulásai I. (a megtérés motívumai) (oktató: Török Péter) 14. A megtérés torzulásai II. (a Singer-féle agymosás szakaszai) (oktató: Török Péter) 15. Összefoglalás
Kötelező irodalom jegyzéke (kijelölt részletek)	Carver, Ch., Schreier: Személyiségpszichológia. Osiris. Bp. 2006. Erikson, Erik: A fiatal Luther és más írások. Gondolat. Bp. 1991. Merton, K. Robert: Társadalomelmélet és társadalmi struktúra. Gondolat. Bp. 1980. Weil, Simone. Ami személyes, és ami szent. Vigilia. Bp. 1983. Fruttus István Levente: A megtérés mint valláslélektani jelenség. Magyar Pszichológiai Szemle 2003/1. 113-126. Lukács György: Utam Marxhoz I. Magvető. Bp. 1971. Nagy J. Endre: A tettbeszéd. Bibó István 1935-ös „megtérése”. In: Dénes Iván Zoltán (szerk.): Megtalálni a szabadság rendjét. Új Mandátum. Bp. 2001. 111-144. Nagy J. Endre: Elhajló pályaképek (Horváth Barna és Bibó István). In: Dénes Iván Zoltán (szerk.): A hatalom humanizálása. Tanulmány Kiadó. Pécs. 1993. 84-90. Szenes Márta: Új vallási mozgalmakba belépett fiatalok életút jellemzői a megtérést megelőzően. In: Máté Tóth András, Nagy Gábor (szerk.): Vallásos változatok, vallásos sokféleség Magyarországon. JATE Press. Szeged 2008. 189-219. Török Péter: És (a)mikor destruktívak? Az új vallási mozgalmak szociológiája és hazai helyzete. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet. Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány. Interdiszciplináris Szakkönyvtár 5. Bp. 2007. 43-85.

Kurzus címe	Nemzeti és szervezeti kultúra: elmélet és kutatás
Kurzus meghirdetője	Dr. Bakacsi Gyula
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 (elmélet)
Vizsga	A számonkérés két csatornán keresztül történik: 1) minden hallgató felkészül és prezentál egy kultúra elméletet/modellt, a prezentáció minőségét a kurzusvezető 1-5-ös skálán osztályozza 2) a félév végén három esszé kérdésből álló take-home exam, a az esszék minőségét a kurzusvezető 1-5-ös skálán osztályozza A végső osztályzat a két jegy átlaga.
Kredit	1
Minimális létszám	5
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A kurzuson – alapvetően eredeti forrásokat feldolgozva - áttekintjük a nemzeti kultúra elméleteket. Az elméleti összefüggések és következtetések mellett vizsgáljuk a kultúra mérésére alkalmazott változók fejlesztését/fejlődését és a mérési módszertant is.
Órára lebontott tematika (az órát tartó oktató megjelölésével)	A kurzus két hetenkénti koncentrált formában tartjuk 1. hét: A kultúra „kályha” elméletei: Herskovits, Kluckhohn-Strodtbeck, Triandis. 2. hét: Hofstede nemzeti kultúra modellje és annak fejlődése 3. hét: Inglehardt kultúra elmélete és a World Value Survey 4. hét: Új kultúra megközelítések: Schwartz, Trompenaars – Hampden-Turner, kultúr-standardok. 5. hét: A GLOBE nemzeti kultúra modellje 6. hét: A kulturális klaszterek (Ronen-Shenkar, GLOBE) 7. hét: Összegzés, összevetés, szintézis.
Kötelező és ajánlott irodalom:	Kötelező irodalom: 1. Herskovits, M.J.: Man and his works: the science of cultural anthropology. Knopf, 1948. 2. Hofstede, Geert: Cultures Consequences. Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations across Nations. Sage, 2001. 3. House, R.J. – Hanges, P.J. – Javidan. M. – Dorfman, P. W. – Gupta, V.: Culture, Leadership, and Organizations. The GLOBE Study of 62 Societies. Sage, 2004.

4. Hofstede, G. (2006): What did GLOBE really measure? Researchers' minds versus respondents' minds. *Journal of International Business Studies*, Vol. 37, pp. 882-896.
5. Inglehart, Ronald: *Modernization and Postmodernization. Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton, 1997.
6. Javidan, M. – House, R.J. – Dorfman, P. W. – Hanges, P.J. - de Luque, M.S. (2006): Conceptualizing and measuring cultures and their consequences: a comparative review of GLOBE's and Hofstede's approaches. *Journal of International Business Studies*, Vol. 37, pp. 897–914.
7. Kluckhohn, F. – Strodtbeck, F.: *Variations in Value Orientation*. Row, Peterson. 1961
8. Rohnen, S. – Shenkar, O.: Clustering Countries on Attitudinal Dimensions: A Review and Synthesis. *Academy of Management Review*, 1985 10(3): 435-454.
9. Schwartz, S. H.: Vannak-e egyetemes aspektusai az emberi értékek tartalmának és szerkezetének, pp. 97-122. (in: Lan Anh – Fülöp, 2003).
10. Schwartz, S. H.: A Theory of Cultural Values and Some Implications for Work. *Applied Psychology: An International Review*, 1999, 48 (1), 23–47.
11. Triandis, H. C.: *Individualism & Collectivism*. Westview Press, 1995
12. Trompenaars, F. – Hamden-Turner, Ch.: *Riding The Waves of Culture: Understanding Diversity in Global Business*. McGraw-Hill, 1997.

Ajánlott irodalom:

1. Castells, Miguel.: *A hálózati társadalom kialakulása. Az információ kora. Gazdaság, társadalom, kultúra*. Gondolat-Infonia, 2005.
2. Gannon, M.J.: *Understanding Global Cultures. Metaphorical Journeys Through 28 Nations, Clusters of Nations, and Continents*.
3. Halman, L. – Inglehart, R. – Diez-Medrano, J. – Luijckx, R. – Moreno, A. – Basanez, M.: *Changing Values and Beliefs in 85 Countries. Trends from the Values Surveys from 1981 to 2004*.
4. Inglehardt, R. – Basanez, M. – Moreno, Alejandro: *Human Values and Beliefs. A Cross-Cultural Sourcebook*. Michigan, 2001.
5. Nguyen Luu Lan Anh – Fülöp Márta (szerk.): *Kultúra és pszichológia*. Osiris Tankönyvkiadó, 2003.
6. Smith, P. (2006): When elephants fight, the grass gets trampled: the GLOBE and Hofstede projects. *Journal of International Business Studies*, Vol. 37, pp. 915–921.

Kurzus címe	Publikálás angol nyelven a társadalomtudományokban
Kurzus meghirdetője	Dr. Ittész Gábor
Program	4. TDI, Program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése
Órák helye	SE EKK Egészségügyi Menedzserképző Központ (1125 Budapest, Kútvölgyi út 2.)
Óraszám	15 gyakorlat tömbösítve
Vizsga	Számonkérés módja: korreferátum, közlésre benyújtott tanulmány-kézirat
Kredit	1
Minimális létszám	5 (maximális létszám: 8)
A kurzus rövid leírása, célkitűzése	A szeminárium célja, hogy szerkesztői szempontból segítséget nyújtson a hallgatóknak készülő angol nyelvű tanulmány-kéziratuk befejezéséhez. A kurzus felvételének előfeltétele az aktív angol nyelvtudás (írás-olvasás), valamint a tervezett publikáció első vázlatának bemutatása. A hangsúlyozottan gyakorlatorientált kurzus oktatási anyagának gerincét a hallgatók saját kéziratai biztosítják, amelyet megadott szempontok szerint több fordulóban át kell dolgozniuk, hogy a félév végére elkészüljön a kiválasztott folyóirathoz benyújtásra kész kézirat. Ennek során a hallgatók áttekintést kapnak a publikálás szerepéről, formáiról és műfajairól a tudományos életpálya kontextusában, valamint megismerkednek az angol nyelvű publikálás intézményrendszerével és konvencióival (különös tekintettel az APA stílusra) a társadalomtudományok területén.
Órára lebontott tematika	• Bevezetés: 'Publish or perish' • Így működnek a folyóiratok az angol nyelvterületen • A megfelelő folyóirat kiválasztása – a folyóiratok értékelési szempontjai • A (befejezett) kutatástól a kéziratig – a kézirat és kellékei • Formázási útmutatók – APA stílus • A kézirat-benyújtástól a megjelenésig • Mit kezdünk a(z) ellentmondó bírálatokkal? • Megjelenés: kezdet vagy vég?
Kötelező és ajánlott irodalom jegyzéke	Jackson, Gerald & Marie Lenstrup, <i>Getting Published: A Companion for the Humanities and Social Sciences</i> (Copenhagen: NIAS, 2009). <i>MLA Handbook for Writers of Research Papers</i>, 7. kiad. (New York: Modern Language Association of America, 2009). <i>Publication Manual of the American Psychological Association</i>, jav. 6. kiad. (Washington: APA, 2010). Redman, Peter & Wendy Maples, <i>Good Essay Writing: A Social Sciences Guide</i>, 4.

	kiad. (Thousand Oaks: Sage & Milton Keynes: Open University, 2011). Reid, Natalie, <i>Getting Published in International Journals: Writing Strategies for European Social Scientists</i> (Oslo: NOVA, 2010). Simon, Rita J. & James J. Fyfe, <i>Editors as Gatekeepers</i> (Lanham: Rowman & Littlefield, 1994).
--	---